

Møteinnkalling

I samsvar med møteplan holdes det møte i Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet

Tirsdag 12.03.2019 kl. 12.15 i møterom 546

Innkalling er sendt til:

Karl Harald Søvig, Anne Marie Frøseth, Ragna Aarli, Hans Fredrik Marthinussen, Sigrid Eskeland Schütz, Brage Thunestvedt Hatløy, Torhild Nordtveit, Ingrid Elisabeth Tøsdal, Vegard Fosso Smievoll, Lise Carlsen, Johannes Ørn Thorsteinsson

Innkalling er også sendt alle varamedlemmer

Saksliste og sakspapirer følger vedlagt i elektronisk form.

Eventuelle forfall bes meldt snarest til varamedlem og administrasjonen,
tlf. 97529688, evt. per e-post til maria.lidal@uib.no

Karl Harald Søvig
dekan

Øystein L. Iversen
fakultetsdirektør

12.03.2019

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 11/19
Møtedato: 12.03.2019
Journalnummer: 2019/1541

SAKSLISTE

Styresak	Saker til behandling
S 11/19	<u>Godkjenning av innkalling og saksliste</u>
S 12/19	<u>Godkjenning av protokoll fra styremøte</u> Protokoll fra styremøte 05.02.2018 følger vedlagt
S 13/19	<u>Orienterings- og referatsaker</u> Oversikt med vedlegg følger vedlagt
S 14/19	<u>Orientering om studiereformrapporten</u> Saksforelegg følger vedlagt
S 15/19	<u>Orientering om stipendiaters arbeidsplikt</u> Saksforelegg følger vedlagt
S 16/19	<u>Revisjon av veiledning for bedømmere av søkere til stipendiatstillinger</u> Saksforelegg følger vedlagt
S 17/19	<u>Utlysning av fast stilling</u> Saksforelegg følger vedlagt
S 18/19	<u>Revisjon av instruks om oppgavegjeving og sensur</u> Saksforelegg følger vedlagt
S 19/19	<u>Honorering for oppgaveskriving og sensor-/retteveiledning, obligatorisk kursoppgave og hjemmeeksamen</u> Saksforelegg følger vedlagt
S 20/19	<u>Forslag om terminering av inaktive ph.d.emner</u> Saksforelegg følger vedlagt
S 21/19	<u>Veiledning for søkere for førsteamanuensis og bedømmere</u> Saksforelegg følger vedlagt

S 22/19 Nominering av æresdoktorer fra Det juridiske fakultet
Muntlig saksforelegg i styret

S xx/19 Eventuelt

Karl Harald Søvig
dekan

Øystein L. Iversen
fakultetsdirektør

05.03.19 MALI

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 12/19
Møtedato: 12.03.2019

ORIENTERINGS- OG REFERATSAKER

- a) Protokoll fra Fakultetsstyret
Protokoll fra 05.02.2019 følger vedlagt
- b) Protokoll fra Studieutvalget
Protokoll fra 20.02.2019 følger vedlagt
- c) Protokoll fra Forskningsutvalget
Protokoll fra 28.01.2019 følger vedlagt
- d) Protokoll fra Tilsetningsutvalget
Protokoll blir ettersendt
- e) Protokoll fra Informasjons- og drøftingsutvalget
Protokoll fra 11. februar 2019 følger vedlagt
- f) Protokoll HMS-utvalget
Protokoll fra 20. februar 2019 følger vedlagt
- g) Personalia

Lise Engelbreth har fått forlenget førstekonsulentstilling til og med 30. april 2019.

Ingrid Halvorsen Barlund er tilsatt som 100 % postdoktor for en periode på 2,5 år og et halvt års undervisningsplikt fra og med 1. mars 2019.

Regine Espeland Lunde har fått forlenget vikariat som førstekonsulent (studiekonsulent) til og med 29. november 2019.

Miriam Skag har fått innvilget 100 % ulønnet permisjon fra 25. februar til 30 juni. Hun er konstituert som dommer i Bergen tingrett.

Karitha Reisæter er innvilget studiepermisjon i perioden fra og med 16. mai til og med 29. november 2019

Bjarte Askeland har sagt opp sin stilling som professor med virkning fra 1. april 2019.

h) Oppnevnte komitéer

Oppnevning av bedømmelseskomité for vurdering av søkere til fireårig stipendiatstilling i rettshistorie. Komitéen består av professor Sören Koch og professor Eirik Holmøyvik.

Oppnevningensbrev er vedlagt.

i) Utlysninger

Det er lyst ut en innstegsstilling som førsteamanuensis knyttet til Bergen Offshore Wind sitt havvindprosjekt. Søknadsfrist er 10. mars. Utlysningstekst er vedlagt (2019/935)

Det er lyst ut en 2-årig stilling som forsker knyttet til prosjektet Norsk politirettshistorie. Søknadsfrist er 28. februar. Utlysningstekst er vedlagt (2019/1869)

Det er lyst ut en postdoktorstilling, alternativt stipendiatstilling, knyttet til prosjektet Mare Nullius. Søknadsfrist er 18. mars. Utlysningstekst er vedlagt (2019/2648)

Det er lyst ut en fast stilling som seniorkonsulent/rådgiver tilknyttet forskningsadministrasjonen. Søknadsfrist er 21. mars. Utlysningstekst er vedlagt (2019/2878)

j) Tildeling små driftsmidler 2019

Tildelingsbrev for forskergrupper og enkeltsøkere følger vedlagt

k) Etiske retningslinjer ved Det juridiske fakultet

Retningslinjene ligger vedlagt

l) Dekanbeslutning 10.januar - Godtgjøring for medlem av sentrale utvalg innenfor UiBs satsningsområder

Dekanbeslutningen ligger vedlagt

Karl Harald Søvig
Dekan

Øystein Lunde Iversen
Fakultetsdirektør

05.03.19

Vedlegg
Protokoll fra forrige fakultetsstyremøte
Protokoll fra SU
FU-referat

IDU-referat

HMS-referat

Oppnevningbrev

Utlysningstekster

Tildelingsbrev smådriftsmidler for forskergrupper og enkeltsøkere

Etiske retningslinjer ved Det juridiske fakultet

Dekanbeslutning 10.januar

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Møtedato: 05.02.2019
Journalnummer: 2019/1541
Sted: Møterom 546
Tid: 12.15-13:45

PROTOKOLL

Oppmøte **Faste representanter**

Karl Harald Søvig, Anne Marie Frøseth, Ragna Aarli, Hans Fredrik Marthinussen, Sigrid Eskeland Schütz, Brage Thunestvedt Hatløy, Ingrid Elisabeth Tøsdal, Vegard Fosso Smievoll, Lise Carlsen og Johannes Ørn Thorsteinsson, Brage Thunestvedt Hatløy, Torhild Nordtveit

Andre Halvard Haukeland Fredriksen, Øystein L. Iversen, Christine S. Olsvik, Anita H. Garden, Johanne Spjelkavik, Maria Holme Lidal (sekretær).

Styresak **Saker til behandling**

S 01/19 Godkjenning av innkalling og saksliste
Ingen merknader til innkalling og saksliste.

S 02/19 Orienterings- og referatsaker
Ingen merknader til orienterings- og referatsaker.

S 03/19 Årsrapport økonomi 2018
Saksforelegg med vedlegg fulgte vedlagt

Vedtak:
Økonomirapporten tas til etterretning

S 04/19 Programbeskrivelse av ph.d.-programmet i rettsvitenskap
Saksforelegg med vedlegg fulgte vedlagt

Vedtak:
Programbeskrivelse for ph.d.-programmet ved Det juridiske fakultet vedtas i tråd med vedlagte forslag og innspill til endringer som kom frem i styremøtet.

S 05/19 Utlysning av rekrutteringsstillinger
Saksforelegg med vedlegg fulgte vedlagt

Vedtak:

1. Styret fastsetter at for studieåret 2019-20 skal antallet rekrutteringsstillinger over grunnbevilgningen være så nært opp til 26 årsverk som mulig.
2. Styret fastsetter at for studieåret 2019-20 skal andelen postdoktorstillinger være på inntil 20 prosent av rekrutteringsstillingene.

S 06/19 Godskriving for kvalitetstiltak i klagesensur
Saksforelegg med vedlegg fulgte vedlagt

Vedtak:

Klagesensorer får godskrevet 2 timer pr eksamen de deltar i for å lese én A- og én B-besvarelse.

S 07/19 Godskriving for å skrive eksamensoppgaver
Saksforelegg med vedlegg fulgte vedlagt

Vedtak:

1. Skrivning av andre oppgaver enn praktikumsoppgaver til eksamen godskrives med 0,5 timer
2. Tillegget «opp til 800 ord» og «opp til 1600 ord» strykes i godskrivingstabellen.

S 08/19 Utlysning fast stilling
Saksforelegg med vedlegg fulgte vedlagt

Vedtak:

Det utlyses en stilling som førsteamanuensis innenfor rettsområdet «skatterett».

S 09/19 Årsrapport for HMS 2018
Saksforelegg med vedlegg fulgte vedlagt

Vedtak:

Fakultetsstyret tar HMS-rapporten for 2018 til orientering.

S 10/19 Handlingsplan for HMS 2019
Saksforelegg med vedlegg fulgte vedlagt

Vedtak:

Fakultetsstyret vedtar HMS-handlingsplan for 2019 med de tiltakene som fremkommer i planen og forslag til endring som kom frem i fakultetsstyremøtet.

S -/18

Eventuelt
Ingen saker

Karl Harald Søvig
Dekan

Øystein L. Iversen
Fakultetsdirektør

05.02.2019 MALI

Protokoll fra møte i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

Onsdag 20. februar 2019 kl. 13:15 – 15:15.

Møterom 448 – JUSII.

Til stede:

Halvard Haukeland Fredriksen (leder) (a)

Erling Johannes Husabø (a) – vara for Synne Sæther Mæhle (nestleder) (a)

Jan-Ove Færstad (a)

Ingrid Margrethe Halvorsen Barlund (b)

Anne Torekoven – vara for Kjersti Bakke Sørensen (c)

Emilie Mellbye Rytter (d)

Andreas Myrseth Kolstad (d)

Forfall: Kjersti Bakke Sørensen (c), Synne Sæther Mæhle (a).

Sekretær: Johanne Spjelkavik.

Kontakt: studieutvalget@jurfa.uib.no

ePhorte 19/3

Neste møte: onsdag 20. mars 2019, kl. 10:15 i 448 - JUSII.

Sak 1/19	Godkjenning av innkalling og dagsorden
	Innkalling: Godkjent med merknad: Det er ikke optimalt at vi har ettersendte saker, men noen ganger er det nødvendig. Dagsorden: Sak 14 flyttes fram som første vedtakssak. Godkjent.
Sak 2/19	Orienteringssaker
1	Protokoll fra SU 12. desember 2018. Godkjent på sirkulasjon 18. desember 2018. OBS – ekstern lenke – må lastes ned separat.
2	Fullmaktsvedtak: a) § 6-1 Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet: Frist for kandidatløftet (forlenget for høstkandidatene) b) JUS121 Norske og internasjonale rettslige institusjoner Litteratur c) JUS134-KINA Eksamensdatoer V19 d) JUS134 og JUS134-Kina. Litteratur e) JUS290-2-A Comparing Legal Cultures in Europe. Læringsutbyttebeskrivelse. f) JUS290-2-A Comparing Legal Cultures in Europe. Obligatorisk arbeid og prøvingsform. <i>Fullmaktsvedtakene fås ved henvendelse til studieutvalget@jurfa.uib.no</i>
3 2009/8038-31	Forskrift om frister for sensur av eksamen ved Det juridiske fakultet. Universitetsstyret vedtok i sitt møte den 29. november 2018 , sak 129/18 : «Forskrift om frister for sensur av eksamen ved Det juridiske fakultet» forlenges med fem år, fra og med 01.01.2019 til og med 31.12.2023.» Forskriften er foreløpig ikke publisert i Lovdata.
4	Arbeidsgruppen som har utredet grunnlag for ny studieordning avga sin utredning i går, 19. februar 2019. Den er overlevert dekanatet, og blir presentert i Fakultetsnytt førstkommande fredag.
Sak 3/19	Saker til drøftelse/høring/uttalelse
1	JUS241 Strafferett Kursrapport .
SU uttaler	Rapporten beskriver et emne som har fått en godt egnet form innenfor gjeldende

ressursrammer.

Studieutvalget ser det som positivt at emnet har den faglige dynamikken som kommer til uttrykk i at seksualforbrytelser er tatt inn i årets kurs. Tilsvarende gjelder for endringene som er gjort med prosedyren.

SU stiller seg bak beklagelsen av ressursrammene som avgrenser skrivetreningen som burde ha mer plass på et så stort emne på fjerde studieår, og berømmer tiltaket med frivillig skriving med kommentering – det er et verdifullt tilbud til studentene.

Studieutvalget ser også positivt på utsiktene til en egen lærebok om spesiell strafferett tilpasset emnet.

Til pkt. 1 c: SU vil oppfordre til å unngå formuleringer om karakterfordeling som kan misforstås som normalfordeling.

SU er opptatt av at det fortsatt holdes trykk på utviklingen av nivåkontrollfunksjon i Inspira (ref. pkt 1 a vi).

2

SU uttaler

LEGANTO. Digitale litteraturlister. [Orientering](#) fra SA.

Studieutvalget konstaterer at UiB innfører LEGANTO for etablering og publisering av litteraturlister. For å sikre at implementeringen foregår på en god måte på vårt fakultet, bes kommunikasjonsansvarlige ved fakultetet allerede nå om å utforme intern kommunikasjon i egnede kanaler for å orientere vitenskapelige om tiltaket samt å forberede dem på nødvendig aktivitet i mars og april.

I implementeringen av funksjonaliteten skal arbeidsfordelingen mellom administrasjon og fagpersonell vurderes. Dette antas likevel ikke å være mer arbeidskrevende for emneansvarlige enn någjeldende etablering og vedlikehold av litteraturlister.

Vedtaksaker

Sak 4/19

Vedtak

JUS134 Rettshistorie og komparativ rett. [Emnebeskrivelse](#).

Emnebeskrivelsen i JUS134 Rettshistorie og komparativ rett endres med virkning fra studieåret 2018/19.

Endringen er i overensstemmelse med forslaget, med unntak av to ytterligere endringer i avsnittet «Obligatorisk undervisningsaktivitet». Det vises til saken.

Datoer og tidspunkter under overskriften «Eksamensinformasjon» inngår ikke i vedtaket her, det vedtas separat.

SU ber den emneansvarlige være oppmerksom på at dette er studentenes første emne med obligatorisk engelskspråklig skriving, og sørge for tilpasset, egnet undervisning.

Sak 5/19

Vedtak

JUS280-2-B Alternative Dispute Settlements. [Emnebeskrivelse](#).

Emnebeskrivelsen i JUS280-2-B Alternative Dispute Settlements endres som foreslått med virkning fra H19.

Sak 6/19

Vedtak

JUS135 Rettsstat og menneskerettigheter. [Endringer](#) i emnebeskrivelsen.

Emnebeskrivelsen for JUS135 Rettsstat og menneskerettigheter endres som foreslått med virkning fra studieåret 2019/20.

SU ber om at en vurdering av de ulike ordningene samt en begrunnelse for ønske om endring settes inn i emneevalueringen for kurset i år.

Sak 7/19

Vedtak

Instruks om oppgavegjeving og sensur. [Forslag](#) om samordning og endring av fakultetets regelverk om oppgaver, karaktersetting, sensorer og sensur. *JOSP*.

1. SU innstiller overfor fakultetsstyret:

- Instruks om oppgavegjeving og sensur vedtas som foreslått.
- Med virkning fra samme tidspunkt oppheves
 - o Retningslinjer for utforming av prøvar i jusstudiet
 - o Retningslinjer for karakterfastsetjing
 - o Instruks om oppgavegjeving og sensur
 - o Retningslinjer for godkjenning og valg av sensorer og undervisere

2. Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet § 3-9 Alminnelige regler om sensur skal lyde:

1. Sensurfristen reguleres av [universitets- og høyskoleloven](#) § 3-9 nr. 4, [Forskrift om frister for sensur ved Det juridiske fakultet](#) og [Forskrift om sensurfrist for mastergradsoppgaver](#). Sensurdato opplyses i tilknytning til eksamen. Der sensuren faller senere enn det som er opplyst, skal ny dato publiseres i Mitt UiB.
2. Sensur av arbeider som inngår i karaktergrunnlaget foretas av én sensor.

	<p>Unntak:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Besvarelser som først vurderes til F eller Ikke bestått skal vurderes av ytterligere en sensor før endelig sensurvedtak fattes. b. Masteroppgaver vurderes av to sensorer, jf. universitets- og høyskoleloven § 3-9 nr. 2 andre punktum. c. Ved ny sensurering etter klage over sensurvedtak, benyttes to sensorer, jf. universitets- og høyskoleloven § 3-9 nr. 5 første punktum. <ol style="list-style-type: none"> 3. Krav om begrunnelse for sensurvedtak rettes primært til sensor på det tidspunkt («trefftiden») og på den måten fakultetet angir for den enkelte eksamen. Det er likevel adgang til å kreve begrunnelse inntil en uke etter kunngjøring av sensuren, jf. universitets- og høyskolelovens § 5-3 (1), tredje setning. 4. Hvis studenten har henvendt seg til sensor i trefftiden skal begrunnelsen gis senest dagen etter at kravet ble satt fram. Overholder ikke sensor denne fristen, skal studenten underrette administrativt ansvarlig for studieåret/emnet samme dag eller senest neste morgen. Hvis studenten har framsatt krav om begrunnelse etter trefftiden, men innenfor lovens ytre frist, gis begrunnelse senest to uker etter at kravet er satt fram. Overholder ikke sensor denne fristen, skal studenten underrette administrativt ansvarlig for studieåret/emnet senest neste dag. 5. Det gis ikke hovedkarakter for graden master i rettsvitenskap. Ikrafttredelse samtidig med pkt. 1.
Sak 8/19	UTGÅR UTGÅR
Sak 9/19	Honorering for emneansvar og sensur JUS325 Rettshjelp. Forslag fra studiedekanen.
Vedtak	Emneansvar for JUS325 Rettshjelp honoreres etter ordinær sats (1 time/studiepoeng = 10 timer) to ganger pr år, siden emnet tilbys to ganger pr år. Sensur av hjemmeeksamen i JUS325 honoreres som hjemmeeksamen for øvrig, for tiden 1,5 t/besvarelse.
Sak 10/19	JUS257-2-A Grunnleggende selskapsrett. Undervisningstilbud. Forslag fra emneansvarlig.
Vedtak	Fra og med studieåret 2019/2020 tilbys undervisning og eksamen i JUS257-2-A Grunnleggende selskapsrett bare i høstsemesteret. Fra og med studieåret 2019/2020 tilbys eksamen i JUS257-2-A Aksjeselskapsrett fordypning bare i undervisningssemesteret. Begge emner tilbyr kontinuasjonseksamen: Studenter som har hatt gyldig vurderingsmelding til en ordinær eksamen i emnet og som har eksamensforsøk igjen i emnet, kan be om å bli meldt til ny eksamen på slutten av neste semester.
Sak 11/19	Honorering for oppgaveskriving, obligatorisk kursoppgave og hjemmeeksamen. Forslag fra studiedekanen/studieadministrasjonen.
Vedtak	Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret: <ol style="list-style-type: none"> 1. Å skrive praktikumsoppgave til obligatorisk kursoppgave normeres til åtte timer. 2. Å skrive retteveiledning til obligatorisk kursoppgave normeres på samme måte som sensorveiledning til eksamensoppgave. 3. Å skrive eksamensoppgave – praktikum eller teori – til (tellende) hjemmeeksamen, normeres på samme måte som tilsvarende oppgaver for skoleeksamen.
Sak 12/19	Eksamensplanen for 2018/19. Forslag fra JSU om endring i planen. Merknad fra studieadministrasjonen .
Vedtak	Det gjøres ikke endring i eksamensplanen for 2018/2019. Vedtatt med fem stemmer, mot studentenes to stemmer. Studentene stemte for forslaget alternativ 2: For studenter som er meldt opp til gjentak av eksamen i JUS123 er innleveringsfristen for eksamen i JUS134 14. juni klokken 21.30. For studenter som er meldt opp til gjentak av eksamen i JUS134 gjelder samme utvidelse av fristen.

Sak 13/19	Sensorveiledninger for spesialemer og kontinuasjonseksamener. Forslag fra studiedekanen.
Vedtak	<i>Saken utsettes.</i>
Sak 14/19	MBLSP Maritime Bergen Law Summer Programme. Emnebeskrivelse. Forslag til endring.
Vedtak	Emnebeskrivelsen for MBLSP Maritime Bergen Law Summer Programme endres med virkning for 2019. Endringen gjøres som foreslått med unntak av Forms of Assessment, der det skal hete: «The reflection paper must be 2000 – 3000 words.» SU forutsetter at litteratur, arbeidskrav og prøving legges opp slik at det reflekterer at Maritime Bergen Law Summer Programme nå endres til et spesialemerne på 5 studiepoeng på masternivå. SU ber om en ny sak om eventuell videreføring av emnet i 2020, hvor det både redegjøres for erfaringene med de nå vedtatte endringene og for fakultetets ressursbruk knyttet til dette emnet
15/19	Søren Koch har søkt om å få dekket NOK 1 200 for å registrere seg som «teacher i den profesjonaliserte/oppgraderte versjonen av kahoot».
Vedtak	Innenfor sin fullmakt til å disponere inntil 30 000 kroner/år til undervisningsrelaterte formål, godkjenner SU at Søren Koch får refundert NOK 1 200 for å registrere seg som teacher i Kahoot.

Eventuelt

Halvard Haukeland Fredriksen

Leder

Johanne Spjelkavik

Sekretær

REFERAT
FORSKNINGSUTVALGET
MANDAG 28. JANUAR 2019 KL. 12.30 – 13.30

Til stede: Anne Marie Frøseth (leder), Eivind Kolflaath, Camilla Bernt, Andrea Grønningsæter, Randi Sæbøe, Henrik Saxegaard, Katrine Bjørndalen og Henning Simonsen (referent).
Fra administrasjonen: Bente Rosnes

Saksliste:

3/19 Godkjenning av innkalling, saksliste

Innkalling og saksliste ble godkjent.

4/19 Orienteringssak

- Endelig oversikt over forbruk i 2018 – tilskuddsreiser/vit.ass./språkvask
- Tatt til etterretning.*

5/19 Tildeling Meltzer reise/forskningstermin

Vedtak:

Midlene er innvilget i tråd med vedlagte oversikter. Vedtaket er ikke offentlig før 8. mars.

6/19 Tildeling små driftsmidler

Vedtak:

Midlene er innvilget i tråd med vedlagte oversikt.

7/19 Eventuelt – møtedatoer neste halvår

- Fredag 22. februar kl. 9.00
 - Torsdag 11. april kl. 12.30
 - Fredag 24. mai kl. 12.30
- (kan endres ved behov)

Anne Marie Frøseth
leder

Henning Simonsen
sekretær

REFERAT FRA EKSTRAORDINÆRT IDU-MØTE

Mandag 11. februar 2019

Tilstede:

NTL:	Eivind Ramsøy Jerve
Parat UiB:	Eli Tjerandsen
Akademikerne UiB:	Lars Petter Holgersen
Vara verneombud:	Kjersti Bakke Sørensen
For arbeidsgiver:	Øystein L. Iversen
Sekretær:	Lise Engelbreth

Forfall:

Hovedverneombud jurfak	Bente Rosnes
Forskerforbundet ved UiB:	Ernst Nordtveit

Sak 9/19

Gjennomgang av fremdriftsplan for overføring av HR og deler av økonomifunksjonen ved Det juridiske fakultet til HR- og Økonomiavdelingen.

Ingen merknader.

Øystein L. Iversen
Leder IDU

Synne Alne/Lise Engelbreth
Sekretær

**Fremdriftsplan for overføring av HR- og deler av økonomifunksjonen ved Det juridiske fakultet til HR- og Økonomiavdelingen.
Fremlagt i Forhandlingsutvalget 7. februar 2019.**

			Time	dato	ANS
Uke	5	Behandling i Informasjons- og drøftingsutvalget ved Det juridiske fakultet		01.feb	JUR
Uke	6	Behandling i Forhandlingsutvalget	10:30	07.feb	HR
Uke	7	Informasjonsmøte mellom ØLI og de berørte ved Det juridiske fakultet.	10:00	11.feb	JUR
Uke	7	Behandling i Informasjons- og drøftingsutvalget ved Det juridiske fakultet	13:00	11.feb	JUR
Uke	7	Informasjonsmøte for administrasjonen ved Det juridiske fakultet	10:00	12.feb	JUR
Uke	8	Møte mellom HR og HR-medarbeidere ved fakultetet, ØLI med	11:30	19.feb	HR
Uke	8	Møte for de av medarbeiderne ved Forsknings- og stabsseksjonen som fortsatt skal være ved JUR	14:00	19.feb	JUR
Uke	8	Møte mellom Øk og Øk-medarbeidere ved fakultetet, ØLI med	12:00	20.feb	ØK
	9	Vinterferie			
Uke	9	Utlysning av ledig stilling ved Forsknings- og stabsseksjonen.			JUR
Uke	10	Møter mellom HR, JUR og HR-medarbeidere som skal overføres om utforming av leveranseavtale			HR/JUR
Uke	10	Møter mellom ØK, JUR og ØK-medarbeidere som skal overføres om utforming av leveranseavtale			HR/ØK
Uke	10	Informasjonsmøte for administrasjonen ved Det juridiske fakultet		04.mar	JUR
Uke	11	Avtaler om leveranser fra HR og Økonomiavdelingen til Det juridiske fakultet foreligger.			JUR/HR/ØK
	16	Påskeferie			
Uke	18	Implementering av ny organisering		01.mai	JUR/HR/ØK

Ad Utforming av leveranseavtaler. Dette skjer i dialog mellom Sentraladm, Det juridiske fakultet og medarbeidere på de respektive fagfeltene.

AD møter mellom overtagende avdelinger og medarbeidere som skal overføres. Her er det viktig med individuelle gjennomgang av oppgavene for den enkelte før/etter.

HMS-utvalgsmøte 20.2.2019, kl. 10:30-11:30

Møterom 545

Til stede:

- Hovedverneombud og verneombud for administrativt område: Bente Rosnes
- Verneombud vitenskapelig område: Tine Eidsvaag
- Vara for verneombud vitenskapelig område: Camilla Bernt
- Brannvernansvarlig: Vivian Gjelsvik
- Linjeleder: Øystein L. Iversen
- HMS-koordinator: Synne Alne
- Referent: Synne Jakobsen

Forfall:

- Vara for verneombud for administrativt område: Kjersti Bakke Sørensen
- Linjeleders representant: Anita H. Garden

Saksliste:

6/19: Innspill til ny HMS-handlingsplan for UiB

- Utvalget ble bedt om å ta utgangspunkt i eksisterende HMS-handlingsplan (<https://www.uib.no/hms-portalen/99112/hms-handlingsplan-2016-2018>), i årsrapport for HMS-arbeidet (<http://ekstern.filer.uib.no/poa/Hms/HMS-aarsrapport/HMS-aarsrapport%202017.pdf>) og melde inn relevante tema og tanker pr epost til HMS-avdelingen innen 28 februar.

Det juridiske fakultet vurderer det slik at den foregående handlingsplanen godt ivaretar de utfordringene UiB har når det gjelder HMS-arbeidet, og at en ny plan langs de samme linjene også vil ivareta dette i tiden fremover.

HMS-utvalget ved fakultetet etterlyser en avklaring mht fremtidig bruk av arbeidsmiljø- og arbeidsklimaundersøkelser slike som «ARK». Utvalget ønsker at slike undersøkelser tas i bruk mer systematisk fremover og gjerne at dette tas inn i den kommende Handlingsplanen for HMS for UIB.

7/19: Møtedatoer fremover

- Neste møte settes til 4. april, og 2. mai kl 10.

8/19: Eventuelt

Ingen saker.

25.02.2019

Professor Sören Koch
Professor Eirik Holmøyvik

Deres ref	Vår ref	Dato
«REF»	2018/15094-LIENG	31.01.2019

Oppnevning av bedømmelseskomité

Vi takker for at dere vil være med i bedømmelseskomité for vurdering av søkere til utlyst stipendiatstilling ved Det juridiske fakultet.

Ved søknadsfristens utløp var det kommet inn to søknader til stillingen.

Bedømmelseskomitéen skal vurdere de faglige kvalifikasjonene til søkerne. Professor Sören Koch er oppnevnt som leder av komitéen, og vi ber ham koordinere arbeidet.

Vedlagt følger utlysningstekst, søknader med vedlegg, aktuelt regelverk og veiledninger:

- Universitets- og Høgskoleloven § 6-3 "Utløsning av og ansettelse i undervisnings- og forskerstillinger"
- Forskrift om ansettelsesvilkår for stillinger som postdoktor, stipendiat, vitenskapelig assistent og spesialistkandidat
- Reglement for ansettelse i vitenskapelige stillinger og faglige / administrative lederstillinger ved UiB
- Veiledning for bedømmelseskomité til stipendiatstilling

Komitéen bes om å komme med sin bedømmelse innen 22. februar 2019.

Vennlig hilsen

Karl Harald Søvig
dekan

Lise Engelbreth
førstekonsulent

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

The University of Bergen is a renowned educational and research institution, organised into seven faculties and approximately 54 institutes and academic centres. Campus is located in the centre of Bergen with university areas at Nygårdshøyden, Haukeland, Marineholmen, Møllendalsveien and Årstad.

Faculty of law - [Read more about the faculty.](#)

Full-time Tenure Track Position as Associate Professor at the Faculty of Law

UiB - Knowledge that shapes society

Through robust and close interaction with the world around us - globally, nationally and locally - we shall be instrumental in building a society based on knowledge, skills and attitudes.

Do you want to take part in shaping the future?

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=JRdMR-PhbBQ&t=4s>

Full-time tenure track position as Associate Professor at the Faculty of Law

The Faculty of Law and Bergen Offshore Wind Centre is recruiting a tenure track associate professor in the field of offshore wind. This is a 6 year fixed term, with a possible promotion to a full-time position as professor at the end of this period.

About Bergen Offshore Wind Centre (BOW)

Bergen Offshore Wind Centre (BOW) was established in 2018 by the University of Bergen in order to coordinate and strengthen research and education in offshore wind energy. BOW's mission is to be a resource centre contributing to research and education at a high international level. BOW addresses aspects related to resources, environment and technical solutions, as well as legal, economic and social aspects of offshore wind energy. BOW also provides professional support and advice to industry, authorities and the society at large, as well as mobilizing and making UiB's multi-discipline competence more visible.

About the tenure track position

The aim of the employment in a tenure track position is to recruit a candidate that will get the opportunity to qualify for a full-time permanent position as professor. The faculty is committed to facilitate the development of the competence within teaching, research, dissemination and innovation for the successful applicant.

The applicant should have obtained a PhD degree within the last 5 years. This time limit may be extended due to leave of absence in connection with birth, adoption or long-term illness.

- A midterm evaluation will be carried out at the start of year 4.
- A final evaluation will be carried out at the start of year 6.
- The promotion to professor is subject to a satisfactory evaluation.
- The applicant will carry out the same tasks as a permanent faculty member.
- Senior faculty members will assist with mentoring in the first half of the period.

The associate professor is to participate in research and education in the same manner as the permanent academic staff. This includes teaching and supervision of students in the master programme. In particular, the following tasks are expected:

- Teaching master students in law and possibly also in other related fields
- Supervision of PhD students in law
- Research within legal aspects of offshore wind
- Participation and contribution to applications for external funding of research
- Public outreach activities

Qualifications and personal qualities

- The applicant must have a PhD degree in a relevant field of law
- Applicants must submit a project proposal, including a work schedule together with the application, before the application deadline. The project proposal will be part of (attachment to) the employment contract.
- The project description (maximum 10 pages) must relate to legal aspects of offshore wind, and propose research questions that will comply with and function within a broad and interdisciplinary research environment.
- The successful applicant needs to have proven competence in subjects that are a part of the master's programme at the faculty of law.

- The successful candidate is expected to play an active role in interdisciplinary collaborative research, training and education, and contribute to broader research initiatives.
- Candidates should be able to demonstrate strong interpersonal skills and the ability to work and communicate well with other in a team environment. Documented teaching experience and skills will be appreciated.
- Academic accomplishments will be evaluated and appreciated accordingly. The elapsed time since the award of the PhD will be taken into consideration in the overall assessment.
- The teaching language will normally be Norwegian. The successful applicant must be able to teach in Norwegian or one of the other Scandinavian languages within two years of his/her appointment. Norwegian courses will be offered.
- Basic pedagogic competencies based on training and teaching experience is also a requirement, but the successful applicant who does not have such competence at the time of his/her appointment will be offered training and will be required to produce evidence of such competence within one year of the date of appointment. This deadline is extended to two years for the successful applicant who does not master a Scandinavian language at the time of appointment.

The University of Bergen underscores that teaching qualifications are to be given real weight in appointments to middle and senior positions. Applicants must document their own teaching qualifications by submitting:

- evidence of completed teaching training
- evaluation reports of the applicant's teaching
- overview of scope and level of teaching
- overview of supervision of post-graduate and doctoral candidates, and results obtained
- student awards received
- own teaching publications
- own teaching compendia and material
- reports showing participation in projects related to the development of teaching, such as alternative forms of teaching, supervision or teaching environments

Framework for the project

It is expected that the position holder will engage in legal aspects that are relevant for the governance of offshore wind electricity resources and wind farms operation in a wide sense, and their connection to energy regulation as a whole. This would include aspects such as generation, licensing, transmission, distribution, commercialization and incorporation of offshore wind power production to the electricity markets. As such, the project should be interdisciplinary - combining different perspectives within law, such as but not limited to: regulatory (electricity) law, administrative law, public international law, competition law and EU/EEA market law. Also, a multidisciplinary approach, combining law with social sciences (such as economics, political sciences and geography) as well as natural sciences (such as geophysics and engineering) is preferred.

The position holder can, within this broad position, engage in analysis dealing with issues such as:

- Offshore wind farm licensing
- Jurisdictional and environmental aspects connected to site selection
- Public and or private financing of offshore wind and renewable energy infrastructures
- Governance of electricity markets in which offshore wind output is particularly relevant
- Rules regarding transmission of electricity produced from newly developed offshore wind farms
- The role of European and national energy regulators concerning the well-functioning of energy markets and cross-border issues connected to offshore wind electricity
- Network codes and technical rules applicable to offshore wind
- National implementation of EU/EEA energy law relevant for offshore wind electricity and renewable energy sources
- Comparative rules and experiences applicable to offshore wind and renewable electricity

We offer

- the possibility for a permanent position as professor at the end of the tenure track period if the candidate is qualified
- a good and professionally challenging working environment
- salary at pay scale 72-77 (code 1011/pay frame 24.8: NOK 658 300 - 731 400). Further promotions are made according to length of service in the position. A higher salary may be considered for a particularly well qualified applicant.
- enrollment in the Norwegian Public Service Pension Fund
- a position in an inclusive workplace (IA enterprise)
- good welfare benefits

How to apply for the position:

Upload the following and send the application and CV via the link "Apply for this job" on this website:

- CV with a complete overview of the applicant's education, earlier positions and other activities
- scanned copies of your certificates (including your PhD diploma)
- a complete list of scholarly works, with information about where these have been published
- a list of attachments providing evidence of the applicant's teaching qualifications
- a list of works on which the committee should place special emphasis in its evaluation with information on where they have been published
- the scholarly works, or parts of such works, on which the committee should place special emphasis in its evaluation (max 10 for an associate professor)

It is very important that each of the scholarly works on which the committee should place special emphasis, is attached in its entirety.

The application along with attachments with authorized translations into English or a Scandinavian language must be uploaded in JobbNorge.

The applications with attachments will be sent electronically to the expert committee.

Please note that the applications will be forwarded to the committee with the information and attachments uploaded in JobbNorge at closing date. It is the applicant's responsibility to make sure all relevant documentation is present.

Reference is made to "Rules for employment in scientific positions and academic/administrative management positions."

You may click [here](#) for further information about the recruitment process.

General information

Additional information on the position is obtainable from the Dean of research, Professor Anne Marie Frøseth, phone: +47 55 58 95 49 or e-mail: Anne.Froseth@uib.no

The state labour force shall reflect the diversity of Norwegian society to the greatest extent possible. Age and gender balance among employees is therefore a goal. It is also a goal to recruit people with immigrant backgrounds. People with immigrant backgrounds and people with disabilities are encouraged to apply for the position. We encourage women to apply. If multiple applicants have approximately equivalent qualifications, the rules pertaining to moderate gender quotas shall apply.

The University of Bergen applies the principle of public access to information when recruiting staff for academic positions. Information about applicants may be made public even if the applicant has asked not to be named on the list of persons who have applied. The applicant must be notified if the request to be omitted is not met.

The successful applicant must comply with the guidelines that apply to the position at all times.

Qualifications needed to get a permanent position as professor at the end of the tenure track period

The tenure track position is given according to Regulation 24 March 2015 No. 341 (forskrift om ansettelse på innstegsvilkår). The contract of employment, along with the announcement text and the description of the position, determine the results, demands and criteria that the applicant should fulfil during the tenure track period in order to get a permanent position as professor.

To get a permanent position as professor at the Faculty of Law after the end of the tenure track period, the candidate must go through a final evaluation, and must have achieved the current requirements for professor competence as approved by the Faculty Board at the Faculty of Law. The requirements for a permanent positions as professor is currently stipulated by Regulation 9 February 2006 No. 129 (forskrift om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger).

The opportunity to apply for personal promotion for professor competence does not apply during the period the candidate is employed in the tenure track position as associate professor.

Reference is made to the University's General Regulations which state that as part of the normal duties of the position, the successful applicant may also be required to undertake teaching, supervision and work in connection with examinations in his or her particular field outside the organisational unit to which the appointment belongs.

Jobbnorge ID: 163316, Deadline: 10.03.2019, Customer reference: 2019/935

Universitetet i Bergen er ein anerkjend utdannings- og forskingsinstitusjon, organisert i sju fakultet og omlag 54 institutt og faglege senter. Campus ligg i sentrale delar av Bergen med universitetsområde på Nygårdshøyden, Haukeland, Marineholmen, Møllendalsveien og Årstad.

Det juridiske fakultet - [Les meir om fakultet her.](#)

Forskarstilling ved Det juridiske fakultet

Kunnskap som formar samfunnet

Gjennom eit sterkt og tett samspel med omverda - globalt, nasjonalt og lokalt - skal vi medverke til eit samfunn bygd på kunnskap, ferdigheiter og haldningar.

Vil du vere med å forme framtida?

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=0E0cOZpZQXY>

Forskarstilling ved Det juridiske fakultet

Ved Det juridiske fakultet er det ledig ei mellombels stilling som forskar knytt til prosjektet «Norsk politirettshistorie» for ein periode på 2 år. Ønskeleg oppstarttidspunkt er 1. mai 2019. Prosjektet er finansiert som ein FOU-avtale mellom Politidirektoratet og Universitetet i Bergen, og er fagleg lagt til Det juridiske fakultet ved UiB.

Om prosjektet/arbeidsoppgåver:

Forskningsprosjektet «Norsk politirettshistorie» dreg opp dei lange linjene i historia til norsk politi frå mellomalderen til i dag, men med hovudvekt på tida frå 1686. Prosjektet er delt i fire delar som kvar omhandlar avgrensa historiske epokar. Den utlyste stillinga gjeld den siste delen av norsk politi si rettshistorie frå etatsreforma i 1994 til i dag. Ein ny og gjennomgripande politilov kjem i kraft frå 1995. I denne aktuelle perioden har òg all norsk forvaltning gjennomgått store endringar, som politiet blir ein del av særleg frå midten av 1990-talet. Ein del av endringsbiletet som skal studerast er etatsutviklinga og reformarbeidet i denne perioden, utvikling av ny kommunikasjonsteknologi, internasjonalisering, og ei utviding av forvaltningsoppgåvene.

Prosjektet vil samla skaffe fram ny kunnskap om politiet som ein sentral del av forvaltninga, som er av vitskapleg interesse nasjonalt og internasjonalt, samt vil gje politietaten eit utgangspunkt for å etablere sin identitet i ei endringstid. Den som blir tilsett vil arbeide nært saman med forskarane som studerer dei tidligare fasane i norsk politirettshistorie. Fem tema vil vere gjennomgåande for alle delane av politirettshistoria; rettferdigging av maktbruken, kvar og korleis politiet har vore til stades i samfunnet, korleis ein har regulert politiet si verksemd og kva innhaldet i reguleringa har vore, korleis ein har utvikla kompetanse til å bruke makt og det å vere lokalt til stades og i internasjonalt samarbeid.

Ein sakkyndig komité skal vurdere søkjarane sine kvalifikasjonar. Til søknaden skal det leggjast ved ei kort skisse på inntil fem sider som viser korleis søkjaren tenkjer seg å leggje opp prosjektet. I denne skal det òg stå noko om korleis søkjaren kan tenkje seg å delta i formidling av forskingsresultata. Prosjektskissa skal inngå som del av (vedlegg til) arbeidskontrakten for den midlertidige tilsetjinga.

Det er ein føresetnad at den som blir tilsett gjennomfører prosjektet i løpet av tilsetjingsperioden.

Kvalifikasjonar og eigenskapar:

- Søkjar må ha oppnådd norsk ph.d.-grad eller tilsvarende utdanning innanfor rettsvitenskap eller statsvitenskap, eller kunne dokumentere å ha levert doktoravhandlinga si innanfor eit av desse faga til vurdering innan søknadsfristen er ute.
- Søkjar må ha bakgrunn og potensiale for forskning av høg kvalitet innan forvaltningsforskning og ha arbeid med problemstillingar som rettar seg mot politiet og politiet si rolle i det norske samfunnet i nyare tid.
- Søkjar må vise engasjement i forskning og kunne arbeide sjølvstendig, strukturert og ha gode samarbeidsevner.

Vi kan tilby:

- Eit godt og fagleg utfordrande arbeidsmiljø
- Løn etter kroner 586 500 (ved levert avhandling), og/eller kroner 658 300 (ved oppnådd ph.d.-grad) etter hovudtariffavtalene i staten. For spesielt godt kvalifiserte søkjarar kan høgare løn vurderast.
- Medlemsskap i Statens pensjonskasse
- Stilling i ei inkluderande arbeidslivsverksemd (IA-verksemd)
- Gode [velferdsordningar](#)

[Her](#) kan du lese meir om kva UiB kan tilby.

Søknaden skal innehalde:

- Ei kort utgreiing om søkjaren sine forskingsinteresser og motivasjonen for å søkje stillinga
- Ei skisse på inntil fem sider som viser korleis søkjaren vil leggje opp prosjektet
- Namn og kontaktopplysningar til to referansepersonar, ein av desse må vere hovudrettleiaren frå doktorgradsutdanninga
- CV
- Attesterte kopiar av vitnemål og relevante attestar (søklarar med utanlandsk utdanning må leggje ved både vitnemål på originalspråket og autoriserte omsetjingar)
- Liste over vitenskaplege arbeid (publikasjonsliste)
- Publikasjonar, vitenskaplege/faglege arbeid du ønskjer at det skal takast omsyn til i vurderinga

Søknad og vedlegg med attesterte omsetjingar til engelsk eller eit skandinavisk språk må lastast opp i Jobbnorge.

Nærare om tilsetjingsprosessen [her](#).

Generell informasjon:

Nærare opplysningar om stillinga kan ein få ved å vende seg til prosjektleiar, professor Anne Lise Fimreite, e-post: Anne.Fimreite@uib.no, tlf. 90 08 36 19, eller til professor Jørn Øyrehagen Sunde, Jorn.Sunde@uib.no, tlf. 90 54 41 37.

Praktiske spørsmål kring søknadsprosessen kan rettast til førstekonsulent Lise Engelbreth, e-post: Lise.Engelbreth@uib.no eller tlf. 55 58 96 78.

Den statlege arbeidsstyrken skal i størst mogleg grad spegle mangfaldet i befolkninga. Det er eit personalpolitisk mål å få ei balansert alders- og kjønnsamansetjing. Personar med innvandrarbakgrunn og personar med nedsett funksjonsevne blir oppmoda om å søkje stillinga.

Universitetet i Bergen nyttar meirinnsyn ved tilsetjing i vitenskaplege stillingar.

Opplysningar om søkjaren kan bli gjort offentlege sjølv om søkjaren har oppmoda om ikkje å bli ført på søkjarlista. Dersom oppmodinga ikkje blir teke til følge, skal søkjaren varslast om dette.

Den som blir tilsett, må rette seg etter dei retningslinjene som til ei kvar tid gjeld for stillinga.

Det kan bli aktuelt å gjennomføre intervju ved tilsetjing i stillinga.

Søknaden skal merkast: 2019/1869

Jobbnorge-ID: 164412, Søknadsfrist: 28.02.2019, Kundens referanse: 2019/1869

The University of Bergen is a renowned educational and research institution, organised into seven faculties and approximately 54 institutes and academic centres. Campus is located in the centre of Bergen with university areas at Nygårdshøyden, Haukeland, Marineholmen, Møllendalsveien and Arstad.

Faculty of law - [Read more about the faculty.](#)

Postdoctoral Fellow, alternatively PhD Candidate, at the Faculty of Law

UiB - Knowledge that shapes society

Through robust and close interaction with the world around us - globally, nationally and locally - we shall be instrumental in building a society based on knowledge, skills and attitudes.

Do you want to take part in shaping the future?

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=JRdMR-PhbBQ&t=4s>

Position as Postdoctoral Fellow or alternatively PhD Candidate

At the Faculty of Law, University of Bergen, there is a vacant position as a Postdoctoral Fellow associated with the research project «Mare Nullius? Sea level Rise and Maritime Sovereignities in the Pacific - An Expanded Anthropology of Climate Change». The project is funded by the Research Council of Norway as a "Top research project" under the FRIPRO Top research programme and is a cooperation between the Department of Social Anthropology (lead institute), Geophysical Institute and the Faculty of law.

In case there are no qualified applicants for the Postdoctoral Fellow position, a PhD position is available. There might also be a possibility for funding of a PhD position in addition to the postdoctoral fellowship.

The positions are fixed term contracts. The term of employment for a Postdoctoral Fellow position or a PhD position is 3 years, or 4 years if the applicant is qualified to teach in compulsory courses at the Masters level at the Faculty of Law. Starting date is 25th of April 2019 or later upon agreement. Residence in the Bergen area for the duration of the position is compulsory and non-negotiable.

About the project/work tasks

- The leader of the project is Professor Edvard Hviding (Anthropology) as principal investigator (PI). The UiB core Mare Nullius team also includes Professor Ernst Nordtveit (Law) and Professor Noel Keenlyside (Climate Science), as well as two other Postdoctoral Fellows in the anthropology of diplomacy and in Pacific oceanography. In addition, the total expertise of the Bergen Pacific Studies research group (three professors [the PI, Annelin Eriksen and Knut Rio] and presently five PhD candidates, and representing experience from most of the Pacific) is integral to the project's collaborative dynamics at UiB.
- The project is in international law, but in an intersection point between legal studies, anthropology, social science and climate science. It seeks to provide information on the interaction between climate change, climate politics and law.
- It is expected that the position holder will engage in analyses of the consequences on the EEZs from physical changes caused by climate change, such as rising sea-level and land loss, based on scenarios and models of Pacific sea level rise and land loss, provided by the research team.
- The position holder is expected to work closely with the oceanography Postdoctoral Fellow in order to fine-tune predictive models to questions of territorial sovereignty, which in turn will contribute to models for maritime sovereignty loss. Academic staff at the university's Faculty of Law with interests in maritime, environmental and refugee law will be involved as dialogue partners.
- Candidates are expected to propose research questions within the project.
- The project will require travelling and research stays abroad. The project will offer great opportunities for participation in stimulating conferences and seminars and contact with high level academic environments nationally and abroad.

Qualifications and personal qualities

- Applicants for the Postdoctoral position must hold a Norwegian PhD or an equivalent degree abroad within law, or must have submitted his/her doctoral thesis for assessment prior to the application deadline. It is a condition of employment that the PhD has been awarded.
- Applicants for the PhD position must hold a Norwegian Master in law or an equivalent degree abroad within law.
- Applicants must work independently and in a structured manner, and have the ability to cooperate with others.
- Applicants must be proficient in both written and oral English.

About the position as Postdoctoral Fellow

The position as Postdoctoral Fellow is a fixed-term contract with the primary objective of qualifying the appointee for work in top academic positions. The fixed-term period for this position is four years. Individuals may not be hired for more than one fixed-term period as a Postdoctoral Fellow at the same institution.

Upon appointment, applicants must submit a project proposal for the qualifying work including a work schedule. The project proposal shall be part of (attachment to) the employment contract.

For Postdoctoral Fellow positions associated with externally financed projects, the completion of the project proposal for the qualifying work will take place in consultation with the principal investigator (project manager). It is a requirement that the project is completed in the course of the period of employment.

About the position as PhD Candidate

The teaching at the Masters program in Law is conducted mainly in Norwegian, and any teaching is to be implemented within the mandatory courses at the Faculty.

Applicants must present a project description (approx. 10 pages) and a project plan outline. The project description must follow the requirements contained in the [guidelines for applicants for PhD positions](#).

About the PhD education

Applicants must meet the formal admission requirements for the PhD program at the Faculty of Law. It is mandatory to fill out the [application form](#) for admission to doctoral education and attach it to the application.

We can offer

- A good and professionally challenging working environment
- Salary at pay grade 72 for the position as Postdoctoral Fellow (code 1352/pay range 24) according to the state salary scale upon appointment. This constitutes a gross annual salary of NOK 658 300 per year. For particularly highly qualified applicants, a higher salary may be considered
- Salary at pay grade 53/58 for the position as PhD candidate (code 1017/pay range 20) according to the state salary scale upon appointment. This constitutes a gross annual salary of NOK 464 800 and 505 800 per year. For particularly highly qualified applicants, a higher salary may be considered
- Enrolment in the Norwegian Public Service Pension Fund
- A position in an inclusive workplace (IA enterprise)
- Good [welfare benefits](#)

Read more about what UiB can offer its employees [here](#).

Your application must include

- A brief account of the applicant's research interests and motivation for applying for the position.
- Project proposal for the planned research (2 - 5 pages for Postdoctoral Fellow, approx. 10 pages for PhD Candidate). This proposal shall include a plan for the dissemination of the research. The project proposal will be included as part of the contract.
- The names and contact information for two reference persons. One of these must be the main supervisor of the PhD thesis.
- CV
- Certified copies of diplomas and transcripts of grades and official confirmation that the doctoral thesis has been submitted. Applicants whose education is from another country than Norway, need to also attach a certified translation of the diploma and transcript of grades to English or a Scandinavian language, if the original is not in any of these languages. They are also advised to attach an explanation of their university's grading system.
- A complete list of scientific publications.
- Academic works that the applicant wishes to be considered by the valuation committee. If the submitted publications are co-authored, the division of work between the authors must be confirmed in the form of a co-author statement. The submitted publications must be in English or in a Scandinavian language unless otherwise specifically agreed upon.

The application and appendices with certified translations into English or a Scandinavian language must be sent electronically via the link «Apply for position» on this page.

General information

Detailed information about the position can be obtained by contacting: Vice-Dean Anne Marie Frøseth, email: Anne.Froseth@uib.no, tel. +47 55 58 95 49, or Higher Executive Officer Lise Engelbreth, email: Lise.Engelbreth@uib.no, tel. +47 55 58 96 78.

The state labour force shall reflect the diversity of Norwegian society to the greatest extent possible. People with immigrant backgrounds and people with disabilities are encouraged to apply for the position.

The University of Bergen applies the principle of public access to information when recruiting staff for academic positions.

Information about applicants may be made public even if the applicant has asked not to be named on the list of persons who have applied. The applicant must be notified if the request to be omitted is not met.

Further information about our employment process can be found [here](#).

Jobbnorge ID: 165765, Deadline: 18.03.2019, Customer reference: 2019/2648

SMÅ DRIFTSMIDLER 2018 - Tildeling andre

Antall søknader	Formål	Kontaktperson	Tildelt beløp
1	Arrangør av en tverrfaglig workshop i samarbeid med Gunnar Grendstad om empirisk analyse av rettsvitenskapelige data m. Epstein og Nelson. Målgruppe ansatte i statsvitenskap og rettsvitenskap	Ragna Arli	41 241
2	Driftsmidler og reiseugifter i forbindelse med formidlingstiltak knyttet til presentasjon og faglig diskusjon av boken "A Theory of Punishable Participation in Universal Crimes" som Einarsen har skrevet sammen med Joseph Rikhof.	Terje Einarsen	15 000
3	Reisemidler for å delta på to konferanser. Konferanse 1: Towards Resilient Nordic Welfare States i Helsinki mars 2019. Konferanse 2: The European Law and Aging Network i Lund mai 2019	Henriette Sinding Aasen	20 880
4	Midler til å arrangere workshop i Nordic Network for Mediation Research i Bergen mars 2019	Camilla Bernt	44 000
5	Driftsmidler til 2 eksterne innledere Åsa Hellstadius og Bengt Domeij til Nordisk/tyisk nettverksmøte i immaterialrett	Torger Kielland	16 740
6	Driftsmidler til 2 eksterne innledere Marcus Norrgård og Harald Irgens-Jensen til Nordisk/tyisk nettverksmøte i immaterialrett	Tore Lunde	16 740
		SUM	154 601

SMÅ DRIFTSMIDLER 2019 - Tildeling forskergrupper

Antall søknader	Forskergruppe	Kontaktperson	Tildeling
1	Forskergruppe for familie-, barne-, arve- og personrett	Thomas Eeg	32 000
2	Forskergruppen for strafferett og straffeprosess	Linda Gröning	83 000
3	Forskergruppe for rettskultur	Jørn Øyrehagen Sunde	121 200
4	Forskergruppe for helse-og sosialrett	Bjørn Henning Østenstad	20 000
5	Forskergruppen i sivilprosess	Magne Strandberg, Halvard H. Fredriksen	75 000
6	Forskergruppen for Forvaltningsrett	Ingunn Myklebust, Sigrid E. Schütz	20 000
7	Forskergruppen for formuerett	Hans Fredrik Marthinussen	43 000
8	Forskergruppe for konkurranse- og markedsrett	Ronny Gjendemsjø, Christian Franklin og Malgorzata Cyndecka	80 000
9	Forskergruppe for folkerett	Knut Einar Skodvin	45 000
10	Forskergruppe for naturressurs-, miljø- og utviklingsrett	Sigrid Eskeland Schütz	53 000
11	Forskergruppen for skatte- og avgiftsrett	Berte-Elen Konow	35 000
12	Forskergruppe for rettstat	Eirik Holmøyvik, Ragna Aarli	73 000
13	Forskergruppe for informasjons- og innovasjonsrett	Torger Kielland, Knut M. Tande	80 000
14	Forskergruppe for rettsteori	Jørn Jacobsen, Synne S. Mæhle	8 000
		SUM	768 200

Etiske retningslinjer ved Det juridiske fakultet

Disse retningslinjene supplerer lovpålagte regler, samt de tre universitetenes retningslinjer og reglement på området.

1. Formål og virkeområde

Formålet med retningslinjene er å forebygge og forhindre alle former for diskriminering, trakassering; herunder seksuell trakassering, mobbing, uønskede eller ubehagelige hendelser blant studenter. Retningslinjene skal særlig forhindre maktmisbruk og utnyttelse av studenters sårbarhet i ulike relasjoner.

Retningslinjene gjelder for alle studenter og studentforeninger ved Det juridiske fakultet og for alle studentene er i kontakt med i egenskap av å være student. Bestemmelsene gjelder særlig i relasjoner hvor maktubalanse kan forekomme, det være seg mellom

- to eller flere studenter,
- studenter og mentorer,
- studenter og veiledere, herunder faddere og kollokvieveiledere,
- studenter og interne og eksterne lærekrefter,
- studenter og interne og eksterne samarbeidspartnere,
- studenter og andre med tilknytning til det juridiske miljøet (studenter som har eller har hatt verv i studentforeninger, tidligere studenter og emeriti)

Retningslinjene gjelder der studentene i egenskap av å være student er i sosiale og/eller faglige situasjoner, helt eller delvis i regi av fakultetet, studentforeninger eller eksterne aktører. Typiske eksempler på dette er:

- i undervisning og veiledning
- i fadderuken
- på seminarer og turer både i og utenfor Norge
- på bedriftspresentasjoner og arbeidslivsdager
- på manuduksjoner
- på internfester

- i andre sosiale sammenkomster

Retningslinjene gjelder for de tre juridiske fakultetene, samt Advokatforeningen, Juristforbundet og deres medlemmer.

2. Forpliktelsens innhold

a. Respekt for enhver students personlige og faglige integritet

- i.** Alle skal utvise respekt for studentenes personlige og faglige integritet og avstå fra handlinger eller uttalelser som oppfattes som angrep på studentens verdighet.
- ii.** Ingen direkte eller indirekte diskriminering skal forekomme basert på rase, kjønn, etnisk tilhørighet, seksuell orientering, alder, funksjonsnedsettelse, språk, religion, politisk ståsted eller meningsoppfatning, familiesituasjon og omsorgsansvar, nasjonal eller sosial opprinnelse eller andre vesentlige forhold ved en person. Forskjellsbehandling kan imidlertid finne sted når den a) har et saklig formål, b) er nødvendig for å oppnå formålet og c) ikke er uforholdsmessig inngripende overfor den eller de som forskjellsbehandles.
- iii.** All språkbruk og formidling av holdninger skal samsvare med studenters krav på respekt og vern av personlige integritet. Videre kreves et bevisst forhold til kjønn, etnisk tilhørighet, alder, livssyn, seksuell legning, livssituasjon o.l.
- iv.** Ingen skal komme med bemerkninger eller opptre på måter som har som formål eller virkning å være krenkende og/eller seksuelt utfordrende for den enkelte student.
- v.** Nedverdiggende handlinger mot studenter tolereres ikke. Nedverdiggende handlinger omfatter for eksempel verbal eller fysisk diskriminering, psykisk eller fysisk trakassering, verbal eller fysisk kontakt som er seksuelt betont, tvangsmessig, truende, voldelig eller utnyttende.
- vi.** Alle skal være åpne for tilbakemelding fra studenter som påpeker usakligheter, uheldig språkbruk eller utilbørlig atferd og rette opp det som måtte være uheldig.

b. Forbud mot å utnytte maktubalanse

- i.** Maktubalanse mellom studenter, og mellom studenter og andre aktører skal ikke utnyttes.

- ii. Forbudet gjelder alle tilfeller der styrkeforskjellen mellom partene gjør den ene parten særlig sårbar i en gitt situasjon.
- iii. Også der maktubalanse er mindre synlig, må man være bevisst på at det kan være asymmetri i relasjon til studentene.
- iv. Enhver som innehar en maktposisjon skal være gode forbilder og rollemodeller for studentene.

c. Alkohol

Der det konsumeres alkohol skapes det en større risiko for situasjoner disse retningslinjene søker å forhindre. Dette medfører et skjerpet ansvar for arrangører og deltakere.

3. Varsling

Det juridiske fakultet og studentforeningene tilknyttet fakultetet skal sørge for at alle har en trygg studietid.

a. Hvem skal varsle

- i. Alle studenter oppfordres til å varsle om ethvert kritikkverdig forhold omfattet av disse retningslinjene.
- ii. En særlig oppfordring til å varsle påligger ledere i studentforeninger. Alle ledere i en studentforeninger skal behandle alle varsler med det hensyn og varsomhet som kreves.

b. Hvordan varsle

- i. Alle kan varsle muntlig eller skriftlig på egne eller andres vegne.
- ii. Man kan varsle muntlig per telefon eller ved personlig oppmøte til ansatte på fakultetet ditt.
- iii. Man kan varsle skriftlig til fakultetet via e-post, brev eller etter andre lokale varslingssystemer.
- iv. Man kan også ta kontakt med leder i studentforening eller studentombudet ved ditt universitet.

c. Det juridiske fakultets forpliktelse

- i.** Om man varsler muntlig eller skriftlig til en ansatt, har den som mottar varselet plikt til umiddelbart å videreformidle eller følge opp varselet til rette instans som følger opp varselet i henhold til rutiner for varsling.
- ii.** Ingen skal oppleve negative konsekvenser (gjengjeldelse) fordi man varsler.
- iii.** Dersom kritikkverdige forhold avdekkes har Det juridiske fakultet ansvar for å iverksette nødvendige og forholdsmessige tiltak snarest og uten ugrunnet opphold i henhold til rutiner for varsling.
- iv.** Varslings saker vil bli behandlet konfidensielt, både for varsler, og den det varsles mot.
- v.** Retten til kontradiksjon skal ivaretas både med hensyn til den det varsles mot og den varselet gjelder.

d. Studentforeningenes forpliktelse

- i.** Hvis kritikkverdige forhold avdekkes i studentforeningene skal de iverksette nødvendige tiltak.
- ii.** Forbudet mot gjengjeldelse gjelder også i studentforeningene.
- iii.** Fakultetet plikter å bistå med veiledning i disse sakene.

Vedlegg:

Spesielle varslingsrutiner og kontaktpersoner ved det enkelte fakultet.

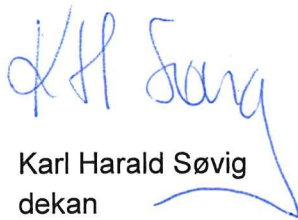

Dekanbeslutning

Godtgjøring for medlem av sentrale utvalg innenfor UiBs satsingsområder

UiB har som kjent tre sentrale satsingsområder knyttet til globale samfunnsutfordringer, marin forskning og klima og energiomstilling. Satsingsområdene er litt ulikt organisert, men alle tre har styringsorgan hvor medlemmer fra fakultetene deltar. Fra vårt fakultet bidrar én ansatt per fagområde. Våre ansatte får godtgjøring i undervisningsregnskapet for møtetid. I tillegg vil ansatte kunne få godskriving dersom de er med i konkrete forskningsprosjekter, jf. styresak 8/2018. Utover denne typen arbeid som allerede godskrives, vil våre ansatte også bruke en del tid på å utarbeide rammeprosjekter og annet arbeid som ikke godskrives innenfor eksisterende ordning. Ansatte som deltar som medlem av sentrale utvalg innenfor UiBs satsingsområder kan derfor godskrives inntil 40 timer for konkret arbeid utover hva som ellers kan godskrives.

Bergen, 10. januar 2019

Karl Harald Søvig
dekan

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Møtedato: 05.02.2019
Journalnummer: 2019/1541
Sted: Møterom 546
Tid: 12.15-13:45

PROTOKOLL

Oppmøte Faste representanter

Karl Harald Søvig, Anne Marie Frøseth, Ragna Aarli, Hans Fredrik Marthinussen, Sigrid Eskeland Schütz, Brage Thunestvedt Hatløy, Ingrid Elisabeth Tøsdal, Vegard Fosso Smievoll, Lise Carlsen og Johannes Ørn Thorsteinsson, Brage Thunestvedt Hatløy, Torhild Nordtveit

Andre Halvard Haukeland Fredriksen, Øystein L. Iversen, Christine S. Olsvik, Anita H. Garden, Johanne Spjelkavik, Maria Holme Lidal (sekretær).

Styresak Saker til behandling

S 01/19 Godkjenning av innkalling og saksliste
Ingen merknader til innkalling og saksliste.

S 02/19 Orienterings- og referatsaker
Ingen merknader til orienterings- og referatsaker.

S 03/19 Årsrapport økonomi 2018
Saksforelegg med vedlegg fulgte vedlagt

Vedtak:
Økonomirapporten tas til etterretning

S 04/19 Programbeskrivelse av ph.d.-programmet i rettsvitenskap
Saksforelegg med vedlegg fulgte vedlagt

Vedtak:
Programbeskrivelse for ph.d.-programmet ved Det juridiske fakultet vedtas i tråd med vedlagte forslag og innspill til endringer som kom frem i styremøtet.

S 05/19 Utlysning av rekrutteringsstillinger
Saksforelegg med vedlegg fulgte vedlagt

Vedtak:

1. Styret fastsetter at for studieåret 2019-20 skal antallet rekrutteringsstillinger over grunnbevilgningen være så nært opp til 26 årsverk som mulig.
2. Styret fastsetter at for studieåret 2019-20 skal andelen postdoktorstillinger være på inntil 20 prosent av rekrutteringsstillingene.

S 06/19 Godskriving for kvalitetstiltak i klagesensur
Saksforelegg med vedlegg fulgte vedlagt

Vedtak:

Klagesensorer får godskrevet 2 timer pr eksamen de deltar i for å lese én A- og én B-besvarelse.

S 07/19 Godskriving for å skrive eksamensoppgaver
Saksforelegg med vedlegg fulgte vedlagt

Vedtak:

1. Skrivning av andre oppgaver enn praktikumsoppgaver til eksamen godskrives med 0,5 timer
2. Tillegget «opp til 800 ord» og «opp til 1600 ord» strykes i godskrivingstabellen.

S 08/19 Utlysning fast stilling
Saksforelegg med vedlegg fulgte vedlagt

Vedtak:

Det utlyses en stilling som førsteamanuensis innenfor rettsområdet «skatterett».

S 09/19 Årsrapport for HMS 2018
Saksforelegg med vedlegg fulgte vedlagt

Vedtak:

Fakultetsstyret tar HMS-rapporten for 2018 til orientering.

S 10/19 Handlingsplan for HMS 2019
Saksforelegg med vedlegg fulgte vedlagt

Vedtak:

Fakultetsstyret vedtar HMS-handlingsplan for 2019 med de tiltakene som fremkommer i planen og forslag til endring som kom frem i fakultetsstyremøtet.

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Møtedato: 05.02.2019
Journalnummer: 2019/1541
Sted: Møterom 546
Tid: 12.15-13:45

PROTOKOLL

Oppmøte **Faste representanter**

Karl Harald Søvig, Anne Marie Frøseth, Ragna Aarli, Hans Fredrik Marthinussen, Sigrid Eskeland Schütz, Brage Thunestvedt Hatløy, Ingrid Elisabeth Tøsdal, Vegard Fosso Smievoll, Lise Carlsen og Johannes Ørn Thorsteinsson, Brage Thunestvedt Hatløy, Torhild Nordtveit

Andre Halvard Haukeland Fredriksen, Øystein L. Iversen, Christine S. Olsvik, Anita H. Garden, Johanne Spjelkavik, Maria Holme Lidal (sekretær).

Styresak **Saker til behandling**

S 01/19 Godkjenning av innkalling og saksliste
Ingen merknader til innkalling og saksliste.

S 02/19 Orienterings- og referatsaker
Ingen merknader til orienterings- og referatsaker.

S 03/19 Årsrapport økonomi 2018
Saksforelegg med vedlegg fulgte vedlagt

Vedtak:
Økonomirapporten tas til etterretning

S 04/19 Programbeskrivelse av ph.d.-programmet i rettsvitenskap
Saksforelegg med vedlegg fulgte vedlagt

Vedtak:
Programbeskrivelse for ph.d.-programmet ved Det juridiske fakultet vedtas i tråd med vedlagte forslag og innspill til endringer som kom frem i styremøtet.

S 05/19 Utlysning av rekrutteringsstillinger
Saksforelegg med vedlegg fulgte vedlagt

Vedtak:

1. Styret fastsetter at for studieåret 2019-20 skal antallet rekrutteringsstillinger over grunnbevilgningen være så nært opp til 26 årsverk som mulig.
2. Styret fastsetter at for studieåret 2019-20 skal andelen postdoktorstillinger være på inntil 20 prosent av rekrutteringsstillingene.

S 06/19 Godskriving for kvalitetstiltak i klagesensur
Saksforelegg med vedlegg fulgte vedlagt

Vedtak:

Klagesensorer får godskrevet 2 timer pr eksamen de deltar i for å lese én A- og én B-besvarelse.

S 07/19 Godskriving for å skrive eksamensoppgaver
Saksforelegg med vedlegg fulgte vedlagt

Vedtak:

1. Skrivning av andre oppgaver enn praktikumsoppgaver til eksamen godskrives med 0,5 timer
2. Tillegget «opp til 800 ord» og «opp til 1600 ord» strykes i godskrivingstabellen.

S 08/19 Utlysning fast stilling
Saksforelegg med vedlegg fulgte vedlagt

Vedtak:

Det utlyses en stilling som førsteamanuensis innenfor rettsområdet «skatterett».

S 09/19 Årsrapport for HMS 2018
Saksforelegg med vedlegg fulgte vedlagt

Vedtak:

Fakultetsstyret tar HMS-rapporten for 2018 til orientering.

S 10/19 Handlingsplan for HMS 2019
Saksforelegg med vedlegg fulgte vedlagt

Vedtak:

Fakultetsstyret vedtar HMS-handlingsplan for 2019 med de tiltakene som fremkommer i planen og forslag til endring som kom frem i fakultetsstyremøtet.

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 14/19
Møtedato: 12.03.2019
Journalnummer: 2019/1541

ORIENTERING OM STUDIEREVISJONSARBEIDET – RAPPORT FRA ARBEIDSGRUPPE

Fakultetsstyret vedtok 11. september 2018 rammene for en revidert studiereform (sak 53/18). Samtidig ble det nedsatt en arbeidsgruppe som fikk i oppdrag å utarbeide et forslag til fagsammensetning av de rettsdogmatiske emnene på 1. til 3. studieår. Arbeidsgruppen avga sin rapport den 19. februar 2019, og denne følger som vedlegg 1. Sammensetningen og mandatet for utvalget er inntatt i første del av rapporten.

Arbeidsgruppen har hatt 12 møter i perioden september 2018 til februar 2019. Gruppens arbeid har blitt annonsert i Fakultetsnytt, og foreløpige utkast, mottatte høringsuttalelser mv. er fortløpende publisert på fakultetets nettside om studiereformarbeidet. Det er blitt avholdt tre høringsmøter for berørte emneansvarlige, og kommet inn en rekke innspill, både fra ulike emneansvarlige og fra andre interesserte. Den 8. mars holder fakultetet et allmøte for de ansatte om rapporten.

Dekan og fakultetsdirektør legger med dette frem rapporten for fakultetsstyret til orientering. Tanken med en slik fremgangsmøte er at styret skal få anledning til å drøfte rapporten på et overordnet plan, og eventuelt komme med innspill til spørsmål som bør avklares eller utdypes, før rapporten legges frem som vedtaksforslag til styremøtet 30. april.

Når saken legges frem for styret i april, vil styret få endelig til å ta endelig stilling til fagsammensetningen på 1. til 3. studieår. Videre vil styret få forslag til sammensetning og mandat for en arbeidsgruppe som skal foreta en gjennomgang av lærings- og prøvingsformene.

På denne bakgrunn framsettes følgende

forslag til vedtak:

Styret tar saken til orientering og ser frem til vedtakssak i neste styremøte.

Karl Harald Søvig
dekan

Øystein L. Iversen
fakultetsdirektør

Vedlegg:

Innstilling fra arbeidsgruppen for fagsammensetningen på 1.-3.studieår

DD.MM.ÅÅÅÅ

SAKSBEHANDLER

Innstilling fra arbeidsgruppen for fagsammensetningen på 1.-3. studieår

Avgitt 19. februar 2019

Innholdsfortegnelse

1.	Oppnevning og mandat	3
2.	Arbeidsgruppens forslag	6
3.	Forutsetninger og overordnet innretning	7
4.	Kort om arbeidsgruppens tidligere skisser	8
5.	Arbeidsbelastning og eksamenspress	11
6.	Fagsammensetningen på 1. studieår	12
6.1.	Juridisk forprøve/Ex.fac. (Metode 1) - 10 sp – 8 ukers undervisningstid (hvorav 4 parallelt med Avtalerett)	12
6.2.	Avtalerett – 10 sp. – 8 ukers undervisningstid (hvorav 4 uker parallelt med Ex.fac.) 13	
6.3.	Familie- og arverett – 8 studiepoeng – 7 undervisningsuker	15
6.4.	Erstatningsrett – 10 sp. – 9 undervisningsuker	16
6.5.	Tings- og immaterialrett – 14 sp. – 12 undervisningsuker	17
6.6.	Metode II – 8 sp. – parallell undervisning over hele semesteret	20
7.	Fagsammensetningen på 2. studieår	21
7.1.	Generelt om 2. studieår	21
7.2.	Rettsstaten – statsrett, europarett og folkerett – 28 sp. – hele høstsemesteret	26
7.3.	Forvaltningsrett – 22 sp. – hele vårsemesteret (delvis parallelt med Ex.phil)	27
8.	Fagsammensetningen på 3. studieår	27
8.1.	Obligasjonsrett – 28 sp. - hele høstsemesteret	27
8.2.	Retts historie og komparativ rett - 12 sp. - undervisning over store deler av vårsemesteret	28
8.3.	Valgfrihet og valgmemner på 3. studieår	30
8.3.1.	Generelt om valgfrihet på 3. studieår	30
8.3.2.	Engelskspråklig valgmemne (10 sp) + 4 semiobligatoriske norske valgmemner (á 10 sp) 31	
8.3.3.	Full valgfrihet på vårsemesteret på 3. studieår (20 sp.)	32
8.3.4.	Valget mellom de to alternativene	34
9.	Den samlede valgfriheten på 1.-3. studieår	35
10.	Antall eksamener	35
11.	Ressursspørsmål	36
12.	Konsekvenser for 4. studieår	37
13.	Nærmere om den indre sammenhengen mellom de ulike emnene på 1.-3. studieår og de overordnede læringsmålene for jusstudiet	37

14.	Nærmere om sammenhengen mellom valgbare emner på 3. og 5. studieår.....	38
-----	---	----

1. Oppnevning og mandat

Fakultetsstyret vedtok 11.09.18 rammen for en revidert studieordning (sak 53/18). Samtidig ble det nedsatt en arbeidsgruppe som fikk i oppdrag å utarbeide et forslag til fagsammensetning for rettsdogmatiske emner på 1. til 3. studieår.

Arbeidsgruppen fikk følgende sammensetning:

- Visedekan for utdanning Halvard Haukeland Fredriksen (leder)
- Professor Erling Johannes Husabø (gruppe A)
- Professor Hilde Hauge (gruppe A)
- Postdoktor Henrik Skar (gruppe B)
- Seniorrådgiver Johanne Spjelkavik (gruppe C)
- Student Sausan Mustafa Hussein (gruppe D)

Arbeidsgruppens sekretær har vært seniorkonsulent Marianne Hauger.

Styret ga arbeidsgruppen følgende mandat:

- *Arbeidsgruppen skal utarbeide forslag til hvordan studiepoengene avsatt til rettsdogmatiske emner på 1. til 3. studieår i fakultetsstyrets rammevedtak i sak S-53/2018 best kan utnyttes.*
- *Jusstudiet skal også i fremtiden være en profesjonsutdanning som utdanner generalister som i ettertid kan spesialisere seg innen de forskjellige rettsområder. Dette fordrer at studentene i løpet av studiet tilegner seg solide kunnskaper i juridiske basisemner som statsrett, kontraktsrett, erstatningsrett, tingsrett, forvaltningsrett, strafferett, prosessrett og formuerett. Det innebærer også at studentene må tilegne seg solide kunnskaper om internasjonaliseringen av norsk rett.*
- *Arbeidsgruppen må forholde seg til de valg fakultetsstyret har truffet knyttet til omfang, innhold og plassering av ulike perspektivemner, valgfrihet, utvekslingsmuligheter mv. Arbeidsgruppen kan likevel, dersom den mener det er klart fordelaktig av hensyn til den overordnede sammensetningen av de tre første studieårene, foreslå alternative plasseringer av Metode II og/eller EXPHIL-JUS (f.eks. slik at Metode II først kommer på første semester på 2. studieår, eller at EXPHIL-JUS flyttes dit).*

- *Arbeidsgruppen skal utarbeide to alternative forslag – ett hvor det ene valgemnet på 2. semester på 3. studieår settes av til et begrenset antall rettsdogmatiske emner som studentene må velge blant («semiobligatoriske emner») og ett hvor det ikke legges slike føringer på studentenes valgfrihet på dette punkt. I begge tilfeller står for øvrig arbeidsgruppen fritt til å foreslå innslag av valgfrihet (også) tidligere i studieløpet, f.eks. slik at studentene får velge mellom et begrenset antall rettsdogmatiske emner som undervises parallelt på høstsemesteret på 2. eller 3. studieår.*
- *Det er ønskelig med færre og større emner, og dermed alt i alt et lavere antall eksamener, enn på dagens studieordning, men likevel slik at det tas hensyn til studentenes ønske om mindre (og dermed flere) moduler på 1. studieår enn senere på studiet.*
- *Alle rettsdogmatiske emner på studieprogrammet skal bidra til at studentene oppnår de overordnede læringsmålene for jusstudiet.*
- *Rettsdogmatiske emner med særskilt ansvar for ulike metodiske utfordringer skal identifiseres og plasseres inn i studieprogrammet på en måte som legger til rette for et helhetlig metodisk opplegg, i samspill både med de andre rettsdogmatiske emnene og de ulike perspektivemnene som følger av fakultetsstyrets rammevedtak for revidert studieordning. Det følger av dette at arbeidsgruppen må kunne utarbeide forslag som forutsetter at visse metodespørsmål dekkes av nærmere angitte perspektivemner (med Metode II og Rettshistorie og komparativ rett som to nærliggende eksempler), eller av emnene på 4. studieår. Det er imidlertid viktig at slike forutsetninger knyttet til andre deler av studieordningen løftes frem av arbeidsgruppen, slik at både fakultetsstyret og fakultetet som helhet er oppmerksomme på dem.*
- *Arbeidsgruppen må ha en begrunnet oppfatning av hvilke emner som passer tidlig på studiet, og hvilke som bør plasseres senere. For emner som foreslås videreført omtrent som i dag, bør det likevel ikke foreslås større endringer i plassering og størrelse med mindre dette leder til klare forbedringer av studieprogrammet som helhet.*
- *Selv om emnesammensetningen på 4. studieår ligger fast, kan arbeidsgruppen utarbeide forslag som forutsetter at nærmere angitt læringsmål som i dag dekkes av emner på 1. til 3. studieår, og som arbeidsgruppen mener må dekkes også av en revidert studieordning, overføres til emner på 4. studieår. Et nærliggende eksempel er menneskerettighetenes føringer for nasjonal prosessrett, som i dag dekkes av JUS135 Rettsstat og menneskerettigheter, men som nok passer vel så bra inn i rettergangsemnet på 4. studieår.*

- *Arbeidsgruppen bes fremme forslag om hvordan rettslige spørsmål knyttet til den teknologiske utviklingen kan trekkes inn i aktuelle emner.*
- *Arbeidsgruppen må legge til rette for en prosess hvor alle berørte vitenskapelig og administrativt ansatte får anledning til å komme til orde. Det er særlig viktig at dagens emneansvarlige for de av emnene på 1. til 3. studieår som vil bli berørt av arbeidsgruppens forslag, involveres tidlig i prosessen og holdes informert om gruppens arbeid.*
- *Arbeidsgruppen bes utrede hvordan etiske aspekter knyttet til juridisk argumentasjon og juristers profesjonsutøvelse kan integreres på egnede steder gjennom hele studieløpet. Arbeidsgruppen bes vurdere om studentene bør få en innføring i profesjonsetikk for jurister allerede på Metode I (ex.fac.). Styret vil senere se på etikkundervisningens plass på 5. studieår.*
- *Arbeidsgruppens mandat omfatter ikke 5. studieår. Styret vil senere se på alternative varianter av Metode III (herunder eventuell «blokkundervisning»), spørsmålet om obligatoriske elementer på 5. studieår for å bidra til at studentene befinner seg på campus og spørsmål knyttet til hvilke krav som skal stilles for rett til utveksling på 5. studieår.*
- *Det er ønskelig at arbeidsgruppens forslag foreligger senest i medio februar 2019.*

Arbeidsgruppen har hatt 12 møter i perioden september 2018 til februar 2019. Gruppens arbeid har blitt annonsert i Fakultetsnytt, og foreløpige utkast, mottatte høringsuttalelser mv. er fortløpende publisert på fakultetets nettside om studiereformarbeidet. Det er blitt avholdt tre høringsmøter for berørte emneansvarlige, og kommet inn en rekke innspill, både fra ulike emneansvarlige og fra andre interesserte.

Arbeidsgruppen har vurdert om det også burde vært arrangert et avsluttende allmøte for alle fakultetets ansatte hvor gruppens forslag ble lagt frem og diskutert. Arbeidsgruppen er imidlertid kommet til at det er mer naturlig at en slik høring skjer etter at herværende rapport er avgitt. Dette skyldes både tidsrammene for arbeidsgruppens arbeid og den omstendighet at det vel uansett er ønskelig og naturlig med et allmøte og en høring etter at arbeidsgruppens rapport foreligger, som ledd i dekanatets arbeid med å fremme saken for fakultetsstyret.

I siste fase av arbeidet fremla arbeidsgruppen i stedet 10. januar 2019 et revidert utkast til fag-sammensetningen på 1.-3. studieåret for alle de berørte emneansvarlige. Arbeidsgruppens endelige rapport tar opp og drøfter tilbakemeldinger også fra denne siste høringsrunden.

2. Arbeidsgruppens forslag

Arbeidsgruppen har diskutert seg frem til følgende forslag til fagsammensetningen på 1.-3. studieår (med to alternativer for vårsemesteret på 3. året):

1. år	Juridisk forprøve/Ex.fac. (10 sp) (Metode I) Oversikt over rettsystemet, innføring i juridisk metode, profesjonsetikk		Familie- og arverett (8 sp)	Erstatningsrett (10 sp)	Tings- og immaterialrett (14 sp)	
		Avtalerett (10 sp) Inkludert introduksjon av konseptet juridiske personer		Metode II (8 sp) ¹ (Prøvingsform: hjemmeeksamen helt sist i semesteret, hvor studentene skal reflektere over det de har lært om juridisk metode i løpet av 1. studieår)		
2. år	Rettsstaten statsrett, europarett, folkerett (inkl. menneskerettigheter) (28 sp)			Forvaltningsrett (22 sp)		
				Ex.phil. Rettsfilosofi + språk- og argumentasjonsteori (10 sp)		
3. år	Obligasjonsrett (28 sp) Innholdssensur av gyldig inngåtte avtaler (avtl. § 36, læren om bristende forutsetninger, EU-direktivene mv.) flyttes hit. Erstatningsrettslige spørsmål, herunder sontringen mellom erstatning i og utenfor kontrakt, vies større plass enn i dagens Kontraktsrett II Ønskelig med en viss kobling til selskapsretten, ref. introduksjonen til juridiske personer på 1. året.			Rettshistorie og komparativ rett (12 sp) ²		
				To alternativer for de resterende 20 sp: Enten "semiobligatorisk" norsk valgmenne + et engelskspråklig valgmenne, eller "full valgfrihet" ³		
				Norskspråklige valgmenner (10 sp) Barnerett Informasjons- og personvernrett Miljørett Skatterett	2 emner á 10 sp av: Barnerett Informasjons- og personvernrett Miljørett Selskapsrett Skatterett Engelskspråklige valgmenner	
				Engelskspråklige valgmenner (10 sp)		
			Alternativ for hele semesteret: Utteksling (30 sp) ⁴ JUS 134-B Uttveksling – komparativ rett (2 sp)			

¹ Forutsetter at fakultetsstyret omgjør vedtaket om at Metode II skal være på 10 sp.

² Innebærer en økning på 2 studiepoeng sammenlignet med fakultetsstyrets rammevedtak og forutsetter derfor en endring av dette vedtaket. Bakgrunnen er den ulike lengden på høst- og vårsemesteret (hhv. 19 og 21 undervisningsuker), oppfatningen av at eksamen i obligasjonsrett uansett bør plasseres før jul, at 28 studiepoeng til obligasjonsrett er nok og et ønske om å tilby også studentene som reiser på utveksling i vårsemesteret en innføring i rettshistorie og komparativ rett som en «innramming» av utvekslingen (se også note 4 og nærmere i punkt 8.2).

³ Forutsetter at fakultetsstyret omgjør vedtaket om at studentene som ikke reiser på utveksling dette semesteret må velge et engelskspråklig valgmenne (se nærmere om dette i punkt 8.3 nedenfor).

⁴ Studenter som har vært på utveksling må levere et refleksjonsnotat knyttet til de perspektiver oppholdet har gitt dem på norsk rett og rettskultur. Bestått/ikke bestått, 2 studiepoeng (for å fylle opp 3. studieår for dem). Dersom det legges opp et lite pensum hentet fra JUS 134 *Rettshistorie og komparativ rett*, vil dette også bidra til å redusere betydningen av at studentene går glipp av JUS134 og alt i alt en bedre integrering av utvekslingen i studieprogrammet.

3. Forutsetninger og overordnet innretning

Juridisk forprøve (Ex.fac./Metode 1) med 10 studiepoeng ligger fast som første fag om høsten 1. studieår, mens *Ex.phil.* flyttes til vårsemesteret 2. studieår. *Metode II* plasseres på vårsemesteret 1. studieår. Arbeidsgruppens forslag er at det undervises «på langs» over hele eller i hvert fall større deler av semesteret, parallelt med de to rettsdogmatiske emnene som plasseres på dette semesteret – erstatningsrett og tings- og immaterialrett. Fakultetsstyret har forutsatt at Metode II skal være på 10 studiepoeng (2 mer enn dagens JUS114), men tett integrasjon med de to rettsdogmatiske emnene kan tilsi at det likevel holder med dagens 8 studiepoeng. Arbeidsgruppen vil derfor fremme et alternativt forslag om fagsammensetning på 1.-3. studieår som innebærer 42 studiepoeng til rettsdogmatiske emner på 1. studieår.^{5 6}

Arbeidsgruppens vurdering er at 1. studieår bør settes av til privatrettslige emner. Årsakene til dette er sammensatte:

- Det er etter arbeidsgruppens oppfatning ønskelig å innvie studentene i grunnleggende konsepter som kontrakt, juridiske personer, eiendomsrett, immaterielle rettigheter og erstatningsansvar allerede tidlig på studiet.
- Det er forbindelseslinjer mellom de ulike privatrettslige fagene som arbeidsgruppen foreslår plassert på første studieår som legger forholdene til rette for et helhetlig opplegg hele året, med et privatrettslig innrettet Metode II-emne som en naturlig avrundning. Arbeidsgruppen vurderer dette som klart bedre enn en modell hvor studentene veksler mellom privatrett og offentlig rett. Ulike offentligrettslige og internasjonale føringer for privatrettslige fag forutsettes dekket som del av den generelle introduksjonen til forfatningsretten, forvaltningsretten, europaretten og (annen) folkerett på andre studieår, og deretter på etterfølgende privatrettslige emner som obligasjonsretten på 3. studieår og formueretten på 4. studieår.
- De privatrettslige emnene som nå foreslås på første studieår vil etter arbeidsgruppens oppfatning gi studentene en god innføring i ulike måter rettslige krav oppstår på – gjennom avtaleslutning, i kraft av eiendomsrett, i kraft av skapende virksomhet (åndsverk

⁵ Samtidig vil arbeidsgruppen foreslå å øke omfanget på dagens JUS134 *Retts historie og komparativ rett* til 12 sp, slik at det totale antall studiepoeng satt av til perspektivfag vil være som forutsatt av fakultetsstyret.

⁶ Metode II-emnet vil uansett få vesentlig romsligere tidsrammer enn i dag dersom det undervises over hele vårsemesteret. En omlegging av undervisningsopplegget kan også åpne opp for flere forelesningstimer enn det JUS114 har i dag – det er neppe hensiktsmessig med egne arbeidsgrupper og storgrupper i metode parallelt med arbeidsgrupper og storgrupper i ett eller to rettsdogmatiske emner. Forskjellen på 8 og 10 studiepoeng er i så fall ikke så myr mer enn ca. 100 sider i det pensum som kan legges opp (ca 400 vs. 500 sider).

mv), gjennom erstatningsbetingende skadeforvoldelse mv. Studentene vil også introduseres til den grunnleggende forskjellen på lovfestet og ulovfestet rett, og møte ulike former for lovtekst.

- Etter introduksjonen til avtaleinngåelse og -tolkning er det ønskelig at studentene raskt får tatt i bruk det de har lært, noe som ivaretas dersom avtaleretten etterfølges av familie- og arverett og tingsrett og immaterialrett følger semesteret etter.
- Arbeidsgruppens mandat legger opp til at det skal være noe flere emner/eksamener på første studieår, noe som i praksis utelukker en alternativ plassering av de store emnene som arbeidsgruppen nå foreslår plassert på annet og tredje studieår. Også kompleksiteten i de foreslåtte emnene *Forvaltningsrett* og *Rettsstaten – statsrett, europarett, folkerett* og *Obligasjonsrett* tilsier at de ingen av dem bør plasseres på første studieår. I enkelte forslag innkommet til arbeidsgruppen ble det foreslått å plassere statsrett/internasjonalt rett/menneskerettigheter på første studieår, men dette vil gi et svært teoritungt første studieår, bryte opp den indre sammenhengen i både 1. og 2. studieår som arbeidsgruppen etterstreber og dessuten stå i veien for det ønskede samspillet mellom de rettsdogmatiske emnene og Metode II-emnet på 1. år. Arbeidsgruppen vil derfor ikke anbefale en slik løsning.
- Arbeidsgruppens skisser innebærer at forvaltningsrett og statsrett/internasjonalt rett/menneskerettigheter (dagens JUS121 *NIRI* og JUS135 *Rettsstat og menneskerettigheter*) må tåle noe større kutt i antall studiepoeng enn de privatrettslige emnene. Også dette tilsier at man ikke plasserer disse emnene på første studieår. Studenter som alt har tilegnet seg grunnleggende forståelse for norsk juridisk metode, vil raskere trenge inn i forvaltningsretten og statsretten, internasjonal rett og menneskerettigheter enn studenter uten slike forkunnskaper, og plasseringen kan da i noen grad kompensere for reduksjonen i antall studiepoeng.

4. Kort om arbeidsgruppens tidligere skisser

Arbeidsgruppen ba tidlig om innspill fra fakultetets ansatte om hvordan gruppens oppgave burde løses. Arbeidsgruppen holdt i den forbindelse et møte 27. september 2018 for de emneansvarlige for rettsdogmatiske emner på 1.-3. studieår. På bakgrunn av innspill fra fagmiljøene diskuterte arbeidsgruppen seg i den innledende fasen frem til tre alternative skisser, som

ble drøftet med emneansvarlige for hhv. de offentligrettslige/internasjonale emnene og de privatrettslige emnene i møter den 3. og 6. desember 2018.⁷ Med grunnlag i tilbakemeldingene fra de emneansvarlige valgte arbeidsgruppen å jobbe videre med utgangspunkt i den første av de tre fremlagte skissene. Årsaken til at arbeidsgruppen valgte å legge bort de to øvrige skissene, er i korthet følgende:

Hovedgrepet i skisse nr. 2 var å flytte erstatningsrett til høstsemesteret på 3. studieår, for slik å gi bedre plass til de andre privatrettslige emnene på 1. studieår. Samtidig ville imidlertid høstsemesteret på 3. studieår bli temmelig fullt. Med 10 sp til erstatningsrett, ville obligasjonsretten måtte nøye seg med 20 sp. Tilbakemeldingene fra de berørte emneansvarlige var overveiende negative. Rune Sæbø, som i dag er emneansvarlig for pengekravsrett, har i e-post 13.12.18 uttalt seg særlig om dette alternativet, og herfra hitsettes:

«Jeg vil bestemt frarå at dette faget reduseres til 20 studiepoeng, slik alternativ 2 legger opp til. Obligasjonsrett (eller kontraktsrett II og pengekravsrett slik det er i dag) er blant grunnsteinene i juristers læring av metode og mer konkret fagstoff. Særlig kontraktsrett II burde etter mitt syn ideelt vært større en den er i dag; det bør i alle fall ikke gjøres mindre. Pengekravsrett går i dag i det vesentlige ut på å behandle en del sentrale enkelttema (kreditorkifte, debitorskifte, samskyld, regress, rente, oppgjør, motregning, oppgjørskorreksjon, mislighold/kreditormora med tilhørende rettsvirkninger samt foreldelse) i denne delen av jussen. Markert mindre tidsbruk på pengekravsrettsdelen vil sannsynligvis medføre at de faglige ambisjonene reduseres i retning av mer oversiktspreget læring, noe som ikke er å anbefale. Det må riktignok, som arbeidsnotatet antyder, antas å resultere i noe tidsbesparing når kontraktsrett II og pengekravsrett slås sammen til ett kurs. Synergieffekten må imidlertid antas å bli begrenset, og forhindrer derfor ikke at en reduksjon til 20 studiepoeng ville innebære nivåsenkning i et sentralt fag i juristutdanningen.»

Også Knut Martin Tande, som er emneansvarlig for Erstatningsrett, har per e-post 12.12.18 gitt uttrykk for skepsis til en slik løsning, da erstatningsretten lett kan «drukne» på et semester dominert av obligasjonsretten.

Arbeidsgruppen bemerker at alternativ 2 antakelig må forutsette at erstatningsretten overtar noe av ansvaret for erstatning innenfor kontrakt. Samtidig innebærer forslaget også en reduksjon av studiepoeng for Erstatningsrett i forhold til i dag. Alternativ 2 innebærer dermed en

⁷ Skissene er tilgjengelige på fakultetets nettside for reformarbeidet.

relativt markant beskjæring av faget, som nok ikke veies opp ved at studentene på tredje studieår er mer faglig modne enn på første studieår. Alternativ 2 vil i praksis, som Sæbø har påpekt, også innebære klart redusert omfang for obligasjonsretten. Selv om det må forventes en viss rasjonaliseringsgevinst, har fagene Kontraktsrett og Pengekrav i liten grad noen direkte overlapping.

Arbeidsgruppen har etter dette kommet frem til at det ikke er hensiktsmessig å gå videre med alternativ 2.

Hovedgrepet i skisse nr. 3 var at Familie- og arverett⁸ ikke lenger ville være et obligatorisk fag på masterstudiet for rettsvitenskap, men heller et «semiobligatorisk» emne på tredje studieår. Argumenter for og imot å beholde faget ble presentert i diskusjonsnotat datert 23.11.18, som var grunnlag for møtet med de emneansvarlige den 6. desember.

For arbeidsgruppen var de viktigste argumentene *imot* videreføring av Familie- og arveretten frykten for et fragmentert og potensielt «oppjaget» 1. studieår med hele 6 eksamener, ønsket om å styrke metodeundervisningen på 1. studieår, ønsket om å gi mer plass til en innføring i konseptet juridiske personer (integret i Avtaleretten) og rettigheter i immaterielle rettsgoder (integret i Tingsretten) og, mer generelt, ønsket om at studentene på 1. studieår skal få tid og rom til å tilegne seg innsikt i privatrettslige grunnprinsipper og juridisk metode.

I notatet ble samtidig følgende argumenter *for* videreføring av Familie- og arveretten listet opp:

- Arve- og familieretten er privatrettslige fag med en annen verdiprofil enn de rent forretningsjuridiske og bør av denne grunn ha en naturlig plass i studiet. Emnet omhandler den rettslige reguleringen av privatsfæren, og særpreges ved at det bygger på politiske og etiske overveielser om hvordan familielivet bør være innrettet
- Familieformueretten har en kobling til tingsretten som kan utnyttes til å få studentene til å se sammenhengene mellom ulike fag.
- Arve- og familieretten har en kobling til avtaleretten som gjør faget velegnet som en oppfølger til Avtaleretten, jf. også målsettingen om bedre samordning av de ulike emnene på studiet. I Arve- og familieretten vil studentene både få anvende kunnskapene i

⁸ I dag heter dette emnet «Arve- og familierett». De emneansvarlige har imidlertid tatt til orde for at navnet bør endres til Familie- og arverett ved en ny studieordning. Eeg og Veia Lund begrunner dette med: «Familieretten introduseres og undervises først i kurset. Hovedgrunnen til de to fags sammenkobling i et kurs, er at arveretten bygger på og forutsetter kunnskaper i familieretten, derimot ikke omvendt.» Arbeidsgruppen foreslår at emnets navn endres i tråd med innspillet, og har fulgt dette opp gjennom hele rapporten.

avtalerett, og bli introdusert for skranker for avtalefriheten i form av preseptoriske regler.

- Rettskildebildet gjør faget velegnet for innlæring av juridisk metode, med særlig fokus på lovtolkning. Denne funksjonen har hittil vært ivaretatt av JUS111 Forvaltningsrett I, men dette emnet vil nå bli slått sammen med Forvaltningsrett II og flyttet til 2. studieår. Det kan hevdes at ingen av de øvrige av de aktuelle privatrettslige emnene på et fremtidig 1. studieår vil kunne fylle denne funksjonen på samme måte.
- Arve- og familieretten er et klassisk juridisk fag, som har stor praktisk betydning, både for domstolene, privatpraktiserende advokater og også det offentlige. Det kan hevdes å ligge i fakultets samfunnsansvar å påse at det årlig utdannes jurister med god innsikt i arve- og familierettslige spørsmål.
- Den internasjonale utviklingen, som følge bl.a. av møte mellom ulike religioner og den bioteknologiske utviklingen. Studentene bør gjennom studiet få redskap for å delta i den rettspolitiske og etiske debatten.

I møtet med arbeidsgruppen i desember 2018 gav de emnenansvarlige for de privatrettslige emnene som på ulikt vis vil bli berørt av familie- og arverettens skjebne, nokså entydig uttrykk for at familie- og arverett fremdeles bør være et obligatorisk fag. Spørsmålet har i ettertid vært grundig diskutert internt i arbeidsgruppen. Selv om det er visse ulemper ved å ha så mye som seks fag på første studieår, særlig knyttet til eksamenspress (se straks nedenfor), er arbeidsgruppens oppfatning at argumentene for å beholde faget er mest tungtveiende og at Familie- og arverett fremdeles bør være ett av de obligatoriske i en juristutdanning som tar sikte på å være en generalistutdanning.

5. Arbeidsbelastning og eksamenspress

Arbeidsgruppen er oppmerksom på at et 1. studieår med hele seks eksamener kan føre til et uønsket stort og nærmest kontinuerlig eksamensjag, og medføre uforholdsmessig store eksamensavviklings- og sensurkostnader for fakultetet. Dette er likevel først og fremst en risiko dersom samtlige emner avsluttes med skoleeksamener med bokstavkarakter. Arbeidsgruppen påpeker at Ex.fac. alt i dag har bestått/ikke bestått, og at dette forutsetningsvis også vil være situasjonen videre. Selv om det ligger utenfor arbeidsgruppens mandat å komme med konkrete forslag til prøvingsformer på enkeltemner, tillater vi oss å peke på at også *Avtalerett* og *Metode II* kan være kandidater for samme løsning. Avtalerett er foreslått som første emne et-

ter Ex.fac. og studentene vil på dette tidspunkt verken ha stiftet bekjentskap med karaktergivingen på jusstudiet eller ha noen konkurrerende emner (med karakterer) som det vil være fristende å prioritere. Emnets innhold vil dessuten være av en slik karakter at det bør være mulig å formidle til studentene at manglende innsats vil føre til at de kommer skjevt ut og får problemer både på de senere emnene på dette studieåret og på obligasjonsrettsemnet på 3. året. Det kan også legges inn arbeidskrav i familie- og arverett, tingsrett og obligasjonsrett som gjør at studentenes ferdigheter i grunnleggende avtalerett kan prøves der.

For Metode II-emnet kan det på tilsvarende vis sørges for at metodespørsmål inkluderes i prøvingen i det eller de rettsdogmatiske emnene som går parallelt med dette emnet (erstatningsrett og/eller tingsrett). Forholdene kan da ligge godt til rette for en avsluttende hjemmeeksamen i *Metode II* som legger opp til at studentene må reflektere over det de har lært om juridisk metode i løpet av 1. studieår. Ønskelig innsats underveis i undervisningen kan sikres gjennom vissheten om at metodiske problemstillinger vil stå sentralt på eksamen i tingsrett/immaterialrett og erstatningsrett, mens innsats knyttet til selve hjemmeeksamenen kan sikres gjennom minstekrav til omfang og kvalitet.

6. Fagsammensetningen på 1. studieår

6.1. Juridisk forprøve/Ex.fac. (Metode 1) - 10 sp – 8 ukers undervisningstid (hvorav 4 parallelt med Avtalerett)

Videreføringen av juridisk forprøve/Ex.fac. («Metode 1») er gitt i og med fakultetsstyrets rammevedtak om ny studieordningen. Emnet vil, som i dag, sikre at studentene fra første dag på fakultetet arbeider med juridiske problemstillinger. For arbeidsgruppens forslag til sammensetningen av 1.-3. studieår er det vesentlig at studentene allerede på Ex.fac. introduseres for juridisk metode, de sentrale institusjonene i det norske rettssystemet og internasjonale føringer for norsk rett. Arbeidsgruppen tilføyer at det også er ønskelig om studentene allerede på Ex.fac. introduseres for juridisk profesjonsetikk, slik at etterfølgende emner kan bygge videre på dette.

Arbeidsgruppen er oppmerksom på at ikke alle av studentene våre tar Ex.fac. hos oss, og at vi også i fremtiden trolig vil være forpliktet til å godkjenne Ex.fac.-emner fra andre fakulteter og institusjoner. Det store flertall av studentene (ca. 75 %) følger imidlertid vårt opplegg, og arbeidsgruppen mener det må være riktig å ha denne studentgruppen for øye når studieordningen reformeres. Det blir prinsipielt feil å innrette de etterfølgende emnene på 1.-3. studieår slik at studentene like gjerne kan ta et annet Ex.fac.-emne enn det vi tilbyr. Betydningen av

Ex.fac. som et felles utgangspunkt for resten av studiet tilsier imidlertid at fakultetet i enda større grad enn i dag bør oppfordre studenter med Ex.fac. annetstedsfra om å begynne jusstudiene i Bergen med juridisk Ex.fac. hos oss.

Ex.fac. undervises i dag over 8 uker i første del av høstsemesteret (heri inkludert semesterstartsuken, hvor emnet har fått en viktig funksjon for å få studentene tidlig i gang med studiene). Av de 8 ukene har Ex.fac. de 3 første ukene alene, men deler de etterfølgende 5 ukene med Ex.phil. De emneansvarlige for Ex.fac. har gitt uttrykk for at det er ønskelig å videreføre undervisningsperioden på 8 uker. De er innforstått med at flyttingen av Ex.phil. til 2. studieår innebærer at en del av undervisningstiden må deles med et rettsdogmatisk emne – i arbeidsgruppens forslag vil dette være Avtalerett. Overlappingen vil være på 4 uker, noe som gir Ex.fac. en uke ekstra «alenetid» med studentene. I hvert fall så lenge begge disse emnene har bestått/ikke bestått som vurderingsform, antar arbeidsgruppen av et slik delvis parallelt løp kan fungere godt. De emneansvarlige for Ex.fac. og Avtalerett må selvfølgelig samarbeide om undervisningsopplegget.

6.2. Avtalerett – 10 sp. – 8 ukers undervisningstid (hvorav 4 uker parallelt med Ex.fac.)

Arbeidsgruppen foreslår at Avtalerett plasseres som første fag etter Ex.fac. Dette kan begrunnes i at avtaleretten, herunder privatautonomien og avtalefriheten, utgjør en grunnstein i rettsystemet. Rettskildebildet i avtaleretten er dessuten relativt oversiktlig, med kortfattet lovtekst, rikholdig rettspraksis og noen interessante nordiske og europeiske perspektiver. Faget har dessuten per i dag et godt gjennomarbeidet pedagogisk opplegg, som har fått svært gode tilbakemeldinger fra studentene på 1. studieår og som fjerner eventuell tvil om emnet er for vanskelig som et introduksjonsemne for ferske studenter. Det er også relevant at emnet p.t. har en emneansvarlig (Færstad) som ønsker at emnet skal komme tidlig på 1. studieår, og gjerne først blant de rettsdogmatiske emnene. Denne løsningen er også anbefalt av Veia Lund, Sæbø, Eeg, Færstad og Skjefstad i deres felles innspill til arbeidsgruppen.⁹

Når det gjelder innretningen av emnet er arbeidsgruppen av den oppfatning at det er ønskelig at spørsmålet om hvem som kan påta seg avtalerettslige forpliktelser løftes frem i større grad enn i dag. Også dette er i tråd med innspillet fra Veia Lund, Sæbø, Eeg, Færstad og Skjefstad. Det er en ikke ubetydelig svakhet ved dagens studieordning at studentene ikke tidlig introduseres for konseptet juridiske personer. Samtidig er det ikke påkrevd med noen omfattende

⁹ E-post 1. november.

fremstilling av detaljene i norsk selskapsrett, foreningsrett, stiftelsesrett mv., noe som gjør et eget emne om dette på 1. studieår lite aktuelt. Det sentrale er at studentene tilegner seg grunnleggende kunnskap om juridiske personer, som de kan dra veksler på videre på studiet. Skillet mellom fysiske og juridiske personer berøres i dag i pensumlitteraturen under temaet representasjon, men slik at de grunnleggende forskjellene i liten grad utdypes. Ved fremtidig oppdatering av studielitteratur må det antas at det er relativt uproblematisk å integrere en egen del knyttet til det mer grunnleggende om ulike juridiske personer – deres rettslige grunnlag, status som rettssubjekter og deres evne til å inngå avtalerettslige forpliktelser. Etter arbeidsgruppens oppfatning vil dette være et enkelt grep som vil avhjelpe en betydelig svakhet ved dagens studieordning.

Arbeidsgruppens forslag legger opp til at emnet obligasjonsrett på 3. studieår får 28 studiepoeng. Dette er en økning på 3 studiepoeng i forhold til dagens JUS131 *Kontraktsrett II* og JUS132 *Pengekrav*, samtidig som det må forventes en viss rasjonaliseringsgevinst ved at disse to fagene slås sammen. Dette tilsier at deler av innholdet i dagens Kontraktsrett I kan flyttes over til tredje studieår. Fagmiljøet har selv foreslått at behandlingen av avtl. § 36 (innholdssensur) og bristende forutsetninger flyttes til obligasjonsretten. Dette synes klart hensiktsmessig for så vidt gjelder læren om bristende forutsetninger. Det er i så fall antakelig også hensiktsmessig å flytte øvrig innholdssensur av kontrakter til 3. studieår. En fordel med en slik flytting er blant annet at de EU-/EØS-rettslige aspektene knyttet til forbrukeravtaler behandles etter at studentene har lært om EU/EØS-retten mer generelt på andre studieår. Avtalerett kan imidlertid vanskelig undervises på en fullgod måte helt uten å ta med noe om avtl. § 36, særlig i forbindelse med den tradisjonelle ugyldighetslæren. Arbeidsgruppen antar, på bakgrunn av innspill fra fagmiljøet, at den nødvendige tilpasningen her lar seg gjøre ved å dimensjonere læringskravene basert på at hovedtyngden flyttes til 3. studieår.

Arbeidsgruppen skisserte i sitt første diskusjonsnotat til fagmiljøet som et mulig alternativ å flytte representasjon (fullmakt) til tredje studieår. Arbeidsgruppens oppfatning er som alt nevnt at studentene allerede på Avtalerett bør introduseres for konseptet juridiske personer. Det er nok i så fall, som fagmiljøet også har påpekt, mest hensiktsmessig at representasjon forblir en del av avtalerettsfaget på 1. studieår.

Dersom hovedtyngden av avtl. § 36 flyttes til Obligasjonsrett, mener arbeidsgruppen at faget kan gjennomføres på en forsvarlig og god måte med 10 studiepoeng, selv om det tilføres en del som omfatter grunnleggende introduksjon til konseptet juridiske personer.

Som redegjort for ovenfor legges det opp til at undervisningen i Avtalerett går delvis parallelt med undervisningen i Ex.fac. Dette forutsetter god koordinering mellom de emneansvarlige for Ex.fac. og Avtalerett og nok også samme prøvingsform på begge emner (for å unngå at studentene prioriterer et emne som gir bokstavkarakter på bekostning av et som «bare» vurderes som bestått/ikke bestått). Som påpekt ovenfor mener arbeidsgruppen at hensynet til det samlede eksamenspresset på et første studieår med seks ulike emner tilsier at vurderingsformen på Ex.fac. og Avtalerett bør være bestått/ikke bestått, noe de emneansvarlige også har sluttet seg til.

6.3. Familie- og arverett – 8 studiepoeng – 7 undervisningsuker

Arbeidsgruppen legger opp til at Familie- og arverett videreføres som et obligatorisk emne, tildeles 8 studiepoeng plasseres sist på første semester. En slik plassering gir god mulighet for å la Familie- og arveretten bygge videre på det studentene har lært på avtalerettsemnet.

Arbeidsgruppen har notert seg at dette er i samsvar med innspillene fra blant annet de emneansvarlige i Familie- og arverett (Vea Lund og Eeg). Fra innspillet fra Vea Lund m.fl. hitsettes følgende:

«Kunnskap om avtaleretten og reglane om formuegode vil gi eit grunnlag som andre kurs kan bygge vidare på i større grad enn i dag. Ikkje minst gjeld dette for kurset i arve og familierett, som også kan får fram kontrastar til dei alminnelege reglane. Emneansvarleg for familie- og arverett har i den samanhengen framheva at høvet til å trekkje vekslar på avtaleretten/reglane om formuesgode vil vere størst dersom familie- og arverettskurset kjem rett etter desse.»

Ideelt sett kunne det vært ønskelig at studentene ved kursstart allerede hadde fått grunnleggende kunnskap om rettigheter til formuesgoder, slik som for eksempel sameie. Fordelene ved å plassere Familie- og arverett etter Avtalerett, både med tanke på den materielle sammenhengen og den metodiske progresjonen veier etter arbeidsgruppens syn likevel tyngre. Et tilleggsargument er at den forslåtte plasseringen/dimensjoneringen muliggjør eksamensavvikling før jul for Familie- og arverett, slik at studentene starter på et nytt emne første uken i januar. Etter arbeidsgruppens syn sikrer dette en best mulig utnyttelse av begge semestrene.

Arbeidsgruppens forslag innebærer en reduksjon av Familie- og arverett med 4 studiepoeng, fra dagens 12 til 8 studiepoeng. Både reduksjon av fagets omfang og hensynet til god integrasjon med avtalerettsfaget, tilsier at faget i større utstrekning enn i dag må konsentreres om det prinsipielle, med noe mindre detaljfokus. Samtidig tilsier dette at det bør vurderes opprettet et

spesialeemne på 5. studieår for studenter som ønsker å fordype seg i familie- og arverettslige problemstillinger («Familie- og arverett II – fordypning», 10 sp.). Det faller utenfor arbeidsgruppens mandat å foreslå opprettelsen av et slikt spesialeemne, men det vil være en løsning som harmonerer godt med ønsket om faglig progresjon og et klart skille mellom undervisning på bachelor- og masternivå. Det vil også kunne bidra til at flere studenter velger å skrive masteroppgave innen Familie- og arverett, og slik også til bedre rekruttering av stipendiater innen disse fagene. Arbeidsgruppen tilføyer at de emneansvarliges tilslutning til forslaget om å redusere antall studiepoeng og flytte emnet lenger frem på 1. studieår må sees i sammenheng med forslaget om et fordypningsemne i Familie- og arverett på 5. studieår – det er snakk om en tilslutning til en «pakkeløsning» som alt i alt vil ivareta Familie- og arveretten vel.

Med arbeidsgruppens forslag vil Familie- og arverett bli studentenes første møte med bokstavkarakter på studiet, noe de emneansvarlige må være seg bevisst.

6.4. Erstatningsrett – 10 sp. – 9 undervisningsuker

Arbeidsgruppen foreslår at erstatningsretten plasseres som første emne på andre semester, dimensjonert til 10 sp og med 9 undervisningsuker. Det legges, som tidligere skissert, opp til at emnet da går parallelt med Metode II. En fordel ved dette er at et parallelt løp kan bidra til økt metodisk forståelse av faget, samtidig som det også gir større tidsflater til både erstatningsrettsemnet og metodeemnet. Erstatningsretten vil være det av emnene på 1. studieår som i størst grad bygger på ulovfestet rett, som typisk oppfattes som metodisk utfordrende for studentene. Etter arbeidsgruppens syn vil parallelle løp her også være en fordel for metodeemnet, som vil kunne hente praktiske eksempler fra erstatningsretten (men selvfølgelig også fra de andre emnene på 1. studieår).

Arbeidsgruppens forslag er at Erstatningsrett tildeles 10 studiepoeng, som er en ikke helt ubetydelig reduksjon fra dagens 13. I møtet med de emneansvarlige for de privatrettslige emnene 6. desember 2018 var det imidlertid langt på vei enighet om at 10 studiepoeng er tilstrekkelig så lenge visse generelle spørsmål som også gjelder for spørsmål om erstatningsansvar i kontraktsforhold, kan utskytes til obligasjonsrettsemnet på 3. studieår.¹⁰ En slik arbeidsdeling mellom erstatningsretten på 1. studieår og obligasjonsretten på 3. studieår åpner også for en grundigere behandling av sondringen mellom erstatning i og utenfor kontrakt, noe som vil avhjelpe en svakhet ved dagens studieordning.

¹⁰ Arbeidsgruppen legger til at erstatningsretten har et omfang på 9 studiepoeng i Oslo (på 1. studieår) og bare 7 studiepoeng i Tromsø (2. studieår).

I arbeidsgruppens forslag vil erstatningsretten få 9 uker undervisningstid (samme som i dag). Det hører imidlertid med at Metode II vil bli undervis parallelt. Videreføringen av dagens 9 ukers undervisningstid bør likevel legge til rette for ønsket modning i arbeidet med erstatningsretten, særlig dersom den parallelle metodeundervisningen tar opp de metodiske utfordringene som studentene møter på i arbeidet med ulovfestet og langt på vei domstolsskapt rett. Arbeidsgruppens forslag forutsetter god koordinering mellom de emneansvarlige i erstatningsrett og Metode II, både mht undervisningsopplegg og prøving.

6.5. Tings- og immaterialrett – 14 sp. – 12 undervisningsuker

Arbeidsgruppen legger opp til at dagens tingsrettsemne tar opp i seg grunnleggende immaterialrettslige spørsmål, tildeles 14 studiepoeng og plasseres som siste emne på 1. studieår, hvor det undervises parallelt med Metode II.

Arbeidsgruppens forslag om at Familie- og arveretten må nøye seg med 8 studiepoeng åpner for at dagens tingsrettsemnet kan utvikles med et bredere perspektiv på rettigheter til økonomisk goder, herunder særlig immaterielle rettigheter.

På oppfordring fra arbeidsgruppen har de emneansvarlige for tingsretten (Ingun Myklebust og Ernst Nordtveit) gått sammen med Torger Kielland og utformet en skisse til et 14 sp. emne i tings- og immaterialrett.¹¹ De skriver blant annet dette om den overordnede innretningen av et slikt emne:

«Det sentrale i faget er at det er tale om rettar til ulike formueobjekt, ting (fast eigedom og lausøyre) og immaterielle gode, som utgjer det sentrale systemet for fordeling av og tilordning av retten til ting og til immaterielle verdiar. Eigedomsrett og avgrensa rettar til ting er den vanlege måten å tilordna tinga til rettssubjekta, medan immaterialretten, innanfor visse grenser, gjev opphavaren einerett til det intellektuelle produktet. Ein kan seia at immaterialrettar skaper eit monopol til å utgje eit åndsverk eller utnytta ei oppfinning eller bruka eit varemerke, på same måte som eigedomsretten skaper eit monopol på utnytting av fast eigedom eller lausøyre.

Rettsleg er det viktig at eigedomsrett og immaterialrettar er eit grunnelement i rettsystemet, og er ein viktig premis for andre rettsområde. Dei viktigaste kontraktstypene i praksis (kjøp, tingsleige, stifting av rettar i ting eller immaterialrettar og pante-

¹¹ E-post av 28. januar 2019.

avtalar) gjeld stort sett ting eller immaterielle gode, og har eigedomsretten eller immaterialretten som basis. Offentlegrettslege reglar om forvaltning av naturressursar og miljø er utforma med utgangspunkt i at naturressursane i stor grad er underlagt privat eigedomsrett og at det er avgjerder om investeringar og ressursutnytting gjort av private som i hovudsak er avgjerande for om ein får ei bærekraftig utvikling. ...»

Arbeidsgruppens oppfatning er at særleg immaterielle rettigheter bør integreres i emnet, og at jurister som utdannes i dag bør ha grunnleggende kunnskap om immaterielle rettigheter. For å synleggjøre immaterialrettens plass under i emnet, og at det er tale om en annen type rettighet enn den tradisjonelle eiendomsretten, kan emnet benevnes Tings- og immaterialrett. Dersom utvidelsen av dagens tingsrettsemne primært knyttes til immaterialrett, slik arbeidsgruppen nå foreslår, vil det være nødvendig at immaterialrettsmiljøet knyttes opp mot faget. Selv om tyngdepunktet fremdeles vil ligge på den klassiske tingsretten, må det immaterialrettslige innslaget være slik at det gir studentene grunnleggende kunnskap om immaterielle rettigheter. Forslaget om å allokere hele 14 studiepoeng til et slikt emne forutsetter derfor at minst 4 studiepoeng settes av til immaterialrettslige spørsmål og at fakultetets tingsrettslige og immaterialrettslige fagmiljøer følger opp de svært lovende ansatsene i den fremlagte skissen og i fellesskap utarbeider et integrert og helhetlig opplegg.

Om integrering av immaterialretten heter det i den fremlagte skissen:

«Immaterialrettsdelen vil bli konsentrert om nokre sentrale immaterialrettar, ved at ein berre vil gå inn på åndsverk, herunder f. eks. dataprogram, oppfinningar (patentrett) og varemerke. Andre immaterialrettar vil bli nemnt, men vil ikkje vera ein del av kurset. Ein tek sikte på i størst mogeleg grad å integrera undervisinga i tingsrett og immaterialrett, slik at det i innføringa blir gjort greie for både kva eigedomsrett er og kva immaterielle rettar er, med vekt både på likskapar og skilnader. I tilknytning til sameige i ting kan ein ta opp retten til fellesarbeid, som i utgangspunktet fell inn under sameiga, men der det er ein diskusjon kom kor langt reglane høver og om det ligg føre «særlege rettshøve.»

I et tidligere innspill til arbeidsgruppen tok Ernst Nordtveit til orde for et enda større emne om «Rettigheter til økonomisk goder», på 20 studiepoeng. Arbeidsgruppen har ikke funnet plass til et så stort emne om dette på 1. studieår, og tilføyer at ambisjonsnivået for emnet tilsier at det trolig uansett ikke er egnet for studenter på de første studieårene. Arbeidsgruppen tilføyer

imidlertid at de delene av dette forslaget som går ut over den klassiske tingsretten (og immaterialretten) bør videreutvikles med tanke på et mulig spesialemerne på masternivå om ulike økonomiske rettigheter (næringskonsesjoner, fiske- og melkekvoter, utslippsrettigheter m.m.) som styringsverktøy i en offentligrettslig regulert markedsøkonomi. Et slikt spesialemerne vil også gi rom for å integrere de rettsøkonomiske perspektivene som Nordtveit har fremhevet overfor Arbeidsgruppen. Dersom man også inkluderer spørsmål om reguleringsteknikk/lovgivningslære, vil resultatet kunne bli et nyskapende spesialemerne med reelt masternivå, og med rom for ytterligere fordypning knyttet opp til masteroppgaveskriving.

Arbeidsgruppen mener også at det bør opprettes et valgemne i Miljørett (10 sp.), som kan plasseres på 3. studieår og som blant annet vil kunne ta opp deler av de offentligrettslige begrensingene på eierrådigheten over fast eiendom (se nærmere i punktet om valgemnene på 3. studieår nedenfor). Grunnlovens § 112 hører naturlig hjemme i et slikt valgemne.

I arbeidsgruppens tidligere diskusjonsnotat ble tingsretten plassert som første fag på andre semester. Kielland, Nordtveit og Myklebust har imidlertid bedt om at faget blir plassert som siste emne på 1. studieår:

«Vi meiner faget bør plasserast som det siste faget på førsteåret. Vi er klart av den oppfatninga at Tingsrett og immaterialrett er eit meir komplekst og krevjande fag enn Erstatningsrett slik det er lagt opp. Studentane på andreåret opplever alt i dag tingsrettsfaget som komplekst og omfattande, ved at dei må forhalda seg til mange lover og til ulovfesta rett. Dei sentrale lovene er også kortfatta og krevjande ved den knappe forma og meiningsstunge og vurderingsprega omgrep som «tida og tilhøva» og «urimeleg». Tingsretten er heller ikkje lenger knytt til livsområde som studentane har særleg kjennskap til. Sjølv om det er ein føresetnad at det skal skje ei nedkorting av deler av tingsrettsfaget og at det skal utarbeidast nye læremiddel, vil det nye faget bli krevjande ved at det også blir introdusert nye lover og også komplekse og abstrakte problem i immaterialretten. EU/EØS-rett og internasjonal rett blir også ein del av faget gjennom immaterialretten.

Det er også eit større fag enn studentane har hatt før på studiet. Dette bør difor koma så seint som mogeleg på førsteåret, når nå faget først er plassert der.

Faget reiser mange utfordrande metodiske spørsmål og det vil i kurset bli lagt stor vekt på dei metodiske og grunnleggjande problema faget reiser. Faget byggjer i stor

grad på ulovfesta rett, eller på lovgjeving som overlet mykje til rettsanvendaren. Immaterialrettsdelen av faget vil ha store deler av rettsgrunnlaget sitt i EU/EØS-retten og annan internasjonal rett og vil vera godt eigna til å illustrera korleis internasjonal rett påverkar og fungerer saman med intern norsk rett. Faget vil såleis høva svært godt som eit parallelt kurs til Metode II og gje illustrasjon til sentrale metodiske problem.

Innslaget av offentlig rett og av internasjonal rett i faget vil kunne fungera som ein overgang til dei offentlegrettslege og internasjonale faga som kjem på andreåret, og til å visa studentane at skiljet mellom offentlig rett og privatrett ikkje er så klart.»

Arbeidsgruppen har diskutert spørsmålet og er kommet til at tings- og immaterialrett bør plasseres sist på 1. studieår. Både emnets størrelse og kompleksitet tilsier en slik plassering, Noe av årsaken til at faget i utgangspunktet ble foreslått plassert etter erstatningsretten var at sistnevnte da kunne ta opp visse erstatningsrettslige spørsmål som relaterte seg til tingsrett- og immaterialretten. Arbeidsgruppen har imidlertid kommet til at det er vel så bra at undervisningen i tings- og immaterialrett kan ta utgangspunkt i at studentene allerede har stiftet bekjentskap med erstatningsretten, og at det således er i tings- og immaterialretten at det avslutningsvis kan trekkes linjer tilbake til erstatningsretten, for eksempel ved å ta opp spørsmål om erstatningsrettslige sanksjoner ved brudd på ulike immaterielle rettigheter. Reduksjonen i antall studiepoeng til erstatningsretten trekker i samme retning.

I arbeidsgruppens forslag vil tings- og immaterialrett få hele 12 uker undervisningstid (mot dagens 9). Det hører imidlertid med at Metode II vil bli undervist parallelt. Arbeidsgruppens forslag forutsetter god koordinering mellom de emneansvarlige i Tings- og immaterialrett og Metode II, både mht undervisningsopplegg og prøving.

6.6. Metode II – 8 sp. – parallell undervisning over hele semesteret

Første studieår kompletteres med Metode II, som er foreslått undervist parallelt med Erstatningsrett og Tings- og immaterialrett. Ved at fire privatrettslige emner legges til første studieår, og der emnene har en indre sammenheng og naturlig progresjon, vil studentene ha gode forutsetninger til å reflektere over privatrettslige metodespørsmål på Metode II. Metode II-emnet vil slik bli et perspektivfag i ordets rette forstand, hvor studentene vil videreutvikle innføringen fra Ex.fac. med utgangspunkt i deres erfaringer fra avtaleretten, familie- og arverett, tings- og immaterialrett og erstatningsrett.

Det ligger utenfor arbeidsgruppens mandat å gå inn på undervisningsopplegget på de enkelte emnene, men det påpekes likevel at det ikke er gitt at undervisningen på Metode II sys over samme lest som de andre emnene. Man kan se for seg en løsning hvor mye av undervisningen på Metode II skjer i form av forelesninger, og da gjerne fellesforelesninger som involverer den/de emneansvarlige og utvalgte emneansvarlige fra de andre emnene på 1. studieår. En eller flere større kursoppgaver som forberedelse til en avsluttende hjemmeeksamen fremstår som vel så hensiktsmessig som arbeid med en rekke mindre oppgaver i egne arbeids- og storgrupper.

Som alt nevnt mener arbeidsgruppen at prøvingsformen i Metode II bør være en hjemmeeksamen hvor studentene må reflektere over det de har lært om juridisk metode i løpet av første studieår. Denne hjemmeeksamenen bør komme helt til slutt i semesteret. Dersom det legges opp til at studentene skal skrive i et ordentlig artikkelformat, med fotnoter og registre, vil dette også forberede studentene på de formkrav som de senere vil møte bl.a. på senere hjemmeeksamener og, ikke minst, på masteroppgaven på 5. året.

Et vellykket Metode II forutsetter god koordinering både med metodeinnføringen som skjer på Ex.fac., med de rettsdogmatiske emnene på 1. studieår og med de forfatningsrettslige, menneskerettslige og EU/EØS/folkerettslige perspektivene som studentene vil møte på 2. studieår.

7. Fagsammensetningen på 2. studieår

7.1. Generelt om 2. studieår

I arbeidsgruppens forslag er 2. studieår satt av til de offentligrettslige og internasjonale emnene som hører hjemme på bachelor-delen av studiet. Med utgangspunkt i gjeldende studieordning gjelder dette *Forvaltningsrett I og II, Norske og internasjonale rettslige institusjoner («NIRI»)* og *Rettsstat og menneskerettigheter («RM»)*. Det er allerede bestemt at Ex.phil skal ligge på vårsemesteret 2. studieår. Arbeidsgruppen foreslår at undervisningsperioden til Ex.phil økes fra dagens 13 uker til 16 uker. Institutt for filosofi og førstesemesterstudier (FOF) har bedt om en slik utvidelse, og den emneansvarlige for forvaltningsretten, Bjørn Henning Østenstad, har uttalt at han anser dette som helt uproblematisk.

Ex.phil. er på 10 sp. Det betyr at det er 50 sp. igjen til de andre emnene.

Ut fra et ønske om bedre innbyrdes sammenheng mellom de ulike offentligrettslige og internasjonale emnene, større tidsflater til fordypning og redusert antall eksamener foreslår arbeidsgruppen en modell med to store emner på 2. studieår. De berørte emneansvarlige har allerede gitt innspill som støtter dette. Faglærerne i forvaltningsrett er positive til å samle Forvaltningsrett I og II. De emneansvarlige for NIRI og RM har foreslått å samle disse to emnene i et nytt kurs med det tentative navnet «Rettsstaten – statsrett, europarett og folkerett».

Et viktig premiss for innretningen av 2. studieår er at studentene allerede på Ex.fac (1. studieår) vil få undervisning i de grunnleggende reglene om statens organisering, med maktfordelingsprinsippet, legalitetsprinsippet og andre grunnkrav og grunnstrukturer i rettsstaten. Emnene på 2. studieår kan bygge videre på dette. Det er derfor verken nødvendig eller ønskelig med en innføring i for eksempel statsretten eller forvaltningsretten «fra grunnen av». Derimot er det ønskelig at man innledningsvis på 2. studieår gjør studentene oppmerksomme på at vi forventer de disse forkunnskapene fra Ex.fac. Dette gjelder særlig for studenter som ikke har tatt vår Ex.fac., som må få beskjed om at de bør lese pensumlitteraturen fra Ex.fac. på egen hånd.

Sammenhengen mellom Forvaltningsrett I og II er mest åpenbar. I innspillet fra faglærerne, Bjørn Henning Østenstad m.fl., ble det blant annet sagt om dette:

«Det er mykje positivt å seie om dagens studieordning – inklusive det å ha Forvaltningsrett I som det første reine jus-kurset på studiet, men intensjonen om å redusere talet på eksamenar verkar rimeleg. I så fall synest ei samling av forvaltningsretten til eitt emne å vere ei naturleg løysing. Sette frå ein fagleg ståstad vil dette også ha openberre fordelar og mellom anna gje auka rom for fordjuping. Ei samling vil vidare gje eit naturleg rom for utvikling på oppgåvesida, til dømes gjennom det fagspesifikke tekstformatet «forvaltningsvedtak».

Arbeidsgruppen støtter dette og tilføyer at det har lang tradisjon å undervise i forvaltningsrett som ett emne.

De emneansvarlige for henholdsvis NIRI og RM, Christian Franklin og Jørgen Aall, skriver blant annet:

«Vi oppfatter det slik at et av de sentrale formålene med reformen er en bedre samordning av fag som naturlig hører sammen. Det synes å være stor grad av enighet i fagmiljøene som kursene dekker at NIRI og RM hører naturlig sammen. I tillegg

til å gi større potensielt læringsutbytte åpner en slik samordning også for en reduksjon av antallet eksamener. Vi foreslår derfor at dagens NIRI og MR samordnes og slås sammen til ett fag (f.eks. JUS200 *Rettsstaten – statsrett, europarett og folkerett*).»

En av grunnene til at disse emnene henger tett sammen er at begge har en viktig komponent av norsk, konstitusjonell rett, med Grunnloven i sentrum. I dag er undervisningen i den norske konstitusjonen («statsretten») delt i en institusjonell del (NIRI) og en menneskerettslig del (RM). Selv om dette har fungert greit, ligger en faglig gevinst i å studere begge disse sidene av konstitusjonen i sammenheng. En annen fordel med et emne om «Rettsstaten» vil – som faglærerne også har framhevet – være at Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) vil bli behandlet på linje med (og sammenliknet med) andre viktige internasjonale domstoler (som EU-domstolen, EFTA-domstolen ICJ osv.). Dermed vil studentene i samme emne bli presentert for alle de viktige internasjonale kontrollorganene (og de underliggende traktatene) som preger det norske rettssystemet.

Det er også flere faglige sammenhenger mellom forvaltningsretten og emnene som inngår i det foreslåtte emnet om «Rettsstaten». Organiseringen av, og kompetansen til, den utøvende makten, som forvaltningsretten i stor grad handler om, springer ut av Grunnloven. Samtidig setter menneskerettighetene, både etter Grunnloven og internasjonale traktater, viktige rammer for forvaltningens virksomhet. Det samme gjør EØS-avtalen og andre internasjonale avtaler som knytter Norge til EU. Å samle undervisningen om dette på 2. studieår vil gi rom for å få disse sammenhengene enda bedre frem. Dette forutsetter likevel både en nøye gjennomtenking av rekkefølgen mellom emnene og den nærmere oppbygginga av dem.

Ved å legge den sentrale offentlige retten og den internasjonale retten til samme studieår vil det også bli mulig å samordne undervisningen om viktige rettsprinsipp som i dag blir behandlet på flere emner. Arbeidsgruppen nøyer seg her med å peke på to tema der mulighetene for samordning er særlig nærliggende.

Et av den norske rettsstatens bærende prinsipp er *legalitetsprinsippet*, og det noe videre kravet om hjemmel for myndighetenes virksomhet. Det har en tydelig forankring i Grunnloven (nå også i den generelle § 113), og står også sentralt i EMK og EU-retten. I dag møter studentene på dette i flere ulike sammenhenger:

- En introduksjon blir gitt allerede på Ex.fac, se Mæhle/Aarlie, *Fra lov til rett*, særleg kap. 5.2.1.

- I *Forvaltningsrett II* er et av læringsmålene: «Kravet om heimel (materieell kompetanse) i forvaltningsretten, særleg om når heimel i formell lov trengst, og i den samanheng innhald og utstrekning av det tradisjonelle norske legalitetsprinsippet. Det blir forventa kjennskap til hovudelementa i det EMK-rettslege heimelskravet.» I litteraturen i *Forvaltningsrett II* er emnet behandlet hos Eckhoff/Smith, *Forvaltningsrett*, kap. 23 (24 sider).
- I NIRI-litteraturen blir tilsvarende hjemmelsspørsmål behandlet av Smith, *Konstitusjonelt demokrati* s. 206-209.
- I *Rettsstat og menneskeretter* inngår det i temaet «hjemmelskrav» (både etter Grunnloven og EMK), som blir behandlet hos Aall kap. 7 (ca 30 sider).

Proporsjonalitetsprinsippet er et annet gjennomgående tema.

- En introduksjon blir gitt på Ex.fac, se Mæhle/Aarlie.
- Læringsmålene for *Forvaltningsrett II* inkluderer følgende: «Spørsmålet om forholdsmessighet (proporsjonalitet) som skranke for forvaltninga si utøving av kompetanse, både ut frå tradisjonelle norske rettskjelder, EU-/EØS-retten og EMK-retten.» Litteraturen om emnet er Eckhoff/Smith s. 403-406 og Søvig, *Forholdsmessighetsvurderinger* kap. 2-4 og 10, til sammen vel 105 sider. Merk her at kap. 2 og 3 (vel 60 sider til sammen) handler om prinsippet i henholdsvis EU/EØS-retten og EMK-retten.
- Også i NIRI blir særleg det EU/EØS-rettslige proporsjonalitetskravet behandlet flere steder.
- I RM blir det EMK-rettslige kravet til forholdsmessighet behandlet hos Aall kap. 8 (17 sider).

Begge disse prinsippene har en noe ulik fremtoning i de ulike rettslige sammenhengene de inngår. Derfor er det naturleg at studentene møter dem i flere ulike sammenhenger gjennom studiet. Det gjelder også på masterdelen av studiet, der de to prinsippene blant annet står sentralt i strafferettsemnet. Likevel er det etter arbeidsgruppens syn viktig å tenke gjennom hvordan undervisningen om disse og andre liknende gjennomgående tema blir porsjonert ut, særleg på det nye 2. studieåret. Her synes det å være visse synergieffekter å hente, noe som ikke minst er viktig fordi antall disponible studiepoeng for disse fire emnene samlet reduseres fra dagens 59 til 50.

Arbeidsgruppen har vurdert alternative fagsammensetninger og inndelinger av 2. studieår, herunder en løsning hvor man begynner med institusjonell statsrett og alminnelig forvaltningsrett («konstitusjon og forvaltning») og venter med de internasjonale rammene for norsk rett (EMK, EØS osv.). I tråd med klare anbefalinger fra de involverte faglærerne er imidlertid arbeidsgruppen blitt stående ved det opprinnelige forslaget om å samle NIRI og RM under navnet «Rettsstaten – statsrett, europarett og folkerett» og plassere dette emnet først på 2. studieår, etterfulgt av forvaltningsretten. Det er en ubetinget fordel for forvaltningsrettsundervisningen at studentene har kjennskap ikke bare til norsk statsrett, men også de internasjonale føringene for norsk forvaltningsrett. Som omtalen av legalitetsprinsippet og proporsjonalitetsprinsippet ovenfor illustrerer, vil dette kunne skape bedre flyt og mindre dobbeltbehandling av flere sentrale emner. Mer konkret vil arbeidsgruppen foreslå at man på emnet «Rettsstaten» innretter undervisningen om hjemmelskrav og proporsjonalitetskrav slik at studenter får det nødvendige grunnlaget også for å forstå disse prinsippenes betydning i forvaltningsretten.

Når det gjelder omfanget av de to nye emnene, har Forvaltningsrett I og II i dag 27 sp (10+17), mens NIRI og RM har 32 sp (17+15). En forholdsmessig reduksjon skulle tilsi at «Forvaltningsrett» får 23 (22,9) sp, mens «Rettsstaten» får 27 (27,1). Arbeidsgruppen vil imidlertid foreslå en liten justering, slik at «Forvaltningsrett» får 22 sp og «Rettsstaten» får 28 sp. En grunn til dette er at visse grunnleggende spørsmål som nevnt kan undervises primært i «Rettsstaten», noe som vil avlaste «Forvaltningsrett» litt. Rent praktiske hensyn trekker dessuten i samme retning. Høstsemesteret går over 19 uker, mens vårsemesteret har 21 undervisningsuker (dersom man gjør fradrag for påskeferien og de mange røde dagene på våren). Ved å gi «Rettsstaten» 28 sp vil dette emnet kunne avsluttes like før jul. Hensynet til best mulig utnyttelse av den tilgjengelige undervisningstiden tilsier at det ikke er ønskelig å påbegynne et nytt emne siste uken før juleferien – det er bedre å begynne etter nyttår med utvilte og motiverte studenter.

Som alt nevnt vil undervisningen i Ex.phil. gå parallelt med «Forvaltningsrett». Etter arbeidsgruppens oppfatning er dette en gunstig løsning. Parallell undervisning av disse to emnene gir rom for ekstra modningstid, både i arbeidet med forvaltningsretten og med rettsfilosofien og argumentasjonslæren på Ex.phil. Detaljene knyttet til innplassering av undervisningen, og tidspunktet for avsluttende eksamener, må avklares i samarbeid med Institutt for førstesemesterstudier på HF, men uformell kontakt med lærekreftene på jussvarianten av Ex.phil. tilsier at

dette ikke vil by på problemer. Etersom Ex.phil. skal undervises over 16 uker, mens forvaltningsretten skal undervises over hele semesteret, er det naturlig at eksamen i Ex.phil. kommer først, og at forvaltningsretten deretter får disponere slutten av semesteret alene.

7.2. Rettsstaten – statsrett, europarett og folkerett – 28 sp. – hele høstsemesteret

Emnet med det tentative navnet «Rettsstaten – statsrett, europarett og folkerett» forutsettes å dekke studentenes behov for kunnskap om, og ferdigheter i, norsk statsrett og de internasjonale føringer for denne som følger av EU/EØS-rett, EMK og folkeretten mer generelt. Arbeidsgruppen er oppmerksom på at dagens NIRI og MR oppfattes som krevende av studentene, og at det er en viss fare for at kompleksiteten øker ytterligere når de to emnene samles i et felles emne.

Den grundige høringsuttalelse fra de emneansvarlige på hhv. NIRI og RM, Franklin og Aall, viser imidlertid at de er klar over denne utfordringen. De har skissert et opplegg der enkelte tema blir tatt ut og der man legger stor vekt på fellestrekk og sammenhenger mellom de ulike fagkomponentene, med særlig vekt på metodespørsmål. Mer konkret foreslår de å dele undervisningen i en generell og en spesiell del. Om den generelle delen skriver de blant annet:

«I den generelle delen skal studentene se nærmere på sammenhengen mellom de ulike rettssystemene som kurset dekker. Tanken er å fortsette jobben med å bryte ned linjene som tradisjonelt har ligget mellom fagene– både mellom NIRI og RM, samt mellom fagene som dekkes av NIRI i dag – gjennom en enda mer helhetlig og integrert tilnærming enn det som har vært tidligere. [...]

Samlepunktene i fellesdelen vil kunne dekke en rekke forskjellige emner, og det komparative metodiske perspektivet som mer implisitt ligger til grunn for undervisningsopplegget skal bidra til å øke studentenes forståelse både for de ulike rettssystemene og hvordan de henger sammen. Noen naturlige samlepunkter i denne forbindelse vil f.eks. kunne være reglene om *tilblivelse* (grunnlovsendingsregler og konst. sedvane; reglene om traktatdannelse/-endring – herunder EU-traktatene, EØS-avtalen og EMK; hvordan EU-/EØS-rettsakter blir til, m.m.); *gjennomføring* (dualisme/monisme/sektormonisme; grl. § 26; gjennomføringsmetoder m.m.); *tolkning* (grunnlovtolkningsmetode, traktatolking, tolkninger av EU-/EØS-rettslige tekster samt EMK); *konflikt og gjennomslag* (folkerettens ansvarsregler; for-

rangsregler, om folkeretts-/EU-/EØS-konforme tolkninger, statlig erstatningsansvar m.m.); og *tvisteløsning* (nasjonale og internasjonale domstolars jurisdiksjon – særlig ICJ, EMD, EFTA- og EU-domstolen – og forholdet mellom dem). En viss pedagogisk effektivitetsgevinst vil også ventelig kunne hentes her, ved at man unngår en del dobbeltbehandling/repetisjon underveis.»

Den spesielle delen vil deretter ta for seg utvalgte grunnleggende rettigheter som er forankret både i Grunnloven og EMK, eventuelt også EU/EØS og andre folkerettslige instrumenter, noe som gjør at studentene kan utfordres på å ta i bruk den kunnskap og de metodiske ferdigheter som de har fått på første del av emnet.

Arbeidsgruppen vil gi honnør til Franklin og Aall for arbeidet med å utvikle et helhetlig opplegg som vil kunne gi studentene bedre grep om rettsstaten og dens internasjonale føringer enn på dagens studieordning. Arbeidsgruppen understreker samtidig at de emneansvarlige også i det videre arbeid med læringsmål, litteraturutvalg, undervisnings- og vurderingsformer mv. må være oppmerksom på at emnet er plassert tidlig på studiet, og at det i omfang er langt større enn de emnene studentene har møtt på 1. studieår. Et viktig grep for å utvikle et emne som fremstår som håndterlig for studentene, er å overlate detaljene i blant annet strafferettslige og prosessuelle menneskerettigheter til de respektive emnene i strafferett og rettergang på 4. studieår.

7.3. Forvaltningsrett – 22 sp. – hele vårsemesteret (delvis parallelt med Ex.phil)

En samling av dagens Forvaltningsrett I og II i et felles emne byr ikke på de samme utfordringer som den ovenfor omtalte sammenslåingen av NIRI og MR. Arbeidsgruppen nøyer seg her med å peke på det ovenfor omtalte behovet for samordning av undervisningen i forvaltningsrett med så vel undervisningen på det nye emnet «Rettsstaten» semester før og med den parallelle undervisningen på Ex.phil. De emneansvarlige i forvaltningsrett bes også være oppmerksom på hvilke valgemner som ender opp på 3. studieår, særlig med tanke på de deler av den spesielle forvaltningsretten som trekkes inn som eksempeltilfang i forvaltningsrettsundervisningen.

8. Fagsammensetningen på 3. studieår

8.1. Obligasjonsrett – 28 sp. - hele høstsemesteret

Som det allerede har fremgått vil JUS131 *Kontraksrett II* og JUS132 *Pengekravsrett* bli foreslått slått sammen til et stort obligasjonsrettsemne. Det er satt av 28 studiepoeng til emnet, noe

som innebærer en styrking på 3 studiepoeng i forhold til dagens ordning. Arbeidsgruppens forslag legger opp til at innholdssensur (avtl. § 36) og læren om bristende forutsetninger integreres i obligasjonsrettsemnet. Det legges også opp til at erstatningsretten skal få en noe større plass på faget enn i dag. Utvidelsen av studiepoeng, sammenholdt med en viss synergieffekt ved sammenslåing, tilsier at det i tillegg kan være rom for ytterligere fordypning sammenlignet med i dag, både materielt og metodisk.

Arbeidsgruppen mener at det også er ønskelig at man på obligasjonsrettsemnet bygger videre på den grunnleggende innføringen i selskapsrett som studentene nå vil få på avtalerettsemnet på 1. studieår. Dette kan f.eks. gjøres ved å trekke inn ulike former for selskaper som avtaleparter og problematisere hvilke følger dette har for motpartens muligheter til å nå frem med ulike misligholdsbeføyelser.

Studentene vil ha opparbeidet seg grunnleggende metodiske ferdigheter når de går i gang med emnet. På Obligasjonsrett møter studentene noen nye metodiske problemstillinger, blant annet knyttet til forholdet mellom lovfestet og ulovfestet rett på et område med relativt omfattende kontraktstypelovgivning. I tillegg vil studentene ved at innholdssensur flyttes fra første til tredje studieår møte hovedtyngden av de EØS-rettslige aspekter i kontraktsretten først på tredje studieår. Kontraktsrett 2 tar allerede i dag et særskilt ansvar for de metodiske utfordringene, bl.a. ved at Monsens artikkel om primært rettsgrunnlag er en del av hovedlitteraturen. Ved en utvidelse av faget antar arbeidsgruppen at det er mulig og ønskelig å gi ytterligere rom for metodiske problemstillinger, blant annet med tanke på de metodiske spørsmål knyttet til lovgivning som helt eller delvis bygger på EU-direktiver.

8.2. Retts historie og komparativ rett - 12 sp. - undervisning over store deler av vårsemesteret

Videreføring av dagens JUS134 *Retts historie og komparativ rett* på vårsemesteret 3. studieår er slått fast av fakultetsstyret i rammevedtaket om ny studieordning. Foranlediget av ønsket om å avslutte obligasjonsretten med eksamen før jul, er imidlertid arbeidsgruppen kommet til at vi vil be fakultetsstyret øke omfanget på JUS134 fra dagens 10 til 12 studiepoeng. Bakgrunnen er den ulike lengden på høst- og vårsemesteret (hhv. 19 og 21 undervisningsuker). Dersom obligasjonsretten skal utnytte 30 sp. fullt ut, må eksamen komme først et stykke ut i januar, noe som vil være uheldig for studenter som ønsker å bruke vårsemesteret til utveksling (og dessuten i realiteten bety at studentenes juleferie blir illusorisk). Den emneansvarlige for JUS134, Sören Koch, har dessuten bedt om flere studiepoeng til JUS134 og påpekt at det er ønskelig at studenter som i fremtiden utveksler bort fra JUS134 får med seg i hvert fall en viss

rettshistorisk og komparativ «innramming» av utvekslingsoppholdet. Arbeidsgruppen er enig i at en slik faglig innramming av utvekslingen vil kunne styrke studentenes utbytte av oppholdet ved utenlandske universiteter, og samtidig gjøre utvekslingen til en bedre integrert del av fakultetets jussutdannelse. Arbeidsgruppen vil derfor ta til orde for JUS134 tilføres 2 studiepoeng, og at det samtidig opprettes et eget «JUS134 Utveksling» med 2 studiepoeng, myntet på de som skal på utveksling.

Den emneansvarlige for JUS134, Sören Koch, har foreslått at de første forelesningene på JUS134 bør plasseres før jul, slik at også studentene som skal på utveksling får dem med seg. Arbeidsgruppen er imidlertid skeptisk til en slik løsning fordi ønsket om en best mulig utnyttelse av hele høstsemesteret på 3. studieår tilsier at eksamen i obligasjonsrett legges tett opp til jul, og at studentene deretter får en velfortjent juleferie. Utvekslingsstudentenes behov for en innføring i komparativ rett bør kunne ivaretas ved at de innledende forelesningene på JUS134 plasseres første uken i januar, og at opptakene av dem gjøres tilgjengelig allerede da for de av studentene som alt har reist på utveksling.

Selv om det i utgangspunktet ligger utenfor arbeidsgruppens mandat å komme med konkrete forslag til prøvingsformene på enkeltemner, mener arbeidsgruppen at prøvingsformen på «JUS134 Utveksling» bør være en avsluttende, individuell hjemmeoppgave hvor studentene, med utgangspunktet i rammeverket som stilles opp i litteraturen, reflektere over de perspektiver oppholdet har gitt dem på norsk rett og rettskultur, og med en innleveringsfrist godt ut på sommeren. Bakgrunnen er at arbeidsgruppen mener det er viktig å sørge for at studentene som er på utveksling får konsentrere seg om de emnene som de tar ved det universitetet som de har utvekslet til, fremfor å måtte lese til en felles eksamen i komparativ rett som venter på dem hjemme på fakultetet.¹² Arbeidsgruppen tiltrer imidlertid Sören Kochs ønske om at oppgaven bør utleveres til utvekslingsstudentene tidlig i semesteret, slik at de undervis i utvekslingsoppholdet kan samle på momenter som kan komme til nytte når refleksjonsnotatet skal skrives.

Arbeidsgruppen tilføyer at Sören Koch også har tatt til orde for et mer omfattende opplegg for utvekslingsstudentene – nærmere bestemt et «JUS134-A Utveksling» med 7 studiepoeng. Formålet er å sikre at alle våre studenter tilegner seg de rettshistoriske perspektivene på jussen som JUS134 tilbyr, og som de ikke uten videre vil få gjennom et utvekslingsopphold. Etter som fakultetet ikke kan legge opp et studieløp som forutsetter at studentene tar mer enn 60

¹² Refleksjonsnotatet bør vurderes til bestått/ikke bestått, både fordi det vil være snakk om individuelle og vanskelig sammenlignbare oppgaver, og for å holde fakultetets sensurkostnader nede. Terskelen for bestått må imidlertid være reell, med mulighet for fornyet innlevering i tilfeller av underkjenning.

studiepoeng per studieår, forutsetter imidlertid en slik løsning at studentene som drar på utveksling ikke vil/må være fulltidsstudenter ved det universitetet som de utveksler til. Så langt Arbeidsgruppen har kunnet bringe på det rene, er det ingenting i avtalene vi har med våre partneruniversiteter som hindrer en løsning hvor våre studenter «bare» trenger å ta 25 studiepoeng under utvekslingsoppholdet. Lånekassens regler om støtte til delstudier i utlandet skaper imidlertid problemer, fordi både reisestøtte og eventuell skolepengestøtte vil bli avkortet med én sjettedel (5/30) for studenter som «bare» tar 25 studiepoeng (ECTS) under utenlandsoppholdet.¹³ En annen utfordring med Koch forslag er at det ikke uten videre er enkelt for studentene å nedskalere antall studiepoeng de tar under utvekslingsoppholdet til 25 – det forutsetter jo at universitetet de studerer ved tilbyr «små» emner på 5 eller 7,5 sp (noe vi selv ikke gjør). Et annen innvending er at en forventning om å følge også rettshistorieundervisningen på JUS134 (videooptak av forelesninger mv.) og lese tilhørende pensum underveis i utvekslingsoppholdet vil kunne komme i veien for et best mulig utbytte av utvekslingen. Arbeidsgruppen er derfor kommet til at den ikke vil anbefale en slik løsning.

8.3. Valgfrihet og valgemner på 3. studieår

8.3.1. Generelt om valgfrihet på 3. studieår

I mandatet er arbeidsgruppen bedt om å utarbeide to alternative forslag – ett hvor det ene valgemnet på 2. semester på 3. studieår settes av til et begrenset antall rettsdogmatiske emner som studentene må velge blant («semiobligatoriske emner») og ett hvor det ikke legges slike føringer på studentenes valgfrihet på dette punkt.

Arbeidsgruppen er kommet til at styrets bestilling på dette punkt kan etterkommes innenfor den i punkt 2 fremlagte modellen for 1.-3. studieår. Større valgfrihet på vårsemesteret på 3. studieår forutsetter imidlertid i realiteten at fakultetsstyret omgjør den del av rammevedtaket av 11.09.18 som slår fast at studenter som ikke drar på utveksling, må ta et engelskspråklig valgemne. I det følgende presenterer arbeidsgruppen først et alternativ med en kombinasjon av et engelskspråklig valgemne og et utvalg “semiobligatoriske” norske valgemner (punkt 8.3.2) og deretter et alternativ med “full” valgfrihet (punkt 8.3.3). Deretter følger en oppsummering av de hensyn som fakultetsstyret må avveie i valget mellom disse to alternativene (punkt 8.3.4).

¹³ Jf. § 5-1 (3) i forskrift om tildeling av utdanningsstøtte for undervisningsåret 2018-2019: «Søkere som tar et studieopphold i utlandet på deltid, og som har begynt på en høyere utdanning eller fagskoleutdanning i Norge, får støtte etter studiebelastningen i delstudieperioden.» På forespørsel fra fakultetet har Lånekassen forklart at dette innebærer en forholdsmessig avkortning både av reisestøtte og eventuelt studielån for studenter som «bare» tar 25 studiepoeng (ECTS) under utenlandsoppholdet.

8.3.2. Engelskspråklig valgemne (10 sp) + 4 semiobligatoriske norske valgemner (å 10 sp)

Av fakultetsstyrets rammevedtak følger det at studentene som ikke reiser på utveksling vårsemesteret på 3. studieår skal ta et engelskspråklig valgemne («internasjonalisering hjemme»). Arbeidsgruppen har ikke funnet det naturlig å gå gjennom fakultetets portefølje av engelskspråklige valgemner for å se hvilke av disse som er best egnet for våre 3. årsstudenter. Selv om samtlige spesialemmner i dag formelt sett er på masternivå, er det velkjent at de engelskspråklige spesialemnene i praksis er tilpasset innreisende Erasmus-studenter som regelmessig bare har studert juss i ett eller to år før de kommer til fakultetet. Arbeidsgruppen antar derfor at det ikke vil by på problemer å flytte et utvalg av engelskspråklige valgemner ned på bachelornivå og tilby dem til både utenlandske og norske studenter. Dersom det skulle være ønskelig å tilby de samme valgemnene på masternivå på 5. studieår, er det mulig å følge UiOs eksempel og lage kombinerte bachelor- og masteremner (med ulike læringskrav og eksamener, men med mesteparten av undervisningen felles).

I fakultetsstyrets rammevedtak er de siste 10 studiepoengene på vårsemesteret på 3. studieår satt av til et norskspråklig valgemne. Arbeidsgruppen legger til grunn at målsettingen med disse valgemnene er å gi studenter på bachelornivå mulighet til å stifte bekjentskap med ett nytt rettsområde som de synes virker interessant, og som de ikke alt har møtt på tidligere på studiet. Siktemålet med valgemnene på 3. studieår er følgelig å tilby studentene en *innføring i et nytt rettsdogmatisk fag fremfor fordypning*.¹⁴ Valgfriheten er et poeng i seg selv, som forhåpentligvis både vil føre til særlig motiverte studenter og i hvert fall i noen grad avhjelpe karakterpresset på studiet (ved at studentene allerede på 3. studieår får CV'er som ikke er fullt ut sammenlignbare). Dette formålet vil kunne oppnås selv om valgmulighetene er begrensede. Ved å begrense utvalget av valgemner kan fakultetet dessuten sikre at et ikke ubetydelig antall studenter hvert år studerer et utvalg rettsdogmatiske emner som vi mener samfunnet har behov for, men som det ikke er plass til som et obligatorisk emne for alle studentene. Dersom vi antar at om lag halvparten av studentene reiser på utveksling, har vi en studentmasse på ca. 200 studenter som skal velge mellom de ulike valgemnene som vi vil tilby på 3. studieår. Arbeidsgruppen antar av denne grunn at det er passende med fire norskspråklige valgemner på dette semesteret. Arbeidsgruppen påpeker at det kan være grunn til å drøfte om fakultetet bør

¹⁴ I motsetning til spesialemnene på 5. studieår, hvor fordypning må være det sentrale. I et forsøk på å reflektere det ulike ambisjonsnivået har arbeidsgruppen valgt å reservere betegnelsen «valgemner» til valgemnene på 3. studieår, mens de valgfrie emnene på 5. studieår bør betegnes som «spesialemmner».

begrense antall studieplasser på hvert av emnene slik at vi sikrer ca. 50 studenter på hvert emne, men antar at det ikke er behov for å ta stilling til dette på nåværende tidspunkt.¹⁵

I vurderingen av hvilke valgemner som skal tilbys på 3. studieår må det også sees hen til fakultetets tilgang på lærekrefter innen de aktuelle rettsområdene, både av rent praktiske årsaker og av hensyn til målsettingen om forskningsbasert undervisning og bedre integrering av forskning og undervisning.

Et siste moment av potensielt avgjørende betydning er fakultetets portefølje av spesialemnener på 5. studieår. Arbeidsgruppen legger til grunn at spesialemnene på 5. studieår i utgangspunktet skal ha et høyere ambisjonsnivå enn emnene på 3. studieår, særlig i dybden. Alle valgfrie emner som bygger videre på emner som studentene møter på 1.-4. studieår bør av denne grunn plasseres på 5. studieår. Samtidig er det klart nok at fakultetet også i fremtiden vil tilby enkelte spesialemnener på 5. studieår som studentene ikke tidligere har stiftet bekjentskap med, men det er mulig at disse i hovedsak bør være på 20 sp. for å sikre den fordypning som kreves på masternivå. Det ligger imidlertid utenfor arbeidsgruppens mandat å ta stilling til dette spørsmålet.

Arbeidsgruppen har med utgangspunkt i de ovenfor omtalte hensynene og det forslag til fagsammensetning på de fem forutgående semestrene, kommet frem til følgende fire kandidater for valgemner:

1. Barnerett
2. Informasjons- og personvernrett¹⁶
3. Miljørett
4. Skatterett

8.3.3. Full valgfrihet på vårsemesteret på 3. studieår (20 sp.)

I punkt 8.3.2 ovenfor har arbeidsgruppen tatt utgangspunkt i at studentene på 3. studieår må velge ett av de engelskspråklige valgemnene som vil bli tilbudt på vårsemesteret, ved siden av

¹⁵ Særmerknad fra Henrik Skar: Han ønsker å bemerke at en begrensning til 50 studenter per emne kan være uheldig for større fagområder, slik som skatterett, og at han ikke vil anbefale en slik løsning.

¹⁶ Fra høringsuttalelsen til Tande, Kielland og Lunde: «Vi stiller oss positivt til innføringen av et fag som skal gi studentene en innføring i ulike rettslige spørsmål som knytter seg til digitalisering og informasjonsteknologi. Et slikt fag i «Informasjonsrett» vil kunne ta utgangspunkt i informasjon som et rettsgode, og vil både kunne omfatte personvernreguleringer, blant annet gjennom EUs personvernforordning (GDPR), og være en videreføring av immaterialrettsfagene fra et eventuelt fag om «Økonomiske rettigheter» på førsteåret. Et slikt fag vil ha store deler av sitt rettsgrunnlag i EU/EØS-retten og annen internasjonal rett, og vil derfor også være svært egnet til å gi studentene innsikt i hvordan slik internasjonal rett påvirker og fungerer sammen med intern norsk rett.»

ett av de fire foreslåtte norskspråklige valgemnene. Større valgfrihet kan oppnås ved at det ikke stilles krav til et engelskspråklig valgemne på 3. studieår, slik at studentene kan velge to emner uavhengig av om de er på engelsk eller norsk. Kravet til at man må ha et engelskspråklig valgemne kan da konstrueres slik at det gjelder innen utløpet av studiet, for de som ikke drar på utveksling.

Også dette alternativet vil i utgangspunktet tilfredsstillende ønske om at studentene skal tilegne seg grunnleggende ferdigheter i engelsk som juridisk arbeidsspråk. Det er også mulig å styrke engelskferdighetene ved å øke kravene til engelsk litteratur og rettskildemateriale gjennom hele studieordningen, og særlig dersom dette kobles opp mot obligatoriske arbeidskrav på engelsk på emner hvor dette fremstår som naturlig.¹⁷ Ulempen ved ikke å kreve at studentene må velge et engelskspråklig emne innen 3. studieår, er først og fremst at ikke like mange vil ta engelskspråklig valgemner ved fakultetet med den konsekvens at interaksjonen mellom våre studenter og innreisende Erasmus-studenter blir begrenset (jf. målsettingen om «internasjonalisering hjemme»).

Fordeler med økt valgfrihet er bl.a. at studentene kan velge emner de engasjerer seg for og som arbeidsgivere etterspør. I tillegg har arbeidsgruppen vært opptatt av at fagmiljøene kan få bedre mulighet til å utvikle undervisningspakker eller fagkombinasjoner, som tilrettelegger for at studentene kan ta fag som naturlig hører sammen frem til fordypning på 5. studieår. Et eksempel er kombinasjonen skatterett og selskapsrett. Jo dypere man går inn i skatteretten, desto viktigere blir det å ha grunnleggende selskapsrett.¹⁸ Ved å åpne for at studentene kan kombinere skatterett og selskapsrett på 3. studieår, tilrettelegges det for fordypning i skatterett (ved siden av det engelskspråklige emnet) på 5. studieår. Forskergruppen i skatterett har særlig fremhevet dette poenget og ønsker derfor at alternativet om valgfrihet legges til grunn,

¹⁷ For eksempel ved at deler av en kursoppgave eller en hjemmeeksamen på rettsstatskurset på 2. studieår eller Rettshistorie og komparativ rett på 3. studieår må leveres på engelsk.

¹⁸ Læringsmålene i Skatterett II krever god forståelse for «inntektsbeskatning av aksjeselskaper og aksjonærer og deltakere i deltakerlignende selskaper og sameier». Det vil si at Skatterett II i stor grad handler om den skattemessige behandlingen av selskapsrettslige disposisjonsformer, slik som utbytte, aksjeinnskudd/emisjoner, fisjoner, fusjoner og omdannelse av selskaper. Videre er det nødvendig å ha god kjennskap til de selskapsrettslige disposisjonsformene da sentrale spørsmål i skatteretten typisk er i hvilken grad man skal følge den selskapsrettslige forståelsen av disposisjonsformen eller legge en annen skatterettslig tilpasset forståelse til grunn. For en vanlig student er det således ikke mulig å kompensere for mangelen på selskapsrett, ved å lese litt selskapsrett ved siden av Skatterett II. De ovennevnte selskapsrettslige temaene er heller ikke noe som vil inngå i avtalerett eller obligasjonsrett selv om enkelte andre sider av selskapsretten (selskaper som avtalepart) i fremtiden vil bli tatt opp der.

fremfor alternativet om «semiobligatoriske» emner hvor færre studenter vil komme i posisjon til å velge Skatterett II på 5. studieår.¹⁹

Når det gjelder hvilke emner som bør inngå i alternativet for større valgfrihet, har arbeidsgruppen tatt utgangspunkt i emnene som ble forslått i punkt 8.3.2 om «semiobligatoriske» emner. I tillegg foreslår arbeidsgruppen selskapsrett, særlig for å ivareta fakultetets strategiske satsing på skatterett. Hvis selskapsretten ikke tilbys på 3. studieår, vil en god del av studentene som ellers ville ha valgt Selskapsrett og Skatterett I, velge et annet norskspråklige emne ved siden av Skatterett I. Når de samme studentene da kommer på 5. studieår har de kun 10 studiepoeng til norskspråklige emner (mens øvrige 10 går til engelskspråklige emner). Ettersom studentene da ikke har Selskapsrett fra 3. studieår, vil det i så fall bli vanskelig for dem å ta Skatterett II innenfor normal tid.²⁰

Arbeidsgruppens alternativ for større valgfrihet på 3. studieår inneholder av disse grunner følgende emner, hvorav de engelskspråklige ikke er vurdert nærmere:

1. Barnerett
2. Informasjons- og personvernrett
3. Miljørett
4. Selskapsrett
5. Skatterett
6. Engelskspråklige valgemner

8.3.4. Valget mellom de to alternativene

Arbeidsgruppen har ikke tatt endelig stilling til om det er ønskelig å utvide valgfriheten på 3. studieår som skissert i punkt 8.3.3. Arbeidsgruppen forstår mandatet slik at styret ønsket å få seg forelagt to alternativer. Som påpekt i punkt 8.3.3., må det her foretas en prinsipiell avveining mellom hensynet til internasjonalisering mot hensynet til studentenes valgfrihet og norskspråklige fagområder, slik som skatterett. Arbeidsgruppen tilføyer at tanken om «semiobligatoriske» emner nok opprinnelig var preget av et ønske om å ta vare på familie- og arveretten for det tilfellet at dette emnet ikke lenger ville være et obligatorisk emne. Ettersom

¹⁹ Se høringsuttalelsen til Skatterettsgruppen ved Berte-Elen Konow, Guri Lindblad, Mari Knapstad Nilssen og Henrik Skar, ”Skatteretten krever større valgfrihet”, av 13.02.2019.

²⁰ Det hører med at en del studenter velger å ta skatterett og selskapsrett først etter at de har fullført masterstudiet (med såkalt poststudierett), og det er grunn til å tro at dette vil være situasjonen også i fremover. For slike studenter er det fullt mulig å ta 30 sp skatte- og selskapsrett også selv om man går for alternativet om semi-obligatoriske emner.

arbeidsgruppen nå foreslår å beholde familie- og arveretten på 1. studieår, kan det argumenteres for at studentene bør få større valgfrihet på 3. studieår.

Valget mellom de to skisserte alternativene må dessuten sees i sammenheng med den endelige innretningen på 5. studieår, noe som ligger utenfor arbeidsgruppens mandat (men se likevel punkt 14 nedenfor).

9. Den samlede valgfriheten på 1.-3. studieår

Av mandatet fremgår det at arbeidsgruppen står fritt til å foreslå innslag av valgfrihet også tidligere i studieløpet (altså ut over det ovenfor omtalte spørsmålet om valgfrihet på vårsemesteret på 3. studieår). Arbeidsgruppen har vurdert dette, men ikke funnet det mulig å rydde plass til flere valgemner. Både mandatets føringer om en generalistutdanning og ønsket om færre eksamener gjør dette vanskelig. Eneste mulighet innenfor den modellen som arbeidsgruppen nå legger frem, synes å være en løsning hvor Obligasjonsrett må nøye seg med færre enn 28 studiepoeng og hvor Rettshistorie og komparativ rett flyttes helt eller delvis til høstsemesteret 3. studieår. Dette vil i så fall åpne opp for enda større valgfrihet på vårsemesteret på 3. studieår. Dette vil imidlertid gå ut over det foreslåtte obligasjonsrettsemnet på høstsemesteret, som i arbeidsgruppens forslag har fått ansvar for flere nye læringsmål (se punkt 8.1 ovenfor) og som for øvrig vil tilby studentene nettopp de muligheter for fordypning og refleksjon som fakultetsstyret har etterspurt. Det må dessuten tas minimum 5 studiepoeng fra dette emnet for at det skal gi rom for et nytt valgemne på vårsemesteret. Arbeidsgruppen har kommet til at ulempene ved en slik endring overstiger fordelene.

10. Antall eksamener

Arbeidsgruppens forslag innebærer at hver enkelt student i løpet av jusstudiet vil avlegge *tre eksamener mindre* enn på dagens studieordning. På de tre første studieårene isolert sett reduseres antallet med fire, men en av disse er dagens JUS 133 *Juridisk metode*, som i fakultetsstyrets rammevedtak vil bli flyttet til 5. studieår. Den reelle reduksjonen på tre eksamener skyldes sammenslåingen av hhv. *Forvaltningsrett I og II*, *NIRI* og *MR* og *Kontraktsrett II* og *Pengekravsrett*. Arbeidsgruppen mener med dette å ha fulgt opp styrets ønske om et forslag med færre og større emner, og dermed alt i alt et lavere antall eksamener, enn på dagens studieordning, men som samtidig tar hensyn til studentenes ønske om mindre (og dermed flere) moduler på 1. studieår enn senere på studiet.

Arbeidsgruppen legger til at antall eksamener for hver enkelt student ikke må forveksles med hvor mange eksamener som *fakultetet* årlig må arrangere. Sistnevnte avhenger av hvor mange emner fakultetet tilbyr, og dermed i praksis av det samlede antall valg- og spesialemner. Selv om hver enkelt eksamen krever visse ressurser (for eksempel i utarbeiding av oppgavene, sensorveiledninger osv.), er størstedelen av eksamensutgiftene knyttet til hvor mange studenter som avlegger den enkelte eksamen (særlig mht sensur). Arbeidsgruppen legger til grunn at det er antall eksamener for hver enkelt student styret først og fremst har vært opptatt av.

Arbeidsgruppen tilføyer at ressursbruken knyttet til eksamensavviklingen ikke bare handler om antall eksamener, men også hva slags eksamener det er snakk om og, ikke minst, om besvarelsene bedømmes med bestått/ikke bestått eller karakterer. Andre faktorer av stor betydning er sensurordningen (en eller to sensorer, hvor lang tid de får per oppgave, honoraret størrelse mv.) og studentenes gjentaksmuligheter.

11. Ressursspørsmål

Arbeidsgruppen har ikke gått inn på spørsmål om ressursbruken på en revidert studieordning, ut over en overordnet betraktning om at det ikke er noe i den foreslåtte strukturen og fagsammensetningen i seg selv som skulle tilsi et økt ressursbehov. Reduksjonen av antall fellesemner/eksamener med tre tilsier isolert visse besparelser, som da kan brukes til bedre undervisning og prøving på de gjenværende emnene. Den samlede ressursbruken på jusstudiet avhenger i all hovedsak av hvor mye undervisning som tilbys på de ulike emnene, samt innretningen av prøvingen (eksamen og sensur). Dette er spørsmål som hører naturlig inn under neste ledd i arbeidet frem mot en revidert studieordning.

Arbeidsgruppen har heller ikke vurdert ressursbehovet knyttet til påkrevde overgangsordninger knyttet til innfasingen av en ny studieordning. Arbeidsgruppens målsetting har vært å utarbeide et faglig og pedagogisk sett best mulig forslag til fagsammensetningen på 1. til 3. studieår. For en del av dagens emner innebærer arbeidsgruppens forslag større endringer, både mht. emnenes innhold, omfang og plassering. Arbeidsgruppen finner det derfor riktig å gjøre fakultetsstyret særskilt oppmerksom på viktighetene av å utrede behovet for overgangsordninger så snart den endelige fagsammensetningen er vedtatt.

12. Konsekvenser for 4. studieår

Arbeidsgruppens forslag til fagsammensetningen på 1.-3. studieår vil ikke ha større konsekvenser for emnene på 4. studieår, og arbeidsgruppen har av denne grunn ikke sett behov for særskilt høring av de emneansvarlige i strafferett, rettergang eller formuerett. Ønsket om best mulig sammenheng og faglig progresjon gjennom hele studieløpet tilsier likevel at de emneansvarlige for emnene på 4. studieår forholder seg til de endringer på de tre første studieårene som styret til sist beslutter, og innretter emnene på 4. studieår deretter. For strafferetten vil dette særlig gjelde undervisningen om legalitetsprinsippet og konstitusjonelle, europarettlige og folkerettslige føringer for norsk rett som er plassert på 2. studieår, mens det for JUS243 Formuerett særlig vil gjelde introduksjonen av juridiske personer og immaterialretten på 1. studieår og obligasjonsretten på 3. studieår.

For JUS242 *Rettergang* er endringene noe større ettersom arbeidsgruppen har fulgt opp forslaget om å flytte menneskerettighetenes føringer for nasjonal prosessrett bort fra undervisningen i rettsstaten og menneskerettigheter på 2. studieår og til rettergangsemnet på 4. studieår. De emneansvarlige for JUS242 *Rettergang* er tidligere gjort kjent med dette forslaget og har sluttet seg til det. Detaljene er det naturlig å komme tilbake til på et senere tidspunkt.

13. Nærmere om den indre sammenhengen mellom de ulike emnene på 1.-3. studieår og de overordnede læringsmålene for jusstudiet

Arbeidsgruppen er av den oppfatning at dens forslag til fagsammensetningen på 1.-3. studieår legger til rette for en god indre sammenheng og faglig progresjon gjennom hele studieløpet, og slik for en studieordning som lever opp til de overordnede læringsmålene for jusstudiet, jf. mandatets etterspørsel etter dette. I punkt 6 ovenfor har arbeidsgruppen redegjort nærmere for hvordan nettopp hensynet til indre sammenheng og faglig progresjon har vært styrende for det foreliggende forslaget. Arbeidsgruppen vil likevel påpeke at det er behov for å se nærmere på hvordan en revidert studieordning kan sikre best mulig oppfyllelse av flere av de overordnede læringsmålene, og kanskje vurdere om enkelte av dem bør presiseres og videreutvikles. Konkrete eksempler på læringsmål hvor det er behov for en helhetlig gjennomgang for å sikre en klar ansvars plassering kan være:

- Kunnskaper om og ferdigheter i profesjonsetikk for jurister

- Kunnskaper om og ferdigheter i å håndtere nærmere angitte, ulike metodiske utfordringer (ulovfestet rett, ulike varianter av lovfestet rett, lex superior-problematikk, internasjonale kilder, dualismen og presumsjonsprinsippet, legalitetsprinsippet, komparativ metode, rettsøkonomiske argumenter, mv.)
- Kunnskaper om og ferdigheter i ulike juridiske tekstsjangere (ut over tradisjonelle praktikumsbesvarelser, slik som f.eks. fagartikkellignende hjemmeeksamensbesvarelser, dommer, forvaltningsvedtak, testamenter, kontrakter, lovtekster mv.)
- Ferdigheter til å håndtere engelskspråklig rettskildemateriale og analysere juss på engelsk, muntlig og skriftlig
- Digitale ferdigheter (elektroniske rettskildesøk mv.)
- Muntlige ferdigheter (prosedyreøvelser, muntlige presentasjoner mv.)

Listen over slike tversgående læringsmål kan sikkert forlenges, men for arbeidsgruppen er poenget å gjøre fakultetsstyret oppmerksom på problematikken og påpeke at dette fremstår som et naturlig neste steg i arbeidet mot en revidert studieordning. Dersom dette arbeidet sees i sammenheng med en gjennomgang av lærings- og prøvingsformene gjennom hele studiet, vil forholdene ligge til rette for et virkelig løft for jusstudiet.

14. Nærmere om sammenhengen mellom valgbare emner på 3. og 5. studieår

Avslutningsvis finner arbeidsgruppen grunn til å gjøre fakultetsstyret oppmerksom på noen utfordringer knyttet til forholdet mellom valgemnene på 3. studieår og spesialemnene på 5. studieår.

Noen av spesialemnene på 5. år vil ha nær tematisk tilknytning til emner (eller deler av emner) fra tidligere studieår, mens andre vil representere noe kvalitativt nytt. Også det siste bør etter arbeidsgruppens syn være tillatt, jf. at fakultetets forskningsportefølje er dynamisk og bør gjenspeiles i tilbudet av spesialemnene. Det må likevel stilles krav om at emnene synliggjør det kompetansegrunnlaget de bygger på, sånn at det er forsvarlig å plassere emnene på slutten av et masterprogram.

Utfordringen oppstår imidlertid i tilfeller hvor et spesialemnene på 5. studieår har tilknytning til et valgemne på 3. studieår. Et klart eksempel på dette vil være skatterett, som arbeidsgruppen foreslår som et valgemne på 3. studieår. Etter arbeidsgruppens syn bør det ikke være slik at de

skatterettslige spesiallemlene på 5. studieår forutsetter at studentene har tatt valgemnet i skatterett på 3. studieår, ettersom dette vil kunne begrense studentenes valgmuligheter vesentlig (bl.a. ved å utelukke skatterettslig fordypning for alle som har reist på utveksling på 3. studieår).

Etter arbeidsgruppens syn bør løsningen på dette problemet være å tilby et fordypningsemne på 10 sp. i Skatterett I på høstsemesteret på 5. studieår som ikke krever forkunnskaper i skatterett, og et annet fordypningsemne (Skatterett II) som krever slike forkunnskaper. Studenter som ikke har tatt skatterett på 3. året, kan da ta Skatterett I og II på 5. studieår og slik få en fordypning i skatterett på 20 sp. Denne løsningen forutsetter imidlertid at det tilbys undervisning i grunnleggende skatterett både høst (på 5. året) og vår (på 3. året), men kostnadene knyttet til dette bør kunne reduseres gjennom opptak av forelesninger mv. (f.eks. slik at det blir en 50/50-miks av opptak og «live» forelesninger begge semestre).

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 15/19
Møtedato: 12. mars 2019
Journalnummer: 2019/1541

STIPENDIATENES UNDERVISNINGSPLIKT – EN ORIENTERING

Bakgrunn

Som ledd i samarbeidet mellom de tre juridiske fakultetene har spørsmål om stipendiatenes undervisningsplikt kommet på dagsorden. I arbeidet mot en revisjon av studieordningen er det også påkrevd å skaffe oversikt over de samlede undervisningsressurser som fakultetet råder over. En sammenligning av stipendiatenes undervisningsplikt ved fakultetene i Bergen, Oslo og Tromsø viser at stipendiatene i Bergen pålegges langt mindre undervisning enn det som er situasjonen i Oslo og Tromsø, uten at dette synes å være forankret i fakultetsstyret eller på annet grunnlag tilsiktet fra fakultetet side. Dekan og fakultetsdirektør nøyer seg i denne omgang med å legge saken frem for styret til orientering, men mener at tallene tilsier at det er behov for at styret drøfter rammene for stipendiatenes undervisningsplikter i årene fremover. Om styret er enig i dette, vil dekan og fakultetsdirektør komme tilbake til styret i april møtet med en egen sak.

Saken ble drøftet med stipendiatgruppen på et møte 18. desember, og de fikk da på forhånd tilsendt et notat som følger som vedlegg 1, og som tidligere er referert for styret (sak 2/19, I). Et åpent høringsmøte med stipendiatene er planlagt i forkant av at styret eventuelt får en vedtakssak i april møtet.

Stipendiatenes årlige undervisningsplikt – i Bergen, Oslo og Tromsø

Utgangspunktet for beregningen av stipendiatenes undervisningsplikt ved alle de tre juridiske fakultetene er et fullt årsverk på 1695 timer. Med en undervisningsplikt på 25 %, gir dette 424 timer.¹ Hos oss gjøres det imidlertid et betydelig kutt i dette timetallet, slik at utgangspunktet for stipendiatene i Bergen er 203 timer per år.² Bakgrunnen for dette tallet er et fakultetsrådsvedtak fra 1995 (sak 89/95, møtedato 14. november 1995), hvor fakultetsrådet (forgjengeren til dagens fakultetsstyre) bestemte at stipendiatene skulle ha en undervisningsplikt på 1 «katetertime»³ per uke. Et fullt årsverk utgjorde på dette tidspunkt 1725 timer, og med et basis-

¹ Merk at dette er klokketimer.

² Som det vil bli redegjort nærmere for i det følgende, opererer Tromsø med et enda større kutt i utgangspunktet på 424 timer (helt ned til 160 timer), mens Oslo ikke gjør noe liknende kutt.

³ En «katetertime» er på 45 minutter (seminar, storgruppe eller forelesning). I Oslo brukes regelmessig «undervisningstime» om det samme, mens vi hos oss normalt omtaler alle (klokke-)timene av et årsverk som er avsatt til undervisning som «undervisningstimer». For å unngå forvirring, er betegnelsen «undervisningstime» unngått i dette saksfremlegget.

fradrag på 75 timer, et undervisningsår som da var fastsatt til 27 uker og en forberedelsesfaktor på 5,⁴ ble undervisningsplikten beregnet til 210 timer per år. Da omfanget av et fullt årsverk senere ble redusert til dagens 1695 timer, ble undervisningsplikten justert ned til dagens 203 timer.⁵ Dette tallet har ikke blitt justert i takt med senere endringer i stipendiatenes forberedelsesfaktorer og ulike fradrag.

En viktig årsak til at stipendiatenes reelle undervisningsplikt ikke har vært tatt opp i full bredde siden 1995, er den utbredte oppfatningen av atplikten er på samme nivå som i Oslo og Tromsø, og at det av hensyn til konkurransesituasjonen fakultetene imellom ikke er ønskelig at våre stipendiater skal ha større undervisningsforpliktelser enn stipendiatene i Oslo eller Tromsø. Dette fremgår tydelig av et omfattende notat som tidligere fakultetsdirektør Eivind Buanes utarbeidet for fakultetet i 2014/2015 og som følger vedlagt til saksfremlegget her. Fra dette notatet hitsettes følgende fra side 14:

«En sak som har vært mye drøftet uformelt, men sjelden av rådet/styret, er stipendiatenes reelle pliktarbeid. I alle utlysinger og dokument er dette normert til 25% av 4-årig stipendiatstilling. Men den reelle plikten som har vært gjeldende i flere 10-år, tilsier 8-12% pliktarbeid. Den kanskje viktigste årsaken til at dette har stått uendret til tross for press fra universitetet sentralt har vært forholdet til de øvrige juridiske fakultet som har hatt lignende praksis. Liksom for bedømmere har fakultetet også her operert på det samme stramme arbeidsmarkedet i forhold til å rekruttere til stipendiatstillinger. Samme plikt har derfor vært viktig dersom ikke et fakultet ville svekke sin konkurransesituasjon. Saken har vært drøftet uformelt på de nasjonale dekanatmøtene og i andre sammenhenger uten at de har resultert i vedtak eller konkrete endringer på annen måte.»

Forsøk på å undersøke om det er riktig at stipendiatenes undervisningsforpliktelser faktisk er de samme ved de tre fakultetene, har vist at fakultetenes ulike måter å beregne pliktene på lett fører til misforståelser. Forsøk på å oppgi stipendiatenes undervisningsplikter i prosenter av et fullt årsverk har svært lite for seg, blant annet fordi det ikke tar høyde for svært ulike omregningsnøkler og forskjeller i ulike grunnfradrag. De samme problemene rammer forsøk på å sammenligne antall timer som skal fylles i henhold til fakultetenes undervisningsregnskaper. På dekanatmøtet i Tromsø i oktober 2018 var det enighet om at den beste målestokken for en sammenligning av undervisningsforpliktelsene er antall «katetertimer» en stipendiat må undervise hvert år. Både for fakultetene og stipendiatene (og studentene) er det til syvende og sist dette som teller, og ikke de ulike mellomregningene som leder frem til dette timetallet.

Dersom vi tar utgangspunkt i at stipendiatenes primære undervisningsoppgave ved alle fakultetene er å lede seminargrupper/storgrupper, og for enkelthets skyld ser bort fra andre oppgaver som ordinære forelesninger, sensur, oppgavekommentering, masterveiledning mv., viser det seg at stipendiater i Oslo må undervise 34 katetertimer hvert år, mot 28,3 timer per år i Tromsø og i intervallet 16,1 til 22,6 timer per år i Bergen.

⁴ Det er grunn til å være oppmerksom på at begrepet «faktor» ikke egentlig er treffende i denne sammenheng fordi en «katetertime» er på 45 minutter, mens timene som føres i undervisningsregnskapet er klokketimer. I matematisk forstand er faktoren som 27 katetertimer må multipliseres med for å få 135 klokketimer 6,67 (og altså ikke 5).

⁵ Samtidig ble basisfradraget redusert fra 75 til 71 timer, slik at netto undervisningsplikt ble liggende fast på 132 timer per år.

Grunnlaget for utregningene er som følger:

Oslo: Fra utgangspunktet på 424 timer per år kommer et administrasjonsfradrag på 42 timer hvert semester. Gjenstående undervisningsplikt er da 340 timer per år. Forberedelsesfaktoren for all seminarundervisning for stipendiater i Oslo er satt til 10,⁶ noe som gir 34 katetertimer per år.

Tromsø: Fra utgangspunktet på 424 timer per år gjøres det i Tromsø et generelt fradrag på 262 timer, slik at årlig undervisningsplikt er satt til 160 timer. Fra disse 160 timene gjøres det et ytterligere fradrag for administrasjon på 75 timer per år. Netto undervisningsplikt er dermed 85 timer per år, men forberedelsesfaktoren for seminarundervisning i Tromsø er satt til bare 3⁷, og dermed blir resultatet 28,3 katetertimer per år.

Bergen: Fra utgangspunktet på 424 timer per år gjøres det et generelt fradrag på 221 timer, slik at årlig undervisningsplikt er satt til 203 timer. Fra disse 203 timene gjøres det ytterligere fradrag på 60 timer per år for administrasjon, 20 timer per år for studentkontakt (uavhengig av om stipendiaten underviser det aktuelle året) og 10 timer til i ekstra administrasjonsfradrag for oppmøte på disputaser, lærermøter mv. Netto undervisningsplikt er dermed 113 timer per år. En stipendiat som leder storgrupper på 1.-3. studieår, hvor forberedelsesfaktoren er 7,⁸ ender da opp med 16,1 katetertimer per år. En stipendiat som utelukkende leder seminargrupper på ex.fac. eller på 5. studieår, hvor forberedelsesfaktoren i begge tilfeller er 5,⁹ må derimot undervise 22,6 katetertimer årlig. Stipendiater som både leder storgrupper og seminarer ender et sted mellom disse ytterpunktene. Det hører imidlertid med her at det er langt flere storgrupper enn seminargrupper, og at det er relativt få stipendiater som leder seminarer på 5. studieår. For de fleste vil derfor det årlige antallet katetertimer ligge langt nærmere 16,1 enn 22,6.

Basert på disse tallene er undervisningsplikten for de fleste stipendiater i Bergen omkring halvparten av undervisningsplikten til stipendiatene i Oslo. Forskjellen til Tromsø er noe mindre, men målt i antall katetertimer utgjør undervisningspliktene til flertallet av stipendiatene i Bergen mindre enn 3/5 av pliktene til stipendiatene i Tromsø. Imidlertid fanger disse tallene ikke opp at stipendiatene også veileder masteravhandlinger. I Bergen er det en forventning om at stipendiatene veileder åtte oppgaver i løpet av stipendiatperioden (styresak 66/18), og godskrivningen for veiledning varierer mellom de tre lærestedene.

Det store intervallet på 16,1 til 22,6 katetertimer for våre stipendiater viser dessuten at dagens godskrivningssystem leder til store forskjeller i arbeidsbyrden mellom stipendiater som underviser på 1.-3.- studieår og dem som påtar seg seminarundervisning på 5. studieår. Det er ikke helt lett å se noen gode grunner for denne forskjellsbehandlingen. Forberedelse til seminarundervisning på 5. studieår, med erfarne og tidvis krevende studenter, fremstår som minst like arbeidskrevende som forberedelse til storgrupper på 1.-3. studieår. Det er heller ikke slik at stipendiatene kan velge her. Stipendiater som forsker innenfor de emnene som ligger på 5. studieår vil ofte bli henvist til å fylle undervisningspliktene sine gjennom seminarundervisning på dette året.

For stipendiater som fyller store deler av undervisningsplikten sin på annet vis enn gjennom kateterundervisning, f.eks. sensur, oppgaveretting eller masterveiledning, vil forskjellene

⁶ I matematisk forstand er faktoren 13,3 (45 minutter x 13,3 = 10 klokketimer i undervisningsregnskapet).

⁷ I matematisk forstand er faktoren 4 (45 min. x 4 = 3 klokketimer i undervisningsregnskapet).

⁸ I matematisk forstand er faktoren 9,3 (45 min. x 9,3 = 7 klokketimer i undervisningsregnskapet).

⁹ I matematisk forstand er faktoren 6,67 (45 min. x 6,67 = 7 klokketimer i undervisningsregnskapet).

være mindre enn de her angitte beregningene. Gitt forskjellene i uttelling i undervisningsregnskapet, er det imidlertid svært forståelig at de fleste stipendiatene synes å fylle størstedelen av undervisningsplikten gjennom storgruppe- og seminarundervisning.

Forskjellene som nå er avdekket mellom undervisningspliktene i Oslo og hos oss, skyldes delvis en innstramning som ble foretatt i Oslo i 2017. Tidligere var undervisningsplikten for stipendiatene i Oslo på 28 katetertimer per år,¹⁰ dvs. omtrent som dagens situasjon i Tromsø. Denne innstramningen forklarer likevel ikke mer enn en liten del av forskjellene som nå er avdekket mellom de tre fakultetene. Dekan og fakultetsdirektør har ikke ansett det hensiktsmessig å prøve å finne ut nøyaktig på hvilke tidspunkter forskjellene mellom Bergen på den ene siden og Oslo og Tromsø på den andre har oppstått, men historikken fra Oslo tyder ikke på at det der har skjedd noen større skjerpelse av stipendiatenes forpliktelser før den nevnte økningen fra 28 til 34 katetertimer som ble vedtatt i 2017. Forskjellene skyldes nok derfor snarere reduksjoner i våre stipendiaters undervisningsforpliktelser fremfor skjerpelse ved de andre fakultetene.¹¹ Styrevedtaket i 2007 i sak 71/07 (18. desember 2007), hvor forberedelsesfaktoren for storgruppeundervisning ble satt til 7, peker seg ut, men er likevel ikke tilstrekkelig til å forklare dagens betydelige forskjeller.¹²

Dekan og fakultetsdirektør har heller ikke gjort noe forsøk på å finne ut hvorfor disse forskjellene ikke er avdekket tidligere, men antar at de store forskjellene i «mellomregningene» fra utgangspunktet på 424 timer og til antall årlige katetertimer nok er mye av forklaringen. I Hjelmengrapporten fra 2017 fremgår det eksempelvis at fakultetet i Bergen skal ha meldt at stipendiatenes reelle undervisningsplikt er på 8,5 % (av et fullt årsverk på 1695 timer), mens tallet fra Tromsø er 9 %.¹³ Som vist ovenfor, underviser imidlertid stipendiatene i Tromsø betydelig mye mer enn stipendiatene i Bergen, noe som illustrerer at forsøk på å angi undervisningspliktene i prosent har lite for seg.¹⁴

Styrets behandling

I denne omgang legger dekan og fakultetsdirektør saken frem for styret til orientering. Som sagt planlegger dekan og fakultetsdirektør å komme tilbake til styret med en egen vedtaks-sak i april møtet. I forkant av en slik sak vil det bli et eget høringsmøte med stipendiatgruppen.

På denne bakgrunn inviterer dekan og fakultetsdirektør styret til følgende vedtak:

«Styret tar saken til orientering.»

¹⁰ Tallet er hentet fra rapporten «Gjennomgang av arbeidsplikt og regler for godskrivning ved det Juridisk fakultet», utarbeidet av en arbeidsgruppe ledet av studiedekan Erling Hjelmeng, punkt 6.2. Rapporten følger vedlagt til dette saksfremlegget.

¹¹ Som vist forutsatte fakultetsrådsvedtaket fra 1995 (sak 89/95, møtedato 14.11.1995) at stipendiatene skulle undervise 27 katetertimer per år, og det kan tilføyes at dette da ble ansett som en videreføring av tidligere praksis (og i tråd med praksis fra Oslo og Tromsø).

¹² Som vist ovenfor vil en reduksjon til faktor 5 her fører til en økning fra 16,1 til 22,6 katetertimer per år, men det er fremdeles langt igjen til 28,3 (Tromsø) og 34 (Oslo).

¹³ Side 20.

¹⁴ En meningsfull prosentberegning av undervisningsplikten forutsetter egentlig timeregistrering av stipendiatenes arbeidshverdag, noe som hverken er praktisk gjennomførbart eller prinsipielt ønskelig. Uten timeregistrering avhenger prosenttallet man ender opp med av variabler som generelle og spesielle fradrag og omregningsnøkler, og hvorvidt man inkluderer eller ekskluderer disse fra prosentberegningen.

Karl Harald Søvig
dekan

Øystein L. Iversen
fakultetsdirektør

Vedlegg: Notat om stipendiatenes undervisningsplikt

NOTAT OM STIPENDIATENES UNDERVISNINGSPLIKT

I møter mellom de tre juridiske fakultetene har spørsmål om stipendiatenes undervisningsplikt kommet opp. De tre lærestedene har et ønske om å avklare eventuelle forskjeller. For å sikre at bedømmelsen av avhandlingene skjer ut fra like vilkår, bør arbeidsplikten være noenlunde identisk.

Utgangspunktet for beregningen av stipendiatenes undervisningsplikt ved alle de tre juridiske fakultetene er et fullt årsverk på 1695 timer. Med en undervisningsplikt på 25 %, gir dette 424 klokketimer. Hos oss gjøres det imidlertid et betydelig kutt i dette timetallet, slik at utgangspunktet for stipendiatene i Bergen er 203 timer per år. Dette tallet har ikke blitt justert i takt med senere endringer i stipendiatenes forberedelsesfaktorer og ulike fradrag, og det ble bare lagt til grunn både av Sæbøkomiteen av 2003 og Holgersenkomiteen av 2006.

Stipendiatenes reelle undervisningsplikt ikke har vært tatt opp i full bredde siden 1995. Det har vært en utbredt oppfatning av atplikten er på samme nivå som i Oslo og Tromsø. Forsøk på å undersøke om stipendiatenes undervisningsforpliktelser faktisk er de samme ved de tre fakultetene, har vist at fakultetenes ulike måter å beregne pliktene på lett fører til misforståelser. Å oppgi stipendiatenes undervisningsplikter i prosenter av et fullt årsverk har svært lite for seg, blant annet fordi det ikke tar høyde for svært ulike omregningsnøkler og ulike grunnfradrag. De samme problemene rammer forsøk på å sammenligne antall timer som skal fylles i henhold til fakultetenes undervisningsregnskaper. Den beste målestokken for en sammenligning av undervisningsforpliktelsene er antall «katetertimer» som en stipendiat må undervise hvert år. Både for fakultetene og stipendiatene er det til syvende og sist dette som teller, og ikke de ulike mellomregningene som leder frem til dette timetallet.

Dersom vi tar utgangspunkt i at stipendiatenes primære undervisningsoppgave ved alle fakultetene er å lede seminarer/storgrupper, og for enkelthets skyld ser bort fra andre oppgaver som ordinære forelesninger, sensur, oppgavekommentering, masterveiledning mv., viser det seg at stipendiat i Oslo må undervise 34 katetertimer hvert år, mot 28,3 timer per år i Tromsø og i intervallet 16,1 til 22,6 timer per år i Bergen (avhengig av om undervisningen består i storgrupper eller seminarer, se vedlegg 1).

Basert på disse tallene er den reelle undervisningsplikten for de fleste stipendiat i Bergen omkring halvparten av undervisningsplikten til stipendiatene i Oslo. Forskjellen til Tromsø er noe mindre, men målt i antall katetertimer utgjør undervisningspliktene til flertallet av stipendiatene i Bergen mindre enn 3/5 av pliktene til stipendiatene i Tromsø. Disse tallene fanger ikke opp at stipendiatene også veileder masteravhandlinger. I Bergen er det en forventning om at stipendiatene veileder åtte oppgaver i løpet av stipendiatperioden (styresak 66/18), og godskrivingen for veiledning varierer mellom de tre lærestedene.

Det store intervallet på 16,1 til 22,6 katetertimer for våre stipendiat skyldes forskjellen i godskriving mellom storgrupper (faktor 7) og seminarer (faktor 5) for våre stipendiat. Dagens godskrivingssystem leder derfor til store forskjeller i arbeidsbyrden mellom stipendiat som underviser på 1.-3.- studieår og de som påtar seg seminarundervisning på 5. studieår. Det er ikke helt lett å se noen gode grunner for denne forskjellsbehandlingen. Forberedelse til seminarundervisning på 5. studieår, med erfarne og tidvis krevende studenter, fremstår som minst like arbeidskrevende som forberedelse til storgrupper på 1.-3. studieår. Det er heller ikke slik at

stipendiatene kan velge her. Stipendiater som forsker innenfor de emnene som ligger på 5. studieår, vil ofte bli henvist til å fylle undervisningspliktene sine gjennom seminarundervisning på dette året.

For stipendiater som fyller store deler av undervisningsplikten sin på annet vis enn gjennom kateterundervisning, f.eks. sensur, oppgaveretting eller masterveiledning, vil forskjellene være mindre enn de her angitte beregningene. Gitt forskjellene i uttelling i undervisningsregnskapet, er det imidlertid svært forståelig at de fleste stipendiatene synes å fylle størstedelen av undervisningsplikten gjennom storgruppe- og seminarundervisning.

Forskjellene som nå er avdekket mellom undervisningspliktene i Oslo og hos oss, skyldes delvis en innstramming som ble foretatt i Oslo i 2017. Tidligere var undervisningsplikten for stipendiatene i Oslo på 28 katetertimer per år, dvs. omtrent som dagens situasjon i Tromsø. Denne innstrammingen forklarer likevel ikke mer enn en liten del av forskjellene som nå er avdekket mellom de tre fakultetene.

I første omgang vil fakultetsledelsen legge frem et notat for fakultetsstyret til diskusjon i februarmøtet. Basert på innspillene fra styret, vil vi senere legge frem et saksnotat for styret med forslag om eventuelle endringer. Siden tematikken i første rekke angår stipendiatene, bør den først luftes blant de midlertidige ansatte, og dette notatet går derfor først til gruppe B. Før saken legges frem for fakultetsstyret til orientering, vil det bli et åpent høringsmøte for gruppe B. Vi vil understreke at vi vil foreslå at mulige endringer bare vil gjelde for stipendiater som blir ansatt etter et eventuelt vedtak i styret.

VEDLEGG 1

OVERSIKT OVER UNDERVISNINGSPLIKTEN FOR STIPENDIATENE VED DE TRE LÆRESTEDENE

Oslo: Fra utgangspunktet på 424 timer per år kommer et administrasjonsfradrag på 42 timer hvert semester. Gjenstående undervisningsplikt er da 340 timer per år. Forberedelsesfaktoren for all seminarundervisning for stipendiater i Oslo er satt til 10,¹ noe som gir 34 katetertimer per år.

Tromsø: Fra utgangspunktet på 424 timer per år gjøres det i Tromsø et generelt fradrag på 262 timer, slik at årlig undervisningsplikt er satt til 160 timer. Fra disse 160 timene gjøres det et ytterligere fradrag for administrasjon på 75 timer per år. Netto undervisningsplikt er dermed 85 timer per år, men forberedelsesfaktoren for seminarundervisning i Tromsø er satt fra sentralt hold til bare 3², og dermed blir resultatet 28,3 katetertimer per år.

Bergen: Fra utgangspunktet på 424 timer per år gjøres det et generelt fradrag på 221 timer, slik at årlig undervisningsplikt er satt til 203 timer. Fra disse 203 timene gjøres det ytterligere fradrag på 60 timer per år for administrasjon, 20 timer per år for studentkontakt (uavhengig av om stipendiaten underviser det aktuelle året) og 10 timer til i ekstra administrasjonsfradrag for oppmøte på disputaser, lærermøter mv. Netto undervisningsplikt er dermed 113 timer per år. En stipendiat som leder storgrupper på 1.-3. studieår, hvor forberedelsesfaktoren er 7,³ ender da opp med 16,1 katetertimer per år. En stipendiat som utelukkende leder seminargrupper på ex.fac. eller på 5. studieår, hvor forberedelsesfaktoren i begge tilfeller er 5,⁴ må derimot undervise 22,6 katetertimer årlig. Stipendiater som både leder storgrupper og seminarer ender et sted mellom disse ytterpunktene. Det hører imidlertid med her at det er langt flere storgrupper enn seminargrupper, og at det er relativt få stipendiater som leder seminarer på 5. studieår. For de fleste vil derfor det årlige antallet katetertimer ligge langt nærmere 16,1 enn 22,6.

¹ I matematisk forstand er faktoren 13,3 (45 minutter x 13,3 = 10 klokketimer i undervisningsregnskapet).

² I matematisk forstand er faktoren 4 (45 min. x 4 = 3 klokketimer i undervisningsregnskapet).

³ I matematisk forstand er faktoren 9,3 (45 min. x 9,3 = 7 klokketimer i undervisningsregnskapet).

⁴ I matematisk forstand er faktoren 6,67 (45 min. x 6,7 = 7 klokketimer i undervisningsregnskapet).

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 16/19
Møtedato: 12. mars 2018
Journalnummer: 2019/1541

VEILEDNING FOR SØKERE OG BEDØMMELSESKOMITE TIL STIPENDIATSTILLING

Fakultetsstyret vedtok 16. juni 2011 (sak 45/11) veiledning for søkere til stipendiatstilling og veiledning for den sakkyndige bedømmelseskomité til stipendiatstilling. Disse veiledningene har ikke vært endret siden vedtakelsen. Det er et behov for revisjon, dels på grunn nye reglement og dels ut fra erfaringer som er høstet.

Saksbehandlingen ble innledet med en høring blant de ansatte formidlet via Fakultetsnytt den 9. november 2018. Det ble også sendt en særskilt oppfordring til de vitenskapelig ansatte som har bedømt søkere for stipendiatstillinger de siste tre årene om å komme med høringsuttalelser. Det har på grunnlag av dette kommet inn innspill fra Ørnulf Øyen og Hilde Hauge. Det ble videre sendt en oppfordring til de fagansvarlige for opplæringsdelen på ph.d.-programmet om å komme med innspill i høringen. Det har kommet et felles innspill fra Bjarte Askeland og Linda Gröning, som er fagansvarlige for henholdsvis Grunnlinjen (10 studiepoeng) og Perspektivlinjen (10 studiepoeng) på opplæringsdelen. Begge de fagansvarlige har hatt ansvaret for innholdet i disse kursene siden oppstarten av den nye opplæringsdelen i 2011. Det har videre kommet et høringsinnspill fra ph.d.-koordinator Gunhild Brubakken. FU behandlet revisjon av veiledning for bedømmelseskomité til stipendiatstilling i møte 29. november 2018 (sak 32/18). Saksnotatet til FU følger som vedlegg 3 til denne styresaken, og her er også tatt med de innspillene som er referert foran. I tillegg har Erling Johannes Husabø kommet med et høringsinnspill, som er tatt med som vedlegg 4.

Dekan og fakultetsdirektørs merknader

I det store og det hele har de eksisterende veiledningene fungert godt. Som sagt er det dels behov for en revisjon på grunn av oppdatert regelverk. UiB har vedtatt nytt reglement for ansettelse i vitenskapelige stillinger og faglige/administrative lederstillinger (universitetsstyret 28. mai 2014 med senere endringer og inntatt i regelsamlingen). Dessuten har fakultet fått en ny programbeskrivelse for ph.d.-programmet i rettsvitenskap.

I tillegg er det som sagt behov for revisjon ut fra de erfaringene som er høstet. Veiledningene opererte med et skille mellom primære og sekundære faktorer, og denne to-delingen kan virke noe stivbeint. Dekan og fakultetsdirektør foreslår derfor å utelate disse i de reviderte forslagene. Dekan og fakultetsdirektør foreslår også at endringer som tar sikte på å fremheve at det sentrale vurderingstemaet er søkerens potensial for en rettsvitenskapelig avhandling. I denne sammenheng står prosjektbeskrivelsen sentralt. Det reviderte forslaget inneholder derfor klarere føringer knyttet til prosjektskissen. Dekan og fakultetsdirektør mener også at vitenskapelig produksjon antakelig er den faktoren som gir det beste inntrykket av om søkeren har de nødvendige forutsetninger for å gjennomføre et doktorgradsprosjekt. På

denne bakgrunn av kravene til eventuell vitenskapelig produksjon fremhevet i det reviderte forslaget. Ellers foreslår dekan og fakultetsdirektør en rekke mindre endringer i veiledningene.

Vedlagt saken følger de eksisterende veiledningen hvor forslagene til revisjon fremgår som «spor endringer».

Dekan og fakultetsdirektør vurderer også komme med en egen senere sak om veiledning for bedømmere til forsker og postdoktorstilling, og om disse bør bakes inn som et tillegg til eksisterende veiledning til stipendiat, eventuelt gis som særskilt veiledning.

På denne bakgrunn framsettes følgende

forslag til vedtak:

- 1. Veiledning for søkere til stipendiatstilling vedtas i tråd med fremlagte forslag.*
- 2. Veiledning for den sakkyndige komité for bedømmelse av stipendiatstillinger vedtas i tråd med fremlagte forslag.*

Karl Harald Søvig
dekan

Øystein L. Iversen
fakultetsdirektør

Vedlegg:

1. Veiledning for søkere til stipendiatstilling med spor endringer.
2. Veiledning for den sakkyndige komité for bedømmelse av stipendiatstillinger med spor endringer.
3. FU sak 32/18 med vedlegg.
4. Innspill fra Erling Johannes Husabø.

Veiledning for søkere til stilling som stipendiat ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen-

Under følger informasjon som er relevant for søkere til stipendiatstillinger, og andre som skal søke opptak til ph.d.-programmet ved Det juridiske fakultet. ~~Punkt 3 gjelder kun søkere til stipendiatstillinger.~~

1. Søknadens form og innhold

Dersom du søker på en stipendiatstilling skal du bruke elektronisk søknadsskjema i Jobbnorge. Søknad må inneholde opplysninger om: personalia, utdanning, arbeidserfaring og eventuell vitenskapelig virksomhet, undervisningserfaring og administrativ erfaring.

Utlysningen kan enten være åpen («stipendiat i rettsvitenskap»), eller rettet mot et bestemt fagområde (f. eks. «konkurranserett») eller ~~prosjektvære tilknyttet et bestemt forskningsprosjekt.~~ I de to siste tilfellene må prosjektbeskrivelsen være innenfor rammene av utlysningsteksten.

~~Søkerne må i tillegg til stillingssøknaden fylle ut skjema for opptak på doktorgradsprogrammet. Skjema finnes på her.~~

~~For opptak kreves femårig mastergrad eller tilsvarende, i samsvar med beskrivelsene i kvalifikasjonsrammeverkets andre syklus. Fakultetet kan etter særskilt vurdering godkjenne annen utdanning som likeverdig.~~

~~Søkeren skal dokumentere et så høyt faglig nivå at det er sannsynlig at han eller hun vil klare å gjennomføre et doktorgradsprosjekt innenfor de rammer som overordnet regelverk og fakultetets retningslinjer til enhver tid setter. Prosjektplanen skal dokumentere at ph.d.-prosjektet kan gjennomføres i løpet av 3 år. Dersom prosjektplanen skal ha lenger varighet, må dette godkjennes særskilt i forbindelse med ansettelse i undervisningsstilling eller opptak på programmet. Nærmere utfyllende retningslinjer om de generelle kvalifikasjonskravene og kriterier for godkjennelse av annen likeverdig utdanning, er fastsatt i veiledning for bedømmelseskomité for søkere til programmet.~~

~~Det juridiske fakultets ph.d.-utdanning gir som en normalordning opplæring i rettsvitenskap. Prosjektet som søkeren opptas på grunnlag av må derfor være innenfor den til enhver tid anerkjente definisjonen av dette vitenskapelige fagfeltet. Prosjektet kan ha betydelige tverrfaglige innslag og perspektiver. Personer som søker opptak på grunnlag av prosjekter som ikke har en tradisjonell rettdogmatisk karakter, kan anses kvalifisert til å gjennomføre prosjektet uten utdanning innenfor rettsvitenskap. Den konkrete vurderingen av søkerens kvalifikasjoner knyttes til vurderingen av vedkommendes evne til å gjennomføre det konkrete forskningsprosjektet i forbindelse med avgjørelse om ansettelse og/eller opptak på ph.d.-programmet.~~

~~For søkere uten kunnskaper i norsk eller et annet skandinavisk språk, forventes det gode engelskkunnskaper. Språkkvalifikasjonene vil bli prøvd skriftlig og muntlig.~~

~~Følgende vedlegg må følge søknaden:~~

~~- søknadsskjema~~

- prosjektbeskrivelse
- CV
- vitenskapelige produksjoner (artikler og monografier) maks 10
- masteroppgave eller tilsvarende selvstendig arbeid på minimum 30 studiepoeng (om denne er elektronisk publisert, er det tilstrekkelig med en lenke)
- vitnemål og karakterutskrift. Søkere som har sin utdanning fra utenfor Skandinavia, må legge ved NOKUT-godkjenning av utdannelsen, sertifisert oversettelse til engelsk eller skandinavisk, i tillegg til offisiell dokumentasjon som viser hvilke karakterer på vitnemålet som er på et høyt faglig nivå, og hvilke kriterier som ligger til grunn for en slik vurdering.
- Dersom søkeren vedlegger artikler i samforfatterskap må søkeren sende inn medforfattererklæring, som angir hvordan forfatterne har samarbeidet og eventuelt hvilke deler av arbeidet hver av forfatterne har skrevet. Eneforfatterskap eller førsteforfatterskap vil i alminnelighet telle mer enn sekundærforfatterskap. Dersom søkeren er medforfatter sammen med en svært erfaren forsker, vil et arbeid der partenes enkelte bidrag ikke kan identifiseres telle noe mindre, dersom den kvalitet som stammer fra søkeren ikke kan identifiseres.

- _____

Vitnemål og attester på annet enn skandinaviske språk eller engelsk må være oversatt av en autorisert translatør.

Dersom søkerne har vitenskapelig produksjon i form av artikler eller monografier, må disse vedlegges, jf. nedenfor under 3 a). Dersom søkeren har mer enn 10 arbeider, må søkeren gjøre et utvalg.

Dersom en søker ønsker å bli tatt opp på ph.d.-programmet uten å søke stipendiatstilling ved fakultetet, må det foreligge en egen avtale mellom fakultetet og kandidatens arbeidsgiver som blant annet omhandler finansiering av utdanningen. Avtalen trenger ikke å være vedlagt søknaden, men søknaden vil ikke bli behandlet før slik avtale er inngått.

2. ~~Prosjektskissen~~ Prosjektbeskrivelsen

2.1 Utarbeidelsen av prosjektbeskrivelsen

Søkerne skal legge ved en prosjektbeskrivelse. Er denne fraværende eller har åpenbare mangler, skal søkeren bedømmes som ikke-kvalifisert.

Ved noen fakultet skrives prosjektbeskrivelsene av søkerne alene, uten innspill fra potensielle fremtidige veiledere. Ved andre fakultet er veiledere og øvrig forskningsgruppe medvirkende i utarbeidelsen av prosjektbeskrivelsen. De sistnevnte tilfeller vil være vanligst i tett integrerte forskningsprosjekter. Man kan diskutere innholdet i ~~prosjektskissen~~ prosjektbeskrivelsen med fagpersoner ved fakultetet eller andre vitenskapelige institusjoner, men

~~prosjektskissen~~prosjektbeskrivelsen skal være et selvstendig arbeid. Fakultetet betaler ikke for veiledning til fagpersoner i forbindelse med søknadsprosessen.

Prosjektbeskrivelsen skal være på 8-10 sider, og maksimalt 12 sider. Videre skal den skrives på et skandinavisk språk eller engelsk.

Enten du selv skriver en prosjektbeskrivelse, er medvirkende i utarbeiding av en, eller du skal vurdere en i forbindelse med ansettelse, er dette punkter du bør legge vekt på i en prosjektbeskrivelse:

~~Prosjektbeskrivelsen bør inneholde følgende om prosjektet sitt~~2.1 Prosjektbeskrivelsens faglige innhold:

- Prosjektets overordnede tema og hypoteser/problemstillinger må være tydelig forklart.
~~Prosjektskisse~~Prosjektbeskrivelsen bør identifisere en tematikk som er tilstrekkelig spesifikt og avgrenset for å kunne behandles i et ph.d.-prosjekt.
- Prosjektet sin begrunnelse og berettigelse må forklares. Søker må vise at prosjektet vil bidra til å ~~øke eksisterendeny~~ kunnskap på fagområdet, og at kunnskapen som oppnås vil danne basis for ~~den~~ videre forskning.
- Det må dokumenteres gode kunnskaper om det aktuelle forskningsområdet, både nasjonalt og internasjonalt, og hvordan prosjektet forholder seg til den eksisterende forskningen.
- Søker må vise at prosjektets teori og metode er anvendelige i forhold tilfor prosjektets problemstilling eller at det er gode muligheter til å utvikle passende metoder og teorier underveis i forskningsprosjektet. Analysemetodene må beskrives.
- Risiko knyttet til prosjektet skal omtales: Søker bør forklare hvilke sider av prosjektet som er særlig utfordrende, og som potensielt kan volde problem i utføring av prosjektet. Søker bør også forklare hvordan slike utfordringer er tenkt håndtert.
- ~~E~~Etiske•Mulige etiske betraktninger om forskningsprosjektet må presenteres.
- Det må opplyses om eventuelle immaterialrettslige restriksjoner for å beskytte andres rettigheter.

2.2 Gjennomføringsplan:

- Prosjektbeskrivelsen skal avklare følgende om gjennomføring av prosjektet:
- ~~En~~inneholde en fremdriftsplan for de ulike deler av forskningsarbeidet ~~må legges frem..~~
- Det må tydeliggjøres at prosjektet kan fullføres innen normert tidsramme og den gitte finansieringsramme. Vanlig tidsramme er 3 år, eller 4 år med pliktarbeid. Det er ikke anledning til å planlegge gjennomføring av ph.d.-utdanningen med en progresjon som gir lengre studieløp enn 6 år.
- Dokumentasjon av spesielle behov for faglige og materielle ressurser må legges frem.

- Eventuelle planer for opphold ved annen forskningsinstitusjon eller virksomhet bør presenteres.
- Det bør skisseres en plan for gjennomføring av opplæringsdelen, samt opplæring i faglig formidling og generell kompetanse på ph.d.-programmet (lenke)
- Eventuell annen En tilknytning til et annet relevant forskningsmiljø må dokumenteres i de tilfeller man ikke søker stipendiatstilling ved fakultetet.

2.3 Kort om stillingen og ansettelsesprosessen

Etter ansettelsesprosessen Etter at søknadsfristen er ute, oppnevner dekanen en sakkyndig komité som normalt består av to eller tre personer. Disse avgir så en innstilling, som angir om søkerne er generelt kvalifisert for en stipendiatstilling og en rangering av de beste søkerne. Innstillingen sendes søkerne for eventuelle kommentarer. Selve ansettelsen innen en merknadsfrist på 10 dager. Ansettelsen skjer av ved at saken behandles i fakultetets tilsetningsutvalg, forskningsutvalg, som avgir en anbefaling til Tilsetningsutvalget. Selve ansettelsesbeslutningen tas av fakultetets Tilsetningsutvalg. I tillegg må søkerne tas opp på doktorgradsprogrammet, og dette skjer som en separat prosedyre. Øpptak på doktorgradsprogrammet avgjøres av forskningsutvalget ved fakultetet (FU) besluttet i et eget vedtak som oftest samtidig med anbefalingen om ansettelse i Forskningsutvalget. Forskningsutvalget treffer også vedtak om hvem som skal oppnevnes som veileder(e) i prosjektet.

Stillingen som stipendiat er tidsbegrenset (åremålsstilling). Åremålet er på tre år, hvor et halvt år er utdanningsdelen mens resten er forbeholdt skrivning av avhandlingen. Stipendiatperioden kan utvides til fire år etter en vurdering av den tilsette sin kompetanse, mot at den som får stillingen utfører 25 % pliktarbeid. Denne avgjørelsen tas av tilsetningsutvalget Tilsetningsutvalget. Dersom søkeren ønsker en undervisningsstilling på 1 år, slik at stipendiatperioden blir 4 år, kan være påkrevd med et eget intervju som foretas av fakultetsledelsen. Dette skjer etter at Forskningsutvalget har avgitt sin anbefaling, og før Tilsetningsutvalget treffer endelig beslutning om ansettelse.

Det er ikke et krav forut for søknaden at søkeren har skaffet veileder til prosjektet.

4. Hovedområder av kvalifikasjoner

3. Kvalifikasjoner som skal vurderes

Stilling som stipendiat har fullført forskerutdanning fram til doktorgrad som mål. For å bli ansatt som stipendiat må det være sannsynlig at søkeren gjennom sitt aktuelle prosjekt kan skrive en rettsvitenskapelig doktoravhandling. Den sakkyndige komiteen skal foreta en vurdering av søkerne. De primære og sekundære faktorene ved bedømmelsen er nærmere forklart nedenfor.

a) Primære faktorer

Tilsetting som stipendiat krever ifølge stillingsutlysningen at søkeren holder et «høyt faglig nivå». Disse kan dokumenteres både i form av eksamensprestasjoner (karakterer) og vitenskapelig produksjon. I tillegg kan prosjektbeskrivelsen trekkes inn der hvor komiteen er i tvil om søkerens primære kvalifikasjoner.

Søkere må derfor legge ved vitnemål med karakterutskrift. Søkere med utdanningsbakgrunn fra utlandet bes legge ved «Diploma Supplement» eller tilsvarende. «Diploma Supplement» er et følgebrev til vitnemål fra høyere utdanning, som gir en standardisert beskrivelse av oppbygging, nivå, struktur, innhold og status av utdanningen til søkeren. «Diploma 3 Supplement» er et samarbeidsprosjekt mellom EU-kommisjonen, Europarådet og UNESCO/CEPES (se mer informasjon her).

Søkere som har vitenskapelig produksjon, enten i form av publiserte arbeider eller ferdigstilte manuskripter av en slik kvalitet at de kunne vært sendt inn med sikte på publisering, må legge ved disse. Masteroppgaven eller tilsvarende eksamensarbeid regnes som en del av grunnutdanningen, men skal likevel sendes inn, med mindre den er offentlig tilgjengelig (i så fall er det tilstrekkelig at søkeren legger ved en lenke til publiseringsstedet). Innsendte vitenskapelige arbeider vil ikke bli returnert, med mindre søkeren spesielt ber om dette.

Dersom søkeren har skrevet vitenskapelige arbeider sammen med andre, oppfordres det til å legge frem en erklæring over arbeidsfordeling fra øvrig(e) medforfatter(e). Eneforfatterskap eller førsteforfatterskap teller i alminnelighet mer enn sekundærforfatterskap.

Stillingsutlysningen bruker ulike betegnelser for grunnutdanningen. Kreves «mastergrad i rettsvitenskap eller tilsvarende juridisk utdanning» må søkeren ha en utdanning som kvalifiserer for å jobbe som jurist. Brukes "mastergrad i rettsvitenskap eller tilsvarende utdanning" betyr dette at også andre utdanninger av tilsvarende lengde som en mastergrad kan kvalifisere, dersom denne kan danne grunnlag for å skrive en doktoravhandling i rettsvitenskap.

b) Sekundære faktorer

De sekundære faktorene er i utgangspunktet bare aktuelle for vurderingen av om søkeren er kvalifisert når komiteen er i tvil om eksamensprestasjoner, vitenskapelig produksjon og prosjektbeskrivelsen samlet viser et høyt faglig nivå. Følgende faktorer er her relevante

- Pedagogiske kvalifikasjoner (f. eks. arbeid som arbeidsgruppeleder eller som sensor)

Dokumentasjon: kursplaner, kursbeskrivelser, attester osv.

- Formidlingsarbeid (f. eks. skriving av kronikker) Dokumentert og god populærvitenskap kan også vektlegges. Det kan videre legges vekt på den populærvitenskapelige virksomhet dokumentert ved avholdte foredrag eller publiserte arbeid.

- Faglige kvalifikasjoner av annen art (f. eks. yrkeserfaring som jurist) Det skal legges vekt på relevant praksis. Ved øremerking av stilling kan relevant praksis innenfor det øremerkede fagområdet bli utslagsgivende ved rangering av ellers likeverdige søkere. Dokumentasjon i form av attester.

• ~~Administrative kvalifikasjoner og annen virksomhet. Ved vurdering av søkerne skal det også legges vekt på administrativ erfaring og kompetanse av forskjellig slag. Dokumentasjon i form av attester.~~

~~5. Samlet vurdering og rangering. Vektlegging av kvalifikasjoner~~

~~Fakultetet har utarbeidet en egen veiledning for bedømmelseskomiteen. Et grunnkrav for å være kvalifisert er at søker holder et «høyt faglig nivå». I rangeringen av søkere som står tilnærmet likt med hensyn til de primære faktorene, blir de sekundære faktorer utslagsgivende. Generelt skal det ved vurderingen av hvem som er best kvalifisert, legges vekt på utdanning, erfaring og personlig egnethet. Ved stipendiatstillinger skal søkeren særlig bedømmes etter sin evne til å gjennomføre en doktorgrad innenfor de rammene som stillingen setter. I så måte skal det vurderes om søkeren viser potensial for å produsere et vitenskapelig arbeid i samsvar med nivåbeskrivelsen for juridiske doktorgrader innenfor en tidsramme på tre år (eventuelt fire år mot undervisningsplikt).~~

~~Se nærmere veiledning for bedømmere av søkere til stipendiatstillinger her~~

~~For søkere som bare ønsker opptak på ph.d.-programmet i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet i Bergen, foretar FU en vurdering etter en innstilling fra FUs sekretariat for forskerutdanningen, der det vil det bli lagt vekt på de samme kvalifikasjonene.~~

Det juridiske fakultet har utarbeidet en veiledning for den sakkyndige komité for bedømmelse av stipendiatstillinger. Veiledningen som følger nedenfor ble vedtatt av [fakultetstyret 16.6.11](#)~~fakultetstyret~~ [12. mars 2019](#).

Følgende dokumenter er grunnlag for den sakkyndige [komités](#)~~komiteens~~ arbeid:

- «Forskrift om ansettelsesvilkår for stillinger som postdoktor, stipendiat, vitenskapelig assistent og spesialistkandidat»~~»»~~. (Kunnskapsdepartementet: 31. januar 2006 nr. 102) gitt med hjemmel i lov 1. april 2005 nr. 15 om universitet og høyskoler.
- ~~«Utfyllende bestemmelser til retningslinjer~~[Reglement](#) for ~~tilsetting som stipendiat ved UiB»~~ [som dels viser til «Midlertidige regler om fremgangsmåten ved tilsettingansettelse i vitenskapelige mellomstillinger» \(Gittstillinger og faglige/administrative lederstillinger» \(vedtatt av UiB](#)[universitetsstyret 28. mai 2014 med senere endringer](#) og inntatt i regelsamlingen).
- Utlysningstekst som også inkluderer stillingsomtale.

~~Denne veiledningen bygger på innstilling fra en arbeidsgruppe ved fakultetet, og innstillingen fra denne arbeidsgruppen kan også inneholde nyttig bakgrunnsinformasjon. Innstillingen finner du nederst på siden.~~

- [Programbeskrivelsen for ph.d.-programmet i rettsvitenskap.](#)
- [Nivåbeskrivelsen for juridiske doktorgrader, inkludert retningslinjer for artikkelbaserte avhandlinger.](#)

Komiteens leder er ansvarlig for at komiteens innstilling er i samsvar med retningslinjene.

Bedømmelseskomiteen har to hovedoppgaver: Komiteen skal først avgjøre hvilke av søkerne som anses kvalifiserte for stillingen. Forutsatt at det er flere kvalifiserte søkere for stillingen, skal komiteen deretter foreta en rangering av disse. Hvorvidt den enkelte søker skal anses kvalifisert for stillingen og hvordan de kvalifiserte søkerne eventuelt skal rangeres avgjøres ~~først og fremst etter en helhetlig vurdering av tre oppgitte primærfaktorer (karakterer, prosjektbeskrivelse og eventuell vitenskapelig produksjon), jf. 3 b) nedenfor. En rekke andre sekundærfaktorer (som for eksempel arbeidserfaring, formidlingsegenskaper m.fl.) kan også trekkes inn i komiteens vurdering, jf. 3 c) nedenfor. De sekundære faktorene er bare aktuelle der komiteen er i tvil om en søker skal anses som kvalifisert utelukkende på basis av en vurdering av primærfaktorene, eller i rangerings spørsmål der flere kvalifiserte søkere ellers stiller likt etter en vurdering av primærfaktorene etter en helhetlig vurdering. Generelt skal det ved vurderingen av hvem som er best kvalifisert, legges vekt på utdanning, erfaring og personlig egnethet. Ved stipendiatstillinger skal søkeren særlig bedømmes etter sin evne til å gjennomføre en doktorgrad innenfor de rammene som stillingen setter. I så måte skal det vurderes om søkeren viser potensial for å produsere et vitenskapelig arbeid i samsvar med nivåbeskrivelsen for juridiske doktorgrader innenfor en tidsramme på tre år (se nedenfor om eventuell utvidelse av prosjektperioden til fire år mot undervisningsplikt).~~

2. Hovedområder av kvalifikasjoner som skal vurderes

Etter forskriften (§ 1-3(1)) har «Stilling som stipendiat ... fullført forskerutdanning fram til doktorgrad som mål». Den sakkyndige komiteen skal gjennom innstillingen gi en begrunnet 2-oppfatning av om de ulike søkerne og deres potensial til å fullføre en rettsvitenskapelig doktoravhandling.

a) Grunnutdanning

Komiteen må avklare om søkerne har en grunnutdanning som kvalifiserer for tilsetning som stipendiat og. Her må herkomiteen være bevisst de formuleringene som er brukt i utlysningsteksten (master i rettsvitenskap eller tilsvarende juridisk utdanning» kontra «master i rettsvitenskap eller tilsvarende utdanning»). Krevs «mastergrad i rettsvitenskap eller tilsvarende juridisk utdanning» må søkeren ha en utdanning som kvalifiserer for å jobbe som jurist. Brukes «mastergrad i rettsvitenskap eller tilsvarende utdanning» betyr dette at også andre utdanninger av tilsvarende lengde som en mastergrad kan kvalifisere, dersom denne kan danne grunnlag for å skrive en doktoravhandling i rettsvitenskap.

Særlige problemstillinger er knyttet til søkere som helt eller delvis har sin utdanning fra institusjoner utenfor Norge. Etter EØS-avtalen er Norge forpliktet til ikke å diskriminere søkere fra et annet EU- eller EØS-land på bakgrunn av nasjonalitet. Formelt gjelder forpliktelsen bare innen EU-/EØS-området, men fakultetet ser ingen grunn til å velge en minimumsvariant hvor borgere fra tredjeland forskjellsbehandles. Komiteen må derfor vurdere om utdanningen er likeverdig en mastergrad i rettsvitenskap. En ledetråd for, og vurderingen kan være utfordrende for søkere som har en grunnutdanning som er kortere enn fem år. En ledetråd vil være om utdanningen kvalifiserer for å begynne på en doktorgrad under det aktuelle utdanningsløpet i landet som søkeren har sin utdanning fra. Søkere med utdanning fra utlandet er i veiledningen anmodet om å sende inn «Diploma Supplement». Dette er et følgebrev til vitnemål fra høyere utdanning, som gir en standardisert beskrivelse av oppbygging, nivå, struktur, innhold og status av utdanningen til søkeren. «Diploma Supplement» er et samarbeidsprosjekt mellom EUkommisjonen, Europarådet og UNESCO/CEPES (se mer informasjon her). Mangler «Diploma supplement» eller tilsvarende dokumentasjon, skal fakultetet etterspørre denne.

Det må fremgå av beskrivelsen hvor stor prosentandel som i gjennomsnitt får de ulike karakterene over en lenger tidsperiode.

b) Primære faktorer Høyt faglig nivå

Ifølge utlysningsteksten må søkerne gjennom karakternivå eller skriftlige arbeid ha vist «et høyt faglig nivå», som kvalifiserer for et rettsvitenskapelig arbeid innenfor de rammevilkårene som stipendiatstillingen setter. De to faktorene er alternative, og søkere vil kunne være generelt kvalifisert for stilling ut fra eksamensprestasjoner alene (så sant prosjektbeskrivelsen er tilfredsstillende, jf. nedenfor). programbeskrivelsen for ph.d.-programmet i rettsvitenskap må søkerne dokumentere et høyt faglig nivå.

For søkere med tallkarakterer var en hovedkarakter på 2,55 historisk ansett som et godt karakternivå, men etter hvert har også noe svakere karakterer vært vurdert som kvalifiserende dersom prosjektbeskrivelsen har vært lovende. For søkere med bokstavkarakter — som ofte gis på enkeltksamener — må vurderingen nødvendigvis være mer sammensatt. Har søkere bare A eller B med noen få unntak vil dette anses som et høyt karakternivå etter ECTS-skalaen som brukes her i

landet. Er det flere innslag av C eller dårlige må vurderingen være mer differensiert. Et sentralt element er progresjon. Er brorparten av de gode karakterene sent i studiet vil dette tale til søkers fordel. Søkere til stipendiatstillinger med utdanning helt eller delvis fra utlandet er oppfordret til å sende inn en oversikt som viser karaktersystemet. Nå har bokstavkarakterer overtatt, og det gis ikke lenger én enkelt hovedkarakter. Søkeren bør likevel som hovedregel ha et vektet snitt på karakteren B eller bedre (de ulike karakteren vektet etter studiepoeng). Snittet bør justeres med en vurdering av om karakterene viser en progresjon mot slutten av studiet og/eller om de beste prestasjonene er avlagt i store og vanskelige fag. For utenlandske søkere vil «Diploma supplement» eller tilsvarende dokument gi en veiledning over karaktersystemet ved den/de aktuelle institusjonene. Mangler «Diploma supplement» eller tilsvarende dokumentasjon, har komiteen anledning – men ingen plikt – til å etterspørre denne.

Vitenskapelig produksjon er sammen med eksamensprestasjoner og eventuelt Eksamensprestasjoner, prosjektbeskrivelsen faktorene og vitenskapelig produksjon er faktorer som gjør at søkerne kan dokumentere et høyt faglig nivå og potensial for en rettsvitenskapelig doktorgrad. Det er verken mulig eller hensiktsmessig å sette opp kriterier for vurdering av vitenskapelig produksjon i denne veiledningen. Her må bedømmelseskomiteen støtte seg på den praksis som er etablert blant fagfeller. Enkelte problemstillinger har likevel jevnlig dukket opp i forbindelse med søknader til stipendiatstillinger ved fakultetet og noen få punkter er viet særskilt oppmerksomhet her.

Søkerne kan både sende inn vitenskapelige arbeider og manuskripter som er upubliserte. Bedømmelsespraksis ved fakultetet er at de sakkyndige foretar en kvalitetsvurdering av arbeidet, og eventuelt manglende publisering. At arbeidet ikke er publisert, er uten betydning, men eventuell manglende ferdigstilling skal likevel trekke ned.

Ved eventuelt samforfatterskap er må søkerne oppfordret til å sende inn medforfattererklæring, som angir hvordan forfatterne har samarbeidet og eventuelt hvilke deler av arbeidet hver av forfatterne har skrevet. Eneforfatterskap eller førsteforfatterskap vil i alminnelighet telle mer enn sekundærforfatterskap. Masteravhandlingen Dersom søkeren er medforfatter sammen med en svært erfaren forsker, vil et arbeid der partenes enkelte bidrag ikke kan identifiseres telle noe mindre, dersom den kvalitet som stammer fra søkeren ikke kan identifiseres.

Masteravhandling på 30 studiepoeng eller andre studentarbeider er i utgangspunktet en del av en eksamensprestasjon og skal ikke vurderes som vitenskapelige arbeider, med mindre de er publisert. Komiteen kan likevel gå inn og foreta nærmere vurderingen av masteravhandlingen, særlig dersom de er i tvil om søkeren er kvalifisert. Ved tvil om rangeringen mellom flere søkere, kan det også legges vekt på om søkeren viser vitenskapelig potensial i masteroppgaven. Komiteen skal alltid vurdere store masteroppgaver på 60 eller 70 studiepoeng, og legge vekt på kvaliteten på disse. Dette vil for eksempel kunne være aktuelt i de tilfeller hvor søkeren har avlagt en masteroppgave i det øvre sjiktet av karakteren A.

Søkerne skal legge ved en prosjektbeskrivelse, og er. Er denne fraværende eller har åpenbare mangler, skal søkeren bedømmes som ikke kvalifisert. Prosjektbeskrivelsen er ellers en av de primære faktorene ved vurderingen av om søker er kvalifisert, likevel slik at den er underordnet eksamensprestasjoner og eventuell vitenskapelig produksjon. Søkeren skal gjennom prosjektbeskrivelse vise at emnet som sådan er egnet for en doktoravhandling og at søkerens konkrete prosjekt er gjennomtenkt og gjennomarbeidet. Et sentralt moment ved vurderingen vil

være om søkeren viser et kunnskaps- og analysenivå som gjør det sannsynlig at søkeren vil kunne gjennomføre prosjektet innenfor de og tilpasset rammevilkårene fakultetet har satt for stipendiatstillinger. Ved vurderingen av prosjektbeskrivelsen, skal det legges vekt på hvilket kunnskaps- og analysenivå søkeren utviser, bevissthet om både potensiale i og risiko ved prosjektet, og hvilket vitenskapelig potensiale beskrivelsen generelt reflekterer.

c) ~~Sekundære~~Øvrige faktorer

~~De sekundære faktorene~~Øvrige faktorer er bare aktuelle for vurderingen av om søkeren er kvalifisert når komiteen er i tvil om eksamensprestasjoner, vitenskapelig produksjon og prosjektbeskrivelsen samlet viser et høyt faglig nivå. rangeringen mellom søkerne. Følgende faktorer er her relevante, jf. reglementet for UiB om mellomstillinger 5-6 (som gjelder tilsvarende for stipendiater). Rekkefølgen av momentene er ikke ment som en rangering.

- Gjennomført forskerlinje 70 studiepoeng
- Pedagogiske kvalifikasjoner (f. eks. arbeid som arbeidsgruppeleder eller som sensor)
- Formidlingsarbeid (f. eks. skriving av kronikker)
- Faglige kvalifikasjoner av annen art (f. eks. yrkeserfaring som jurist).
- Administrative kvalifikasjoner og annen virksomhet

3. Samlet vurdering og rangering

Et grunnkrav for å være kvalifisert er at søker holder et «høyt faglig nivå». I rangeringen av søkere som står tilnærmet likt ~~med hensyn, skal det ses hen~~ til de primære faktorene, blir de øvrige kvalifikasjoner ~~utslagsgivende~~.

Komiteen skal gi en veiledende vurdering og ~~stille de best kvalifiserter~~angere søkerne i rekkefølgetråd med de ovenfor angitte kriteriene. Er det bare utlyst én stilling, skal de tre best kvalifiserte søkerne rangeres, og ved flere stillinger skal det rangeres tre flere søkere enn det er stillinger for. Dersom søkere av begge kjønn har tilnærmet likeverdig kompetanse, må dette fremgå klart av vurderingen (jf. regler om kjønnskvoltering i Personalreglementet for vitenskapelige stillinger). Eventuell kvotering gjøres ikke av komiteen, men av tilsettingsorganet. Komiteen skal ikke uttale seg om spørsmål om likestilling, fortrinnsrett, personlig egnethet eller andre forhold som ikke gjelder søkerens samlede dokumenterte faglige kvalifikasjoner, jf. UiBs Reglement for ansettelse i vitenskapelige stillinger og faglige/administrative lederstillinger pkt. 6.2.3. Komiteen skal heller ikke ta stilling til om søkerne skal tilbys fire års stilling mot undervisningsplikt.

4. Bedømmelsens form

~~Komiteen skal redegjøre for søkerens akademiske kompetansenivå, samt rangere de mest kompetente søkerne.~~ Komiteens innstilling skal utformes etter følgende punkter:

- Redegjøre for komiteens formelle grunnlag for vurderingene; forskrifter, gjeldende regler fra Regelsamlingen til UiB, utlysningstekst, stillingsomtale, veiledninger osv. som er grunnlaget for komiteens arbeid.
- Hver søker gis en kort omtale med hensyn til utdanning, eventuell yrkeserfaring og andre kvalifiserende meritter. Prosjektbeskrivelsen skal omtales særskilt og komiteen skal vurdere prosjektets potensial for en rettsvitenskapelig doktorgrad. Komiteen skal også vurdere eventuelle innsendte vitenskapelige arbeider. Vurderingen av hver av søkerne avsluttes med konklusjon om hvorvidt søkeren er kvalifisert for stillingen ~~og om vedkommende hører til blant de best kvalifiserte.~~
- Komiteen gir avslutningsvis en samlet, sammenlignende vurdering av de best kvalifiserte søkerne som grunnlag for å konkludere med rangering av minst 3 av de best kvalifiserte.

5. Innlevert arbeid

Innlevert vitenskapelig arbeid skal ikke returneres til fakultetet med mindre søkeren i søknaden ber om å få arbeidene i retur.

Utvalg: Forskningsutvalget ved Det juridiske fakultet
Møtedato: 29.11.2018

Sak 32/18

REVISJON AV VEILEDNING FOR BEDØMMELSESKOMITÉ TIL STIPENDIATSTILLING

1. Bakgrunn

Den 16. juni 2011 vedtok fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet en veiledning for bedømmere av søkere til stipendiatstillinger. Den 1. februar 2011 vedtok fakultetet en ny opplæringsdel på 30 studiepoeng for programmet. Revisjonen av opplæringsdelen var blant annet en følge av innføringen av et nytt kvalifikasjonsrammeverk for ph.d.-utdanningen i Norge. Det ble videre innført en midtveisevaluering i henhold til § 6.3 i [forskrift for graden ph.d.](#) som et ledd i opplæringen på ph.d.-programmene i Norge. Fakultetet har nå 8 års erfaring med endringene i ph.d.-utdannelsen. Videre har de aller fleste søkerne til opptak på ph.d.-programmet ved fakultetet en 5-årig master i rettsvitenskap etter studieordningen som ble innført ved fakultetet i 2003. På denne bakgrunn er det grunn til å vurdere en revisjon av veiledningen for bedømmere av søkere til stipendiatstillinger. FU bes drøfte om eksisterende veiledning i tilstrekkelig grad gir uttrykk for evalueringskriterier som sikrer at fakultetet rekrutterer egnede kandidatene til å gjennomføre et doktorgradsprosjekt innenfor de rammer som programmet setter.

2. Saksbehandlinger

Saken fremmes med det formål å vedta en revidert veiledning i fakultetsstyret før fakultetet lyser ut stipendiatstillinger våren 2019. Saksbehandlingen ble innledet med en høring blant alle ansatte formidlet via Fakultetsnytt den 9. november 2018. Det ble også sendt en særskilt oppfordring til de vitenskapelig ansatte som har bedømt søkere for stipendiatstillinger de siste tre årene om å komme med høringsuttalelser. Det har på grunnlag av dette kommet inn innspill fra Ørnulf Øyen og Hilde Hauge, som er vedlagt denne saken. Det ble videre sendt en oppfordring til de fagansvarlige for opplæringsdelen på ph.d.-programmet om å komme med innspill i høringen. Det har kommet et felles innspill fra Bjarte Askeland og Linda Gröning, som er fagansvarlige for henholdsvis Grunnlinjen (10 studiepoeng) og Perspektivlinjen (10 studiepoeng) på opplæringsdelen, se vedlegg. Begge de fagansvarlige har hatt ansvaret for innholdet i disse kursene siden oppstarten av den nye opplæringsdelen i 2011. Det har videre kommet et høringsinnspill fra ph.d.-koordinator Gunhild Brubakken, se vedlegg.

3. Utfordringer og behov for endringer

I lys av høringsinnspillene og egne erfaringer knyttet til å drive doktorgradsopplæringen, har prodekanen for forskning og lederen for ph.d.-programmet følgende synspunkter som FU bes vurdere:

3.1. Betydningen av karakternivået

I følge veiledningen skal karakterene utgjøre en av primærfaktorene som skal kunne dokumentere at søkeren har et tilstrekkelig høyt faglig nivå. Studiet, læringsformer og prøvingsformer er ikke i utpreget grad innrettet på å utvikle og måle de kvaliteter som et ph.d.-prosjekt fordrer. Kvaliteter som for eksempel å kunne utvikle og avgrense en faglig problemstilling, evne til å utvikle analytiske grep og modeller for løsning av problemstillingen, og evne til å planlegge og gjennomføre større arbeid, premieres i liten grad på studiet. Prodekanen for forskning og lederen for ph.d.-programmet er således av den oppfatning at et høyt karakternivå på det 5-årige studiet i rettsvitenskap ikke er et tilstrekkelig grunnlag for å ta stilling til om en søker har evne til å gjennomføre et ph.d.-prosjekt innenfor de rammer som ph.d.-programmet setter. Det er i dag samtidig ikke særskilt oppfordring til å skille mellom karakterer i ulike fag, utover om de viser en progresjon i studieløpet.

Det synes samtidig ofte å prege bedømmelsene mer eller mindre direkte at søkeren ofte får en 1-årig undervisningsstilling knyttet til de obligatoriske fagene på studieordningen, dersom vedkommende blir innstilt. Ettersom det i praksis sjelden har blitt foretatt en særskilt vurdering av søkerens evne og kvalifikasjoner for å undervise i tillegg til å gjennomføre et rettsvitenskapelig prosjekt, er det en risiko for at karakterene på studiet har fått uforholdsmessig stor betydning i vurderingen. En løsning på dette kunne være at søkeren ble undergitt en særskilt vurdering etter at prosjektet var innstilt, og at undervisningsstillingen eventuelt ble allokert til bestemte emner, eller ikke innvilget. Det burde muligens også fremgå tydeligere av utlysningene at forskerstillingen og undervisningsstillinger er undergitt separate krav.

3.2. Prosjektskisse

I følge veiledningen utgjør projektskissen den andre av primærfaktorene som skal kunne dokumentere at søkeren har et tilstrekkelig høyt faglig nivå. Også den har begrensninger som grunnlag for bedømmelsen av søkeren. Det har i praksis vist seg vanskelig for en søker å dokumentere evne til gjennomføring av et ph.d.-prosjekt innenfor dette formatet, blant annet fordi tidsfristen og andre rammer for skriving av skissen har vært begrenset. Det medfører i sin tur utfordringer når projektskissen skal bedømmes. Det kan være uklart for komiteen om begrensningen i skissen skyldes rammene eller søkerens kapasitet til å arbeide med problemstillingen. Det kan videre synes som at en felles standard for krav til projektskissen mangler, eller er for dårlig kommunisert til bedømmere. Et annet, relatert problem synes å være at et minimumskrav til projektskissene ikke i tilstrekkelig grad blir håndhevet. Dette gjelder særlig mangler knyttet til om formatet på prosjektet fremstår for stort eller er for lite utviklet, hva gjelder problemformulering, komposisjon og perspektivinnslag. Det får heller ikke konsekvenser av betydning at behovet for løsninger på eventuelle metodiske utfordringer ikke er tilstrekkelig besvart. Slike utfordringer blir ofte satt ekstra på spissen ved utlysning av åpne stipendiatstillinger og bedømmelseskomiteen må ha en generell kompetanse. Fakultetet har i tillegg de senere årene utlyst stillinger med korte søknadsfrister.

3.3. Vitenskapelig produksjon

Vitenskapelig produksjon utover eksamensresultater, har i dag både etter den eksisterende veiledningen og i praksis først og fremst hatt en sekundærfunksjon som kompensasjon for svakere eksamensresultater. Vitenskapelig produksjon er samtidig antakelig den faktoren

som gir det beste inntrykket av om kandidaten innehar de evnene og kvalitetene som gjennomføring av et ph.d.-prosjekt krever. Det gjelder ikke bare de faglige evnene til å arbeide med en rettsvitenskapelig problemstilling, men også det å kunne bringe et manuskript fram til et ferdig, publisert produkt. Det er rett nok mindre vanlig at søkere til ph.d.-stillinger i dag har slik vitenskapelig produksjon å vise til, men unntaksvis har søkeren det. Å vektlegge vitenskapelig produksjon vil også kunne bidra til at personer som vil søke seg til fakultetet, i større grad forsøker å skaffe seg slik publiseringserfaring, for eksempel gjennom bearbeiding av en stor masteroppgave til en publisert artikkel. Dette vil i sin tur gi vedkommende en god erfaring med slikt arbeid, som vil komme et framtidig ph.d.-arbeid til gode. Fagpersoner som gjerne vil rekruttere til sitt fagområdet, får i så fall også et insitament til å oppmuntre fremgangsrike studenter i denne retningen.

3.4. Masteroppgave

I forlengelsen av forrige punkt, er det også grunn til å påpeke at det elementet i studieløpet som ligger nærmest en «test» på en søkers evne til å gjennomføre et rettsvitenskapelig prosjekt, masteroppgaven. Denne nyttes etter vår oppfatning i for liten grad i vurderingen av søkerne. De masteravhandlingene som de fleste studentene skriver på 30 studiepoeng, skal etter den nåværende veiledningen likestilles med en ordinær eksamensprestasjon. En komité har heller ikke etter nåværende praksis oppfordring til å vurdere kvaliteten på oppgaven særskilt, utover å legge til grunn de karakterene som følger av sensuren. Sett i lys av at sensuren ofte gjennomføres av eksterne sensorer og at vurderingen (av naturlige grunner) ikke primært handler om oppgavens vitenskapelig potensial, kan det stilles spørsmål ved om ikke en mer selvstendig vurdering av i hvilken grad masteroppgaven reflekterer et vitenskapelig potensiale, kan være tjenlig. En stor masteravhandling på 60 studiepoeng skal for sin del bedømmes og særskilt vektlegges, men det gis ingen spesifikk oppfordring til å artikulere og fremheve særskilte vitenskapelige kvaliteter eller hva disse kan være.

Fakultetets etablering av Forskerlinjen, må sies å være et vellykket grep. Det kan i så måte også vurderes om veiledningen bør si noe om relevansen av det å ha fulgt denne linjen med en særskilt opplæringsdel i akademisk teori og ferdigheter, samt en større masteroppgave som sammen med kurset gir 70 studiepoeng. Forskerlinjestudentene har også arbeidet tre uker lenger med oppgaven enn studentene som leverer en 60 studiepoengs stor masteroppgave.

3.5. Samlet vurdering

Fakultetets erfaringer tilsier at man i større grad enn i dag nyanserer bedømmelsen sammenlignet med den eksisterende veiledningen. Det er behov for å revidere veiledningen slik at den i større grad etterspør dokumentasjon på søkerens evne til å gjennomføre et rettsvitenskapelig prosjekt. Karakterer og prosjektskisse bør fortsatt være viktige elementer i vurderingen, men underkastes en mer nyansert vurdering, selv for søkere med karakterer i det høyere sjiktet. Blant annet bør man i større grad legge vekt på mangler ved prosjektskissen som kan skape tvil om kandidatens rettsvitenskapelige potensial. Det bør samtidig gis større plass til faktorer og vektlegging av dokumentasjon som viser søkerens evne eller potensial til å gjennomføre et rettsvitenskapelig prosjekt. Skriftlige arbeider med rettsvitenskapelige kvaliteter, om det er publiserte arbeid eller masteroppgaver, bør

honoreres i større grad. Det bør med andre ord legges opp til en mer samlet vurdering av flere faktorer.

Når det gjelder søkere til stipendiatstillinger innenfor forskningsprosjekter, må det kunne være rom for å vektlegge om søkerens prosjekt er innenfor kjernen eller periferien av det overordnede forskningsprosjektet. Den vitenskapelige kvaliteten må alltid være det sentrale, og komiteen må kunne stå nokså fritt til å gi anbefalinger her. Generelt bør det være en hovedregel at prosjektleder er medlem av bedømmelseskomiteen. Utover dette må det være ganske åpent rom for komiteen til å sette betingelser for prosjektets nærmere utforming og presisering, som betingelse for opptak og ansettelse.

3.6. Andre merknader

Når det gjelder karakteren mer isolert, burde det i større grad artikuleres et krav til karakternivået som går på tvers av enkeltkarakterer, slik at søkerne blir mer sammenlignbare. Dette gjelder særlig dersom man skal vurdere utenlandske søkere, og disse igjen skal rangeres sammen med nasjonale søkere. I likhet med kravet som gjaldt for ansettelse i stipendiatstillinger før studieordningen fra 2003, burde man oppstille et utgangspunkt om at karakterene samlet ligger i øvre sjikt (5-10%) av studentmassen på samme kull. Dette er sammenlignbart med kravet til søkerne før studieordningen av 2003. Dersom kravet skal settes, må utlysningen etterspørre slik dokumentasjon fra søkerne. I tråd med det ovenfor nevnte, bør karakterene antakelig bare være et utgangspunkt for vurderingen og dokumentasjon av arbeid med vitenskapelige kvaliteter bør i større grad stå på egne ben. Dette gjelder særlig for 3-årige stipendiatstillinger uten undervisningsplikt.

De samme utfordringene knyttet til å vurdere vitenskapelig evne og kvalitet, knytter seg til søkere som tas opp på doktorgradsprogrammet uten ansettelse. Det bør vurderes om bedømmelsen av disse i større grad burde knyttes opp mot kriteriene for søkere av stipendiatstillinger, og håndheves i tråd med dette av Forskningsutvalget. Det vil i så fall være behov for en særskilt faglig bedømmelse før behandlingen av saken.

I de siste søknadsrunder har det vært holdt intervjuer med de innstilte søkerne. Disse intervjuene har vist seg velegnet til å gi et nærmere inntrykk av søkerens kompetanse og prosjektets potensial. Dersom ordningen med intervju skal videreføres, bør det tas stilling til hvilken funksjon intervjuet skal ha i ansettelsesprosessen og hvilken sammenheng det skal være mellom bedømmelse og den informasjonen som fremkommer på intervjuet. Se vedlagt intervjuguide og protokoll fra forrige ansettelsesrunde.

4. Til diskusjon i FU

FU bes diskutere de ovenfor beskrevne problemstillingene i lys av de innspill som har fremkommet i høringsrunden, og vurdere videre anbefalinger for revisjon av veiledningen til fakultetsstyret.

På denne bakgrunnen fremsettes følgende

forslag til vedtak:

Leder får fullmakt til å utarbeide utkast til endringer i veiledningen på vegne av Forskningsutvalget, på bakgrunn av synspunktene som fremkom i møtet.

Anne Marie Frøseth
leder for FU

Jørn Jacobsen
leder av ph.d.-programmet

23.11.2018 AMF, JJ og GB

Vedlegg

[Veiledning for bedømmelseskomité til stipendiatstilling \(nåværende veiledning\)](#)

Innspill fra Øyen

Innspill fra Gröning og Askeland

Innspill fra Brubakken

Innspill fra Hauge

Intervjuguide og intervjuprotokoll (*unntatt offentlighet*)

- 1) Bedømming av søkjarar til stipendiatstillingar er eit viktig arbeid. Det er ikkje berre viktig for at dei betydelege ressursane som samfunnet set inn på doktorgradsutdanning i juss, skal gi god «avkastning». Det er også her vi gjer det første utvalet av framtidige forskarar i rettsvitskap. Det gjeld difor å slusa inn dei som har det beste potensialet for rettsvitskapleg forskning og undervising. Problemet er korleis ein best mogeleg kan måla/føresjå dette.
- 2) På dette stadiet i karrieren, der dei fleste har ingen eller berre få års yrkeserfaring som juristar, kjem ein ikkje utanom at **karakterane** er den beste og viktigaste indikatoren på det potensialet vi ser etter. Dette synes eg blir underkommunisert i notatet som vi fekk utdelt før møtet. Om ein søkjar t d har fleire A enn B på vitnemålet sitt, vitnar det om ein så stor intellektuell kapasitet for faget (det er slett ikkje nok med «pugging») at det bør vera kvalifiserande i seg sjølv (med mindre det er andre faktorar som tydeleg diskvalifiserer). At det kan vera personar som har fått dårlegare karakterar, som også har dette «inne» er klart, det viser også erfaringa mi. Men ein bør ikkje nytta dette som eit argument for ikkje å stola på at dei med dei aller beste karakterane er gode nok.
- 3) I dei noverande retningslinene er det noko uklart kva som er den «nedre» grensa for å vera kvalifisert ut frå karakterane åleine. Ei nærliggjande lesing er t d at det å ha stort sett B-ar, og berre eit par C-ar, skal reknast som eit «høyt karakternivå». Dette synest eg er å stilla for små krav. Eit minstekrav må vera at gjennomsnittet ikkje er dårlegare enn B. I samband med bedømminga i august 2018 fekk vi hjelp av sekretariat til å omrekna bokstavkarakterane til talkarakterar og så dela på talet på studiepoeng. Slik fekk vi fram om søkjarane låg på pluss- eller minussida av ein B i snitt. Ein måte å formulera det noko tydelegare på er at det er ein føresetnad for eit «høyt karakternivå» at det samla karakternivået er betre enn ein rein B i snitt. Eit alternativ kan også vera, slik det blir antyda i punkt 3.6 i notatet, å stilla krav om å tilhøyra eit prosentutrekna «beste skikt», samanlikna med den samla kandidatgruppa. Men det føreset at komiteen kan få innhenta statistikk som gir grunnlag for ei slik vurdering. Om det let seg gjera, kjenner eg ikkje til.
- 4) Når det gjeld **prosjektskissa**, blir det i notatet sagt at desse til dels er mangelfulle, og at det ikkje får konsekvensar om løysingar på metodiske utfordringar ikkje er tilstrekkeleg avklara. Det kan henda, men eg har ikkje erfaring av noko slikt. Prosjektskissene i 2018-runden var jamt passelege i omfang, men vi gjorde nøyre vurderingar av kvalitet og metodiske utfordringar.
- 5) At **vitskapleg produksjon** ut over masteroppgåva skal vera ein viktig faktor, er eg heilt einig i. Ei utfordring som vi kom bort i, men som ikkje kom på spissen, er korleis ein skal vurdere sampublikasjonar mellom ein student/nyutdanna og ein erfaren forskar. Å vera med på ein slik publikasjon vitnar ikkje like tydeleg om evna til å gjera ferdig eit ryddig og forståeleg vitskapleg arbeid på eiga hand.
- 6) Når det gjeld **masteroppgåva**, er eg einig i at karakteren her ikkje seier så svært mykje i relasjon til det potensialet vi ser etter. Ein B eller C på masteroppgåva lovar rett nok ikkje så godt. Men det er så mange som får A, at det mellom A-oppgåvene kan vera nokså store skilnader. Om komiteane går inn og les masteroppgåvene og samanliknar desse med tanke på rettsvitskapleg potensiale, vil det kunna medverka til eit meir treffsikkert utval av kandidatar. Problemet er at dette vil ta mykje tid og ressursar. For å yta skribentane rettferd, må komiteen då setja seg like godt inn i oppgåvene som ein sensor gjer, og bli godtgjort for dette tilsvarande. Dette kjem i tillegg til lesing av prosjektskissene (ofte ca 10 sider) og vitskaplege publikasjonar ut over masteroppgåva. Ei mellomløysing kan vera å seia at i tvilstilfelle, der søkjaren karaktermessig ligg heilt i den nedre grensa, eller der fleire søkjarar elles stiller ganske likt, kan og bør komiteen også lesa masteroppgåvene som grunnlag for å vurdere kvalifikasjonane for stipendiatstilling i rettsvitskap.

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 17/19
Møtedato: 12. mars 2019
Journalnummer: 2019/1541

UTLYSNING AV FAST VITENSKAPELIG STILLING

Dekan og fakultetsdirektør fremla i styresak 78/17 et notat om fremgangsmåte ved utlysning av faste vitenskapelige stillinger. Styret ba ledelsen om å revidere det fremlagte notatet i lys av diskusjonen i styremøtet. Det endelige notatet ble så enstemmig godkjent på sirkulasjon på e-post, før det så ble fremlagt til orientering i styremøtet i desember. Notatet følger saken som vedlegg nr. 1.

Professor Henry John Mæland gikk av med pensjon 1. oktober 2018, og det er denne stillingen fakultetet nå tar sikte på å lyse ut.

Fakultet har (per 1. mars 2019) 36 professorer, 7 professor II, 9 førsteamanuenser, 1 førsteamanuens II, 22 stipendiater, 1 forsker, 5 postdoktorer og 31 teknisk/administrative stillinger.

I tråd med de føringene som styret har nå fastsatt, vil fakultetet i forkant av utlysninger lage en oversikt over undervisningsbehovet. I tillegg må fakultetet vurdere hvilke etablerte forskningsfelt som er sårbare og hvor det eventuelt er behov for å utvikle nye områder, jf. fakultetets strategiplan. Fakultetets undervisningsbehov og forskningsbehov står følgelig sentralt når faste vitenskapelige stillinger lyses ut. Forskergruppeledere og emneansvarlige bes derfor om å komme med tilbakemeldinger om forsknings- og undervisningsbehov i forkant av utlysninger. Disse innspillene sendes videre til henholdsvis Forskningsutvalget og Studieutvalget.

I e-post av 13. februar 2019 ble forskergruppelederne og emneansvarlige bedt om å uttale seg (vedlegg 2). De innkomne uttalelsene, som følger som vedlegg nr. 3 (om undervisningsbehov) og vedlegg nr. 4 (om forskningsmessige behov), ble sendt til henholdsvis Studieutvalget og Forskningsutvalget.

Høringsfristen for emneansvarlige var onsdag 20. februar kl. 12:00. Studieutvalgets møte begynte kl.13:15 samme dag, og det ble ikke tid til en forsvarlig gjennomgang av høringssvarene før møtet. Svarene ble derfor behandlet på sirkulasjon, og vil finnes i SU sin innkalling og protokoll for neste møte, den 20. mars.

Uttalelsen som ble vedtatt på sirkulasjon:

«SU uttaler:

Med utgangspunkt i de mottatte tilbakemeldingene fra flere emneansvarlige og forskergrupeledere vil SU gi uttrykk for at behovet for flere undervisere er bekymringsfullt stort på en rekke sentrale emner. Behovet er så stort at SU ikke finner det riktig å peke på ett konkret rettsområde som bør prioriteres ved denne korsvei. Den faste stillingen som nå lyses ut, må dessuten sees i sammenheng med de neste utlysningene som er bebudet i 2020. SU vil i stedet slutte seg til uttalelse fra de emneansvarlige på JUS242 Rettergang, professorene Magne Strandberg og Ørnulf Øyen, om viktigheten av at fakultetet i sin rekruttering til faste stillinger har fokus på å rekruttere personer med bred undervisningskompetanse i norsk rett. Uavhengig av faglig retting av utlysningene bør det etter SUs syn stilles krav til bred undervisningskompetanse i norsk rett, og søkerens kvalifikasjoner på dette punkt må veie tungt i ansettelsesprosessen.»

Innspill fra forskergrupelederne ble behandlet i FU i møte 22. februar, sak 10/19, med slikt vedtak:

«FU noterer at det for tiden er uvanlig mange forventede avganger i faste stillinger. Det er på tidspunktet uvanlig stor sårbarhet innenfor flere basisfag, som vil kunne påvirke kvaliteten både innenfor forskningen og undervisningen. Det er forventet at en avgang og enkelte permisjoner innenfor fagene formuerett/obligasjonsrett i vid forstand. I nær fremtid vil også en av fakultetets professorer innenfor forvaltningsrett gå av med pensjon. Fakultetets kompetanse innenfor grunnleggende forvaltningsrett vil i noen år fremover også være bundet opp i andre oppgaver enn forskning. Det er grunn til å tro at fakultetet således vil måtte styrke kapasiteten innenfor alminnelige basisfag for å understøtte strategiplanens grunnleggende målsetting: «Fakultetet skal drive nyskapende grunnforskning i dei obligatoriske faga og i sentrale valemne.» FU mener det på denne bakgrunn er behov for en fast stilling der søkeren kan dokumentere høy kompetanse både innenfor privatrett og offentlig rett, og særlig i tilknytning til formuerett/obligasjonsrett og forvaltningsrett.

På lenger sikt finner FU det mest naturlig å øremerke en fast stilling relatert til enkelte forskergruppernes foreslåtte felt, blant annet menneskerettigheter, når en slik retting i tillegg kan knyttes til et større basalfag slik som strafferett el. En mulig kombinasjon kan også være rettstat/strafferett og menneskerettigheter. Behovet for faste tilsatte synes likevel på nåværende tidspunkt å være mer prekært innenfor de tidligere nevnte rettsområdene.»

Dekan og fakultetsdirektørs merknader

Når fakultetet skal rekruttere faste vitenskapelig ansatte, må innrettingen av stillingen skje utfra fakultetets behov knyttet til undervisning og forskning. Denne vurderingen må skje både ut fra et kortsiktig og et langsiktig perspektiv. De innkomne uttalelsene fra forskergrupeledere og emneansvarlige viser at det er flere fagområdet ved fakultet som har behov for styrking.

Dekan og fakultetsdirektør viser til den behandlingen høringsuttalelsene fra forskergrupeledere og emneansvarlige er gitt i henholdsvis FU og SU. Vi slutter oss til de vurderingene som fremkommer i utvalgenes uttalelser.

Fakultetet har i 2018-2019 hatt flere oppsigelser fra faste vitenskapelige ansatte, og disse stillingene er ennå ikke utlyst. Annika Elisabet Suominen sa opp sin stilling til fordel for en stilling ved Stockholms Universitet med virkning fra 31. oktober 2018, og Bjarte Askeland er

utnevnt til lagdommer i Gulating lagmannsrett og har sin siste arbeidsdag ved fakultetet 29. mars 2019. Det er derfor behov for ytterligere rekruttering i løpet av 2019.

Selv om fakultetets økonomiske situasjon er presset, har universitetsledelsen gitt klarsignal til at fakultetet erstatter de vakante stillingene. Dekan og fakultetsdirektør vil komme egne styresak om hvilken faglig innretting disse utlysningene bør gis. Vi viser i den sammenheng til at det i løpet av det kommende året forventes flere nye avhandlinger fra vår egen institusjon, noe som kan åpne for rekrutteringsmuligheter som i dag ikke er realistiske verken internt eller eksternt.

Dekan og fakultetsdirektør mener en fast tilsetning i forvaltningsrett i denne omgang vil fylle et påtrengende undervisningsbehov. Fakultetet får en avgang innen dette området i nær fremtid, og vi har for tiden få fast ansatte som kan fylle undervisningsbehovet på de to obligatoriske kursene på studieordningen. Innen forvaltningsrett vil det også være potensielle søkere.

Dekan og fakultetsdirektør understreker samtidig at fakultetets undervisningsbehov tilsier at det bør stilles krav om bred undervisningskompetanse i norsk rett, slik at den som tilsettes i stillingen kan, og er innstilt på å, undervise i flere obligatoriske emner på masterprogrammet. Det vil være et fortrinn om søkeren kan dokumentere høy kompetanse både innenfor privatrett og offentlig rett.

Kravene for ansettelse som førsteamanuensis endres med virkning fra 1. september 2019 (forskrift om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger 9. februar 2006 nr. 129, som endret 12. september 2018 nr. 1322). Forskriften får da et nytt tredje ledd hvor søkerne skal bedømmes, men ikke rangeres på nærmere krav om pedagogisk kompetanse.

På denne bakgrunn framsettes følgende

forslag til vedtak:

Det utlyses en stilling som førsteamanuensis innenfor rettsområdet «forvaltningsrett».

Karl Harald Søvig
dekan

Øystein L. Iversen
fakultetsdirektør

26.02.2019

ANIGA/ØLI

Vedlegg:

1. Styresak 78/17 (revidert)
2. E-post om innspill fra forskergrupeledere og emneansvarlige
3. Høringsuttalelser fra emneansvarlige om undervisningsbehov (SU)
4. Høringsuttalelser fra forskergrupelederne om forskningsbehov (FU)
5. Uttalelse fra SU
6. Uttalelse fra FU

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 78/17
Møtedato: 31.10.2017
Arkivsaksnr: 2017/12930/GUBRN

UTLYSNING AV FASTE VITENSKAPELIG STILLINGER. REVIDERT NOTAT

I møtet 31. oktober 2017 fattet styret følgende vedtak:

«Ledelsen får fullmakt til å revidere det fremlagte notatet i lys av diskusjonen i styremøtet. Revidert notat godkjennes på sirkulasjon pr e-post, og endelig notat fremlegges til orientering i styremøte i desember.»

Dette er et revidert notat, basert på innspillene som kom frem i styret.

INNLEDNING

Frem til 2008 kunne ansatte som innleverte doktorgrad til bedømmelse forvente at fakultetet utlyste en fast stilling innen aktuelt fagområde. Eventuell bedømmelse for fast tilsetning skjedde gjerne i forlengelse av eventuelt oppnådd doktorgrad og med samme komité. En slik rekrutteringspolitikk var del av oppbyggingen av fakultetet. Senere har faste stillinger vært et knapphetsgode. Utlysning vil i nærmeste tid normalt være avhengig av naturlig avgang, selv om fakultetet jobber for en fortsatt oppbygging gjennom å øke antall faste vitenskapelige stillinger. I sak 3/17 bestemte styret å «fremme egen sak om prosess for fakultetets prioriteringer i forbindelse med utlysning av ledige stillinger som fast ansatt førsteamanuensis ved Det juridiske fakultet». Siktemålet med denne saken er å trekke opp retningslinjene som fakultetet skal følge ved fremtidige utlysninger av faste vitenskapelige stillinger. Fremdeles vil forslag til hver enkelt utlysning legges frem for styret som dermed har det endelige ord med tanke på den nærmere innretningen av faste stillinger.

BAKGRUNN

Etter reglementet for det juridiske fakultet skal styret foreta tilsetning i faste vitenskapelige stillinger (§ 1). For en forsknings- og utdanningsinstitusjon er de ansatte virksomhetens viktigste ressurser, og tilsetning i faste stillinger ved fakultetet er blant de mest avgjørende strategiske disposisjonene styret kan gjøre. Erfaringsvis blir ansatte ved fakultetet i sine stillinger frem til pensjonsalder, hvilket forsterker langtidsvirkningene av de valgene som gjøres i forbindelse med utlysning og tilsetning.

Tidligere (før 2009) utlyste fakultetet stillinger som professor med tanke på at fast ansatte i førstestilling kunne søke disse for å bli vurdert for professorkompetente. Senere har fakultetet kun lyst ut fast stilling som førstestilling, og førsteamanuensis har så kunnet søke opprykk etter reglene om opprykk til professor (se forskrift (9. september 2006 nr. 129) om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger).

Fakultetet har ikke i nyere tid gått ut med en helt generell utlysning av førstestilling. Den nærmere innrettingen har blant annet vært gjort for å dekke opp særskilte fagområder hvor fakultetet har dårlig undervisningskapasitet, eller ut fra overordnede strategier som tilsier en spesiell spissing. Hvilken kompetanse som tilføres fakultetet ved den nye tilsetningen har betydning både for undervisningen og forskningen ved fakultetet.

Fakultetet har i dag 37 professorer, 5 professor II, 11 førsteamanuenser, 1 førsteamanuens II, 30 stipendiater, 3 forskere, 3 post.doc (én av disse avsluttes ved årsskiftet) og 30 teknisk/administrative stillinger. I tillegg er én fast vitenskapelig stilling utlyst og under bedømmelse.

Ved utlysning av faste vitenskapelige stillinger har praksis variert noe, men fakultetet har i nyere tid søkt å danne seg et bilde av forsknings- og undervisningsbehovet ved å involvere forskergruppene og/eller de kursansvarlige. Ved siste utlysning sendte administrasjonen en henvendelse til de ansvarlige for de obligatoriske emnene på masterstudiet (9. august 2017) og til lederne av forskergruppene (11. august 2017).

Fakultetet har utarbeidet veiledning for søkere til førsteamanuensisstilling og veiledning for bedømmelseskomité til førsteamanuensisstilling (begge vedtatt av fakultetsstyret 23. mars 2010).

Dekan og fakultetsdirektørs merknader

Når fakultetet skal rekruttere faste vitenskapelig ansatte må innrettingen av stillingen skje ut fra fakultetets behov knyttet til undervisning og forskning. Denne vurderingen må skje både ut fra et kortsiktig og et langsiktig perspektiv. Dagens undervisningsbehov er knyttet til den gjeldende studieordningen, som i fremtiden kan bli avløst av en ordning som inneholder en annen fagportefølje. Forskningsbehovene vil være knyttet til dagens rettsområder, men det kan også være ønskelig å utvikle nye fag.

En kommer ikke utenom at en bedømmelse må skje på bakgrunn av de vitenskapelige arbeidene som søkerne allerede har skrevet. Samtidig er utlysninger fremtidsrettet. Fakultetet må derfor kunne formulere utlysningstekster som angir en forventning om hvilke områder som søkerne vil arbeide med ved en fast tilsetning. Dermed vil innrettingen sikre at fakultetet får ansatte som faktisk tar undervisning og forsker på områder hvor fakultetet trenger en styrking.

For å avklare hvilke behov fakultetet har innenfor forskning og undervisning vil en derfor i fremtiden også innhente uttalelse fra de kursansvarlige og forskergruppelederne i forkant av utlysning av faste stillinger. Samtidig kan det være aktuelt å trekke inn andre grupper eller finne andre måter å involvere fagmiljøene på. Både SU og FU har en totaloversikt og er nøytrale med tanke på fagområder som gjør dem til naturlige høringsinstanser.

I forkant av hver enkelt utlysning må det lages en oversikt over undervisningsbehovet. Det er da særlig aktuelt å se på i hvilken grad undervisningen på de enkelte kursene tas av interne lærekrefter eller av eksterne, tall som også må sammenholdes med tilgjengelige interne ressurser ved fakultetet og potensialet i omrokking av interne ressurser. En må her også se på fordelingen av undervisning mellom valgemner og obligatoriske emner. Siste års erfaring vil være et utgangspunkt, selv om en må ta høyde for at enkeltår kan representere unntak, for eksempel på grunn av forskningstermin eller stipendiater som går inn i

avslutningsfasen. Dessuten må bebudet avgang inngå i vurderingen av undervisnings- og forskningsbehov. På tilsvarende måte må fakultetet i forkant av utlysninger vurdere hvilke etablerte forskningsfelt som er sårbare og hvor det eventuelt er behov for å utvikle nye områder. En kan også tenke seg at fakultetet ønsker en ytterligere oppbygging av områder hvor en allerede står sterkt, for eksempel for å bygge opp et miljø med potensial for tilfang av eksternfinansierte forskningsprosjekter.

Fakultetets undervisningsbehov er i første rekke knyttet til de obligatoriske emnene på masterstudiet. Valgemnene kommer i en annen stilling. Skulle fakultetet mangle undervisningskrefter på enkelte valgemner, kan disse legges ned (eventuelt som en midlertidig ordning). Samtidig har fakultetet et ansvar for at den totale porteføljen av valgemner gir studentene et attraktivt undervisningstilbud. Utgangspunktet må derfor være at utlysninger er knyttet til fakultetets behov for undervisningskrefter på de obligatoriske fagene, men det kan være behov for å styrke valgemner. Dette vil typisk være valgemner som er viktige for fakultetet, for eksempel for å gi et tilbud på engelsk til innreisende utvekslingsstudenter eller fordi fagområdene er en del av fakultetets profil.

Utlsyninger må også ta hensyn til fakultetets strategiplaner. Fakultetets nåværende strategiplan (2016–2022) utpeker ikke særskilte rettsområder, men viser videre til de tre strategiske forskningsområdene for UiB. Disse er marin forskning, forskning innen klima og energiomstilling og forskning knyttet til de store samfunnsutfordringene. Utlysninger av faste vitenskapelige stillinger må ta høyde for den faglige innrettingen som her er pekt ut av universitetet og fakultetet. Samtidig faller disse satsingsområdene bare i begrenset grad sammen med de fagfeltene som utgjør de obligatoriske emnene på dagens studieordning, og en eventuell studierevisjon vil ventelig ikke medføre store endringer her. Dessuten er strategiplanen knyttet til en begrenset tidshorisont, mens faste stillinger har et lengre tidsperspektiv. Derfor vil ikke nødvendigvis UiBs tre strategiske satsinger være førende for fakultetets utlysninger av faste stillinger.

De siste årene har fakultetet presisert i utlysningsteksten at «Det vil (vidare) bli lagt stor vekt på om søkeren har generell kompetanse innafor fag som inngår i fakultetets sitt masterstudium». Søkeren skal også gjøre rede for planene sine for undervisning på mastergradsprogrammet og knytte det opp mot planene sine for forskningsaktiviteten. Også i fremtiden bør fakultetet gi tilsvarende føringer i utlysningsteksten. Ved enkeltutlysninger kan styret eventuelt bestemme å fremheve valgemner hvor fakultetet ønsker en styrkning.

I tillegg til de tematiske satsingsområdene, har fakultet som strategisk målsetting i større grad enn tidligere å satse på tverrvitenskapelig orientering. Søkere til faste vitenskapelige stillinger vil være i starten av sin forskningskarriere. Et krav om at søkerne allerede har dokumentert tverrvitenskapelig orientering vil kunne føre til en uheldig innsnevring av søkermassen. Derfor vil ikke et slikt krav tas inn som standard i utlysningsteksten.

Ved tidligere utlysninger har fakultetet fremhevet i utlysningen at undervisningsspråket til vanlig er norsk, og det er stilt som krav at den som blir ansatt kan undervise på norsk eller et annet skandinavisk språk innen to år etter ansettelsen. Et slikt krav må ses i sammenheng med at fakultetets undervisningsbehov i første rekke er knyttet til de obligatoriske emnene på masterstudiet. Unntaksvis kan en likevel tenke seg særlige behov knyttet til de engelskspråklige valgemnene, men normalt vil fakultetet også i fremtiden videreføre det hittil brukte språkkravet.

Ifølge fakultetets «Veiledning for bedømmelseskomite til førsteamanuensisstilling» (2010) må minst ett arbeid «gi en dyptgående analyse med grunnlag i norske rettskilder, eller som fra folkerettslige eller andre internasjonale rettskilder kaster lys over spørsmål med betydning for Norge». Fakultetet har et ønske om å utvikle den internasjonale orienteringen, og formuleringen i utlysingen er i så måte relativt åpen. Forventningen til de fast ansatte bør være formet ut fra undervisningsspråket på den helt dominerende delen av masterstudiet. Praksis knyttet til innretning av arbeidene vil derfor opprettholdes. Universitetet sentralt har som uttalt målsetting å øke ekstern finansiert virksomhet (bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet: BOA). Da fakultetets økonomiske situasjon var tema i universitetsstyret (sak 142/16), påla styret «Det juridiske fakultet å styrke arbeidet med å øke BOA-inntekter og etter- og videreutdanningstilbudet». Også uavhengig av universitetsstyrets pålegg, ville det vært ønskelig for fakultetet å styrke BOA-aktiviteten. På denne måten kan fakultetet oppnå vekst uavhengig av eventuell økning av grunnbevilgningen. På samme måte som ved tverrvitenskapelig orientering vil et krav om dokumentert BOA-aktivitet kunne føre til en uheldig innsnevring av søkermassen. Derfor vil ikke et slikt krav tas inn som standard i utlysningsteksten. Ved utlysning på enkeltområder vil styret kunne bestemme at søkerne bes redegjøre for søkerens planer for mulig BOA-aktivitet.

Den nærmere faglige innretningen ved utlysning av faste stillinger må ses i sammenheng med hvilke kandidater som kan være aktuelle søkere. Fakultetet ønsker best mulig kvalifiserte søkere og må rekruttere også utenom egne rekker. Samtidig har fakultetet et særskilt ansvar for de som har midlertidige stillinger ved fakultetet, eller som nylig har avlagt doktorgrad her. For fakultetet er det ønskelig at flere «interne» er aktuelle søkere når det lyses ut faste stillinger.

Stillingsbeskrivelsene må være så åpne at de legger til rette for reell konkurranse blant potensielle søkere, uaktet om de har bakgrunn fra fakultetet eller fra andre miljøer. Samtidig kan ikke stillingsbeskrivelsene være så vidtfavnende at de søkes av personer med så ulik fagbakgrunn at det er vanskelig å sette sammen en bedømmelseskomité som kan foreta en etterprøvable vurdering hvor søkerne stiller på like vilkår.

Dekan og fakultetsdirektør vil komme tilbake med en egen sak om endring av veiledning til søkere til faste vitenskapelige stillinger og veiledning til bedømmelse av faste vitenskapelige stillinger basert på de synspunktene som kom frem under styrebehandlingen av denne saken.

På denne bakgrunn inviterer dekan og fakultetsdirektør fakultetsstyret til å gjøre følgende

Vedtak:

«Utllysning av faste vitenskapelige stillinger skal skje med utgangspunkt i de føringene som ligger i dette notatet, supplert med de synspunktene som kom frem i styremøtet.»

Karl Harald Søvig
dekan

Øystein L. Iversen
fakultetsdirektør

Vedlegg

1. Utlysningstekst for fast stilling utlyst med søknadsfrist 15. september 2017.
2. Veiledning til søkere til faste vitenskapelige stillinger.
3. Veiledning til bedømmelse av faste vitenskapelige stillinger.

From: [Anita Hadziavdic Garden](#)
To: forskergruppeleder@jurfa.uib.no; emneansvarlig@jurfa.uib.no
Cc: [Karl Harald Søvig](#); [Anne Marie Frøseth](#); [Halvard Haukeland Fredriksen](#); [Øystein L. Iversen](#); [Christine Stoltz Olsvik](#); [Nina Østensen](#); [Henning Simonsen](#); [Johanne Spjelkavik](#)
Bcc: [Anita Hadziavdic Garden](#)
Subject: Utlysning av vitenskapelige stillinger
Date: 13. februar 2019 08:50:00
Attachments: [Sak 78-17 Utlysning_End.pdf](#)
[image001.png](#)
[image002.png](#)
[image003.png](#)

Kjære forskergruppeledere, og kjære emneansvarlige

Fakultetet tar denne våren sikte på å lyse ut én fast vitenskapelig stilling (etter Henry John Mæland) og åtte stipendiatstillinger. Til orientering planlegges det å lyse ut enda en fast vitenskapelig stilling til høsten, og det kan også være aktuelt å lyse ut stipendiatstillinger til høsten.

Førsteamanuensisstillingen

Vedlagt følger et styredokument som er utarbeidet av et samlet styre høsten 2017, knyttet til prosessen ved utlysning av faste stillinger og relevante momenter i avgjørelsen knyttet til øremerkingen av faste vitenskapelige stillinger. Dokumentet redegjør mer for saksbehandlingen ved fakultetet.

Et viktig moment i vurderingen av innretningen av nye utlysninger er fakultetets undervisningsbehov og forskningsbehov i lys av strategiplanen og mulige vekstområder. Vi ber derfor både de emneansvarlige og forskergruppelederne om å uttale seg.

Innspillene fra forskergruppelederne skal tas opp i møte i Forskningsutvalget, og innspillene fra de emneansvarlige tas opp i møte i Studieutvalget. Forslag om utlysning av en stilling som førsteamanuensis ved fakultetet vil etter planen bli lagt frem på styremøte 12. mars 2018.

Stipendiatstillingene

Fakultetet tar sikte på å utlyse åtte stipendiatstillinger i mars med søknadsfrist i juni. Det høye antall stillinger henger sammen med stor avgang i løpet av året, og fakultetsstyret har vedtatt at vi skal ligge opp mot måltallet for rekrutteringsstillinger som er satt av UiB. Vi har et godt håp om kvalifiserte søkere, både fra årets kull på forskerlinjen, men også andre nyeksaminerte. I tillegg er det ønskelig at kandidater som nå er yrkesaktive søker.

Fakultetet vurderer å øremerke én eller flere stipendiatstillinger. Vi ber om innspill fra *forskergruppelederne* med tanke på eventuell øremerking. Øremerking vil særlig være aktuelt for fagområder som i dag er sårbare, eller hvor det er behov for forskning for på sikt å rekruttere til faste stillinger ved fakultetet.

Innspill sendes til undertegnede innen **20. februar 2019**.

Beste hilsen
Anita

Anita H. Garden
fungerende seksjonssjef
Forsknings- og stabsseksjonen
Det juridiske fakultet
Universitetet i Bergen
www.uib.no/jur www.facebook.com/UiBJus
Tlf: +47 55 58 96 76 Mobil: 480 65 865

1) Fra Eirik Holmøyvik og Ragna Aarli

Mandag 18. februar 2019

Utlysing av vitenskaplege stillingar

Vi viser til Fakultetets orientering 13. februar om planar for utlysing av fast vitenskapleg stilling og stipendiatstillingar hausten 2019. Vi forstår det slik at eventuell retting av framtidige utlysingar vil skje på grunnlag av dokumentert forskings- og undervisningsbehov ved fakultetet.

Som utgangspunkt vil vi peike på at fagområdet for forskargruppa vår, rettsstat, ikkje vert dekt i eitt einskilt fag på masterstudiet i rettsvitenskap. I staden er rettsstatlege spørsmål - forstått breitt som rettssystemets institusjonelle oppbygging og tilhøvet mellom rett, demokrati og individ - tema i fleire av dei obligatoriske faga på masterstudiet, i fyrste rekke *Rettsstat og menneskerettar, Norske og internasjonale rettslege institusjonar*, og *EXFAC*. I tillegg er det vesentlege rettsstatlege komponentar i faga *Strafferett, Rettargang, Forvaltningsrett I og II, Rettskjelde- og metodelære, og Rettshistorie og komparativ rett*. I samband med ny studieordning er det òg skissert eit nytt fag på andre studieår med tittel *Rettsstat*.

På dette grunnlaget meiner vi at det finst eit notidig og framtidig undervisningsbehov innanfor emnet for vår forskargruppe. Vi vil særleg peike på at det over tid har vist seg krevjande å dekke kursundervisning i faget *Rettsstat og menneskerettar*, og at Fakultetet nyleg har mista ein fast tilsett med særskilt kompetanse på dette området.

Når det gjeld forskingsbehov viser vi til at rettsstaten er eit emne med høg aktualitet og samfunnsrelevans. Slik det ser ut no, må vi vente at forskingsbehovet på rettsstatsspørsmål berre vil auke framover. Samstundes er det i Noreg og i Europa relativt få spesialiserte miljø som arbeider med rettsstatsproblematikk. Her har forskargruppa opparbeida eit breitt nasjonalt og internasjonalt nettverk med vekt på domstolsforskning, og som gir gode rammevilkår for utvikling av forskingsmiljøet på rettsstat ved Fakultetet.

Av grunnane vi nemner ovanfor ber vi Fakultetet:

1. Rette ei stipendiatstilling innanfor fagområda statsrett og menneskerettar. Det bør stillast som krav eller vektleggast at doktorgradsprosjektet har relevans for norsk rett eller europeiske rettsordningar Noreg deltek i. Problemstillingar knytt til domstolanes funksjon og sjølvstende kan prioriterast.
2. Vurdere retting mot menneskerettar/statsrett ved framtidige faste stillingar på eit tidspunkt Fakultetet finn eigna med tanke på økonomi, omsyn til eventuelle interne søkarar og tilfang av kvalifiserte eksterne søkarar.

Beste helsing

Ragna Aarli
Forskargruppa for rettsstat

Eirik Holmøyvik

2) Fra Jan-Ove Færstad og Johan Gjertsen

Mottatt 18.2.2019

De siste årene har det vært gjentagende utfordringer med å finne fast ansatte til å dekke undervisningsbehovet på emnet Kontraktsrett I. I mange tilfeller har undervisningsbehovet blitt dekket av stipendiater og/eller fast ansatte som ikke har kontraktsrett (eller tilgrensende fagfelt) som

sitt fagområde. De siste to årene har det også vært nødvendig å hente inn eksterne storgruppeledere, da det ikke har vært tilstrekkelig med interne krefter som har mulighet til å bidra i undervisningen på emnet.

Undervisningsbehovet på Kontraktsrett I må sees i sammenheng med undervisningsbehovet på de øvrige privatrettslige emnene ved studiet. De fleste faste vitenskapelig ansatte som er aktuelle for undervisning på Kontraktsrett I er også aktuelle som undervisere innenfor øvrige privatrettslige emner, slik som Allmenn formuerett, Erstatningsrett og Kontraktsrett II. Så langt jeg kjenner til har også disse emnene jevnt over vansker med å skaffe interne undervisningskrefter. Prioriterer man å anvende interne krefter på ett av disse emnene, risikerer vi at et annet emne må hente inn eksterne krefter for å bidra i undervisningen. Dette synliggjør et klart behov for å styrke den vitenskapelige staben med personer som kan undervise i ulike privatrettslige emner, ikke minst i kontraktsrett.

Beste hilsen,
Jan-Ove (også på vegne av Johan)

3) Fra Ørnulf Øyen og Magne Strandberg

Mottatt 19.2.2019

Utlysning av faste vitenskapelige stillinger i 2019

Det vises til e-posten den 13. februar angående utlysning av en fast vitenskapelig stilling i løpet av 2019. Vi uttaler oss som kursansvarlige i faget JUS242 Rettergang.

De siste årene og frem til og med studieåret 2016/2017 var det god tilgang på interne undervisningskrefter i faget Rettergang, både når det gjaldt forelesere og seminarledere. Fra og med studieåret 2017/2018 var det vært en negativ utvikling, særlig når det gjelder seminarledere. Utviklingen ble beskrevet i innspillet fra oss i notatet av 16. januar 2018 angende utlysning av en fast stilling våren 2018.

Tidlig i august 2018 ble studiedekan Halvard Fredriksen kontaktet angående problemet med å rekruttere seminarledere i sivilprosess og straffeprosess. Hans arbeid har medført at situasjonen i sivilprosess nå ser vesentlig lysere ut, ved at nye seminarledere ble rekruttert. I tillegg er Strandberg nå tilbake etter forskningsfri. Behovet for seminarledere i sivilprosess er dermed dekket på kort sikt.

I straffeprosess er derimot situasjonen fortsatt noe vanskelig. Som nevnt i notatet av 16. januar er de tidligere seminarlederne Jon Petter Rui og Marlin Johansen ikke akutte som seminarledere. Men post.dok. Ingun Fornes og stipendiat Espen Verling er nyrekrutert, og vi håper at de iallfall er med som seminarledere også neste studieår. I år var vi fire seminarledere, men Øyen måtte ta på seg fire av de ti seminargruppene. Som nevnt i notatet av 16. januar har Gert Johan Kjelby som følge av et eksternfinansiert prosjekt ikke undervisningsplikt før i slutten av februar 2022, noe som medfører at han ikke er aktuell som seminarleder i straffeprosess før studieåret 2022/2023.

Problemene i faget Rettergang er ikke av en slik karakter at en særskilt utlysning innen straffeprosess og/eller sivilprosessrett er naturlig i 2019. Men i den grad en også i faget JUS241 Strafferett har et rekrutteringsproblem når det gjelder seminarledere, bør behovet i strafferett og straffeprosess ses i sammenheng. Videre er det viktig at fakultetet i sin rekruttering til faste stillinger ha fokus på å rekruttere personer med bred faglig undervisningskompetanse i norsk rett, slik at de som ansettes ved behov kan oppfylle noe av undervisningsplikten i faget JUS242 Rettergang.

Bergen, den 19. februar 2019

Ørnulf Øyen

Magne Strandberg

4) Thomas Eeg

Bergen, 19.02.2019

UTLYSNING AV LEDIG STILLING ETTER PROFESSOR HENRY MÆLAND

Forskergruppelederne og emneansvarlige er bedt om å uttale seg i sakens anledning. Maria Veia Lund vikarierer for tiden som emneansvarlig i JUS112 arve- og familierett, men da saken gjelder mer langsiktige behov, uttaler jeg meg likevel også i den rollen.

Når det gjelder forskningsmessige utfordringer og behov, viser jeg i hovedsak til mine vurderinger brev av 5. januar 2018, som vedlegges. [Dette er lagt ved saksnotatet til FU.]

Om undervisningsbehovet: I og med at fagmiljøet er lite, er det i praksis ikke hensiktsmessig å se helt bort fra utfordringer som forskningstermin o.l. skaper. Dette semesteret vikarierer som sagt Maria som emneansvarlig. Jeg skulle etter planen starte min forskningstermin 1. mai (og til tross for det ha forelesninger i mai og juni). På grunn av omstendigheter utenfor min kontroll som jeg først ble kjent med i dag, kan det imidlertid ligge an til at min forskningstermin må forskyves, slik at oppstart blir høsten 2019. Da terminen er på 1 år, tilsier det behov for vikar som emneansvarlig også våren 2020. Så vidt jeg vet, har Maria tenkt å søke om forskningstermin da. Et lite og sårbart fagmiljø skaper også vansker med å fylle storgruppelederstillingene med ansatte som har fagene som sine kjerneområder.

Hva angår undervisningsbehovet, må innspillene for øvrig ses i lys av at ny studieordning er i støpeskjeen. Det ligger an til en viss reduksjon i pensum og dermed i antall studiepoeng (SP) for emnet familie- og arverett. Det er likevel ikke grunn til å anta at behovet for undervisningsressurser reduseres tilsvarende, dersom intensjonene som ligger bak foreslått reduksjon av SP legges til grunn. Tidsmessig og undervisningsmessig omfang (forelesninger, arbeids- og storgrupper, obligatorisk kursoppgave) blir i så fall omtrent som i dag. Tanken er at studentene, på det som sannsynligvis blir første rettsdogmatiske emne der det gis bokstavkarakter, skal gis noe bedre tid til å få konsentrert seg om grunnleggende begreper og regler, på bekostning av mer detaljpreget stoff. Men det er også aktuelt at et slikt «innføringskurs» på første studieår suppleres av et «fordypningskurs» - som valgemne – på 5. studieår. Dette kan i så fall tilsi et behov for å styrke undervisningsressursene.

Selv om fagmiljøet altså trenger flere, er vi likevel slik det ser ut dekket i 2019. Jeg ser heller ingen som umiddelbart kunne ha tiltrådt en førstestilling som lyses ut i vår. Derimot er det sannsynlig at en ph.d.-avhandling innenfor emnene leveres i Bergen til sommeren (foruten at det nylig er levert en i Oslo). Innspillet er derfor i første rekke myntet på den faste stillingen som planlegges utlyst til høsten.

Når det gjelder øremerking av stipendiatstillinger, trenger fagområdene fortsatt langsiktig oppbygging av kompetanse, jf. bl.a. vedlagte brev av 5.01.18. Et praktisk spørsmål er imidlertid om det er veilederressurser tilgjengelig, dersom tanken er at nyansatte stipendiater bør ha hovedveileder her. Selv skal jeg unngå ytterligere undervisnings- og veilederoppdrag inntil min forskningstermin er fullført, men det kan tenkes at andre i seniorgruppen kan være aktuelle.

Thomas Eeg

Forskergruppeleder familie-, arve-, barne- og personrett.

5) Fra Erling Johannes Husabø og Jørn Jacobsen

Mottatt 19.2.2019

Utlysning av fast vitenskapleg stilling –fråsegn frå emneansvarlege i strafferett

Vi viser til e-post 13.02.19 frå administrasjonen ved Anita Garden. Som emneansvarlege for JUS241 vil vi melda frå at det no er eit sterkt behov for å prioritera strafferettsfaget i vid tyding ved komande utlysning(ar) av faste stillingar.

Behovet for tilsette med primærkompetanse i strafferett heng for det første saman med den store undervisningsportefølgjen. Strafferett (JUS 241) er eit stort fag i den obligatoriske undervisinga (20 studiepoeng). Dette omhandlar den såkalla materielle strafferetten. I tillegg inngår straffeprosess i faget Rettargang (om lag halvdelen av 20 studiepoeng). Vidare trengst fagpersonar med undervising i strafferett til valemna i internasjonal strafferett, politirett og påtalerett. Det høyrer med at deltakarane i strafferettsmiljøet også er involverte i undervisinga i andre fag, mellom anna Rettsstat og menneskerettar, EXFAC / Juridisk forprøve og ÅhD-programmet. Endeleg må nemnast at det kvart semester er svært mange studentar som skriv masteroppgåve innafor dette fagfeltet (våren 2019 er talet 37). Samla er det såleis svært omfattande undervisningsoppgåver som skal fordelast innafor dette fagmiljøet.

Når det særskilt gjeld JUS 241, har vi i fleire år hatt utfordringar med å oppretthalde undervisinga med interne fagpersonar. Undervisinga på kurset er hovudsakleg førelesingar og seminarundervising, i tillegg til eksamenssensur. Førelesingane har vore halde av dei/den kursansvarlege, i tillegg til at andre ved fakultetet har teke utvalde førelesingar. Seminarundervisinga, som normalt krev fem fagpersonar med to grupper kvar, har vi dei seinare åra klart å gjennomføre med interne krefter (begge kursansvarlege i tillegg til andre), men då berre gjennom omfattande prosessar, og ekstrainsats frå fagpersonar som ikkje treng ta det på seg. Eksamenssensur har berre unntaksvise hatt interne fagpersonar som sensorar, og har hovudsakleg basert seg på samarbeid med ei gruppe praktikarar.

Strafferettsmiljøet har over ei tid vore eit av dei fagleg tyngste og største fagmiljøa ved fakultetet. Dette heng dels, men ikkje berre saman med det store innslaget av eksternfinansiering (BFS, NFR). Personar knytte til slike prosjekt har likevel gjennomgåande lite undervisningsplikter. Skal den faglege satsinga halda fram, må det også spegla seg i eit tilstrekkeleg tal faste stillingar.

Det siste året har det vore eit markert fråfall av fast tilsette fagpersonar innanfor strafferett.

Professor Jon Petter Rui og førsteamanuensis Annika Suominen har sagt opp sine stillingar, og professor Henry Mæland har gått av for aldersgrensa.

I denne situasjonen er det vanskeleg for strafferettsmiljøet å halda oppe ei solid, forskingsbasert undervising med ein erfaren stab av undervisarar. Som kursansvarlege ser vi med uro på denne utviklinga. I tillegg kjem behovet for vidare satsing på dette viktige forskingsfeltet ved fakultetet. Vi ber fakultetsleiinga notera seg dette, og tilføra fagmiljøet nye stillingar no.

Bergen 19.02.19, Erling Johannes Husabø og Jørn Jacobsen

6) Fra Bjørn Henning Østenstad

Mottatt 20.2.2019

Eg er emneansvarleg i Jus 123 (forvaltningsrett II) og vurderer at den allmenne forvaltningsretten kan trenge styrking. Vi er for så vidt mange i forvaltningsrettsmiljøet, men langt færre som kan gå inn og ta tungt undervisningsansvar i allmenn forvaltningsrett. Det er inga akutt krise, men vi er sårbare ved uføresette hendingar og forvaltningsretten er eit stort emneområde.

Helsing Bjørn Henning

7) Fra Jørgen Aall

Mottatt 20.2.2019

Øremerking av stillinger – Rettsstat, menneskerettigheter

Førstestillingen

For rundt fem år siden ble Jon P Rui ansatt som professor ved fakultetet for styrke menneskerettslig forskning og undervisning ved Fakultet. Som kjent har Rui returnert til Tromsø. Dette bortfallet bør kompenseres ved en ny ansettelse innen fagområdet Rettsstat, Menneskerettigheter (eller hva det nå vil bli hetende i fremtiden).

Selv om Fakultetet allerede har flere rettsstat- og menneskerettskompetente på førstestillings- og professornivå, er det behov for å gjenvinne og helst styrke *forskningsskapiteten* på dette feltet. Jeg nøyer meg her med å peke på utfordringer knyttet til den rettslige utviklingen i Norge (grunnlovsreformen i 2014) og forholdet mellom denne og det europeiske beskyttelsessystemet (særlig EMK, men også EU/EØS). Blant stikkordene her er de internasjonale kontrollorganers prøvingsintensitet, subsidiaritetsprinsipp og nasjonal skjønnsmargin.

Disse (spennende!) forskningsutfordringene gå hånd i hånd med (tilsvarende!) *undervisningsoppgaver*. Vi har jevnlig problemer med å få undervisningskabalen til å gå opp innenfor disse fagområdene. Det gjelder i dag særlig storgruppeundervisning, men i noen grad også forelesninger. Den sannsynlige omstrukturering (og slik jeg oppfatter det: prinsipielle styrking) av de fag som særlig omhandler forholdet mellom norsk og internasjonal rett aksentuerer både forsknings- og undervisningsbehovet.

Når det gjelder *muligheten* til å rekruttere kvalifiserte nevner jeg at jeg nylig har avsluttet et bedømmelsesarbeid for UiO som gjald en førstestilling i EMK-rett ved Norsk senter for menneskerettigheter. Det meldte seg tolv søkere, flere av dem særdeles vel kvalifiserte, både vitenskapelig og med hensyn til å kunne undervise i fag på jusstudiet. Bare én av dem vil bli tilsatt. Uten å vite det vil jeg tro at flere av de øvrige eventuelt vil kunne være aktuell for oss (og at disse i så fall bør oppfordres til å søke). Dette er selvsagt bare ett rekruteringsreservoar, det finnes sakens flere og nærmere.

Stipendiatstillingene

Jeg viser til redegjørelsen ovenfor og gjør den gjeldene også i denne sammenheng (med de nødvendige tilpasninger). Med de nevnte forsknings- og undervisningsutfordringer bør fakultetet satse langsiktig. Det vil blant annet si ved å utdanne egne doktorander, det vil igjen si ved å ansette stipendiater. Jeg tillater meg å foreslå øremerking av to stipendiatstillinger innen fagområdet Rettsstat, Menneskerettigheter.

Bergen, den 20. februar 2019

Jørgen Aall

INNSPILL TIL ØREMERKING AV FØRSTEAMANUENSISSTILLING OG STIPENDIATSTILLINGER

1) Fra Eirik Holmøyvik og Ragna Aarli

Mandag 18. februar 2019

Utlysing av vitenskaplege stillingar

Vi viser til Fakultetets orientering 13. februar om planar for utlysing av fast vitenskapleg stilling og stipendiatstillingar hausten 2019. Vi forstår det slik at eventuell retting av framtidige utlysingar vil skje på grunnlag av dokumentert forskings- og undervisningsbehov ved fakultetet.

Som utgangspunkt vil vi peike på at fagområdet for forskargruppa vår, rettsstat, ikkje vert dekt i eitt enkelt fag på masterstudiet i rettsvitenskap. I staden er rettsstatlege spørsmål - forstått breitt som rettssystemets institusjonelle oppbygging og tilhøvet mellom rett, demokrati og individ - tema i fleire av dei obligatoriske faga på masterstudiet, i fyrste rekke *Rettsstat og menneskerettar, Norske og internasjonale rettslege institusjonar*, og EXFAC. I tillegg er det vesentlege rettsstatlege komponentar i faga *Strafferett, Rettargang, Forvaltningsrett I og II, Rettskjelde- og metodelære, og Rettshistorie og komparativ rett*. I samband med ny studieordning er det òg skissert eit nytt fag på andre studieår med tittel *Rettsstat*.

På dette grunnlaget meiner vi at det finst eit notidig og framtidig undervisningsbehov innanfor emnet for vår forskargruppe. Vi vil særleg peike på at det over tid har vist seg krevjande å dekke kursundervisning i faget *Rettsstat og menneskerettar*, og at Fakultetet nyleg har mista ein fast tilsett med særskilt kompetanse på dette området.

Når det gjeld forskingsbehov viser vi til at rettsstaten er eit emne med høg aktualitet og samfunnsrelevans. Slik det ser ut no, må vi vente at forskingsbehovet på rettsstatsspørsmål berre vil auke framover. Samstundes er det i Noreg og i Europa relativt få spesialiserte miljø som arbeider med rettsstatsproblematikk. Her har forskargruppa opparbeida eit breitt nasjonalt og internasjonalt nettverk med vekt på domstolsforskning, og som gir gode rammevilkår for utvikling av forskingsmiljøet på rettsstat ved Fakultetet.

Av grunnane vi nemner ovanfor ber vi Fakultetet:

1. Rette ei stipendiatstilling innanfor fagområda statsrett og menneskerettar. Det bør stillast som krav eller vektleggast at doktorgradsprosjektet har relevans for norsk rett eller europeiske rettsordningar Noreg deltek i. Problemstillingar knytt til domstolanes funksjon og sjølvstende kan prioriterast.
2. Vurdere retting mot menneskerettar/statsrett ved framtidige faste stillingar på eit tidspunkt Fakultetet finn eigna med tanke på økonomi, omsyn til eventuelle interne søkarar og tilfang av kvalifiserte eksterne søkarar.

Beste helsing

Ragna Aarli
Forskargruppa for rettsstat

Eirik Holmøyvik

2) Fra Linda Gröning

Mottatt 19.2.2019

Gröning viser til sitt tidlige inns spill som hun vil gi også i forhold til disse stillingene:

Innspill fra forskergrupeleder i strafferett til utlysning av stillinger

I egenskap av leder for forskergruppen i straffe- og straffeprosessrett vil jeg gi følgende innspill til utlysning av fast stilling. Forskergruppen i strafferett har de seneste 5 til 10 åren hatt en god utvikling. Den har de seneste årene vært ansett som det sterkeste forskningsmiljøet i strafferett i Norden, og også fått anseende i europeiske og internasjonale faglige sammenheng. Forskergruppen og medlemmer i den har på forskjellige vis også investert mye i nettverksdanning og andre tiltak som bygger opp under denne utviklingen. Jeg trekker her fram den årlige Bergen Lecture som et eksempel. Dette arrangementet har skapt oppmerksomhet om forskergruppens aktivitet ved å hente internasjonale kapasiteter til Bergen, noe som også har hatt gode ringvirkninger for medlemmer i miljøet i etterkant. Kompetansen og nettverkene som er bygd opp, bidrar i sin tur til at vi stadig utvikler kapasiteten og kompetansen til søknader om eksternfinansiering, både til NFR, BFS og nå senest også til ERC.

Utviklingen av gruppen har imidlertid nå støtt på utfordringer, fordi flere av gruppens medlemmer har avsluttet sine stillinger. Ingen av disse har gått over i ny stilling ved fakultetet. Vi har også hatt avgang av en professor (Rui, som avsluttet sin stilling pga. flytt til Tromsø). En professor når pensjonsalderen i løpet av den nærmeste framtid (Mæland). En førsteamanuensis (Suominen) har flyttet til Stockholm, og sagt opp sin stilling ved fakultetet. Videre kan det særlig nevnes at stipendiater nylig har levert sin avhandling (Fornes) eller forventes å levere sin avhandling i nærmeste framtid (Møller). To av våre stipendiater (Mo og Holter), vil også relativt snart levere sine avhandlinger og avslutte sine stipendiatstillinger. Det er ikke rekruttert nye phd-stipendiater, selv om kandidater for dette har søkt stilling ved fakultetet.

Om ikke gruppen blir styrkt, vil vi ikke kunne beholde den posisjonen vi har opparbeidet, utvikle denne særlig internasjonalt, og opprettholde arrangement og institusjoner som det er investert mye ressurser i å utvikle (slik som nevnte Bergen Lecture og tidsskriftet Bergen Journal of Criminal Law and Criminal Justice). Også nasjonalt vil vår etablerte posisjon som det sterkeste fagmiljøet bli utfordret av det voksende miljøet i Oslo. Utfordringene forskergruppen i strafferett og straffeprosess har, må for øvrig ses i sammenheng med at strafferettsmiljøet også står innfor store utfordringer når det gjelder å dekke undervisningsbehovet.

Det skal også legges til at strafferettsforskningen angår de store samfunnsutfordringene som er knytt til kriminalitet og samfunnets behov for å verne borgenes fri- og rettigheter – og dermed også må anses som et satsningsområde etter strategiplanen. Kriminalitetsbildet er i stadig endring, og vi trenger å bidra med forskning på høyt nivå innenfor flere ulike felt innenfor strafferett, straffeprosessrett og straffegjennomføringsrett. Vi trenger også særlig å utvikle strafferettsforskning som orienterer seg tverrfaglig.

Vi står derfor innfor en situasjon der gruppen i det minste trenger å få erstattet de fagpersonene som har eller vil slutte i faste stillinger, og helst også nye stillinger for å kunne beholde og utvikle den faglige sterke posisjon som den opparbeidet. Etter min mening er det viktig å prøve å bevare og videreutvikle forskermiljøet, som et av landets og Nordens absolutt ledende forsknings- og undervisningsmiljøer.

Jeg ber om at det behovet vurderes i utlysning av stillinger.

Beste hilsen,
Linda Gröning

3) Fra Thomas Eeg

Bergen, 19.02.2019

UTLYSNING AV LEDIG STILLING ETTER PROFESSOR HENRY MÆLAND

Forskergruppelederne og emneansvarlige er bedt om å uttale seg i sakens anledning. Maria Veia Lund vikarierer for tiden som emneansvarlig i JUS112 arve- og familierett, men da saken gjelder mer langsiktige behov, uttaler jeg meg likevel også i den rollen.

Når det gjelder forskningsmessige utfordringer og behov, viser jeg i hovedsak til mine vurderinger brev av 15. januar 2018, som vedlegges. [Dette følger under her.]

Om undervisningsbehovet: I og med at fagmiljøet er lite, er det i praksis ikke hensiktsmessig å se helt bort fra utfordringer som forskningstermin o.l. skaper. Dette semesteret vikarierer som sagt Maria som emneansvarlig. Jeg skulle etter planen starte min forskningstermin 1. mai (og til tross for det ha forelesninger i mai og juni). På grunn av omstendigheter utenfor min kontroll som jeg først ble kjent med i dag, kan det imidlertid ligge an til at min forskningstermin må forskyves, slik at oppstart blir høsten 2019. Da terminen er på 1 år, tilsier det behov for vikar som emneansvarlig også våren 2020. Så vidt jeg vet, har Maria tenkt å søke om forskningstermin da. Et lite og sårbart fagmiljø skaper også vansker med å fylle storgruppelederstillingene med ansatte som har fagene som sine kjerneområder.

Hva angår undervisningsbehovet, må innspillene for øvrig ses i lys av at ny studieordning er i støpeskjeen. Det ligger an til en viss reduksjon i pensum og dermed i antall studiepoeng (SP) for emnet familie- og arverett. Det er likevel ikke grunn til å anta at behovet for undervisningsressurser reduseres tilsvarende, dersom intensjonene som ligger bak foreslått reduksjon av SP legges til grunn. Tidsmessig og undervisningsmessig omfang (forelesninger, arbeids- og storgrupper, obligatorisk kursoppgave) blir i så fall omtrent som i dag. Tanken er at studentene, på det som sannsynligvis blir første rettsdogmatiske emne der det gis bokstavkarakter, skal gis noe bedre tid til å få konsentrert seg om grunnleggende begreper og regler, på bekostning av mer detaljpreget stoff. Men det er også aktuelt at et slikt «innføringskurs» på første studieår suppleres av et «fordypningskurs» - som valgemne – på 5. studieår. Dette kan i så fall tilsi et behov for å styrke undervisningsressursene.

Selv om fagmiljøet altså trenger flere, er vi likevel slik det ser ut dekket i 2019. Jeg ser heller ingen som umiddelbart kunne ha tiltrådt en førstestilling som lyses ut i vår. Derimot er det sannsynlig at en ph.d.-avhandling innenfor emnene leveres i Bergen til sommeren (foruten at det nylig er levert en i Oslo). Innspillet er derfor i første rekke myntet på den faste stillingen som planlegges utlyst til høsten.

Når det gjelder **øremerking av stipendiatstillinger**, trenger fagområdene fortsatt langsiktig oppbygging av kompetanse, jf. bl.a. vedlagte brev av 5.01.18. Et praktisk spørsmål er imidlertid om det er veilederressurser tilgjengelig, dersom tanken er at nyansatte stipendiater bør ha hovedveileder her. Selv skal jeg unngå ytterligere undervisnings- og veilederoppdrag inntil min forskningstermin er fullført, men det kan tenkes at andre i seniorgruppen kan være aktuelle.

Thomas Eeg

Forskergruppeleder familie-, arve-, barne- og personrett.

[Brev av] Bergen, 15.01.2018:**UTLYSNING AV LEDIG STILLING ETTER PROFESSOR GUDRUN HOLGERSEN**

Det vises til mail 5. januar fra Anita H. Garden.

Forskergruppelederne er bedt om å uttale seg i sakens anledning.

Det er flere områder som peker seg ut innenfor familie-, barne-, arve- og personrett der de menneskelige ressurser innenfor forskergruppen ikke står i forhold til forskningsmessige utfordringer:

- 1) Økonomiske rettsvirkninger av familieliv («familieformuerett» i vid forstand») og arverett er forskningsområder som tradisjonelt anses å tilhøre den del av privatretten som ikke er formuerett, selv om fagområdene i det minste har brede kontaktflater. Undertegnede egen forskningsinnsats de senere år har hatt sin hovedtyngde her, og det er mulig at fremtidig forskningsinnsats hos forh. dekan Strandbakken og førsteamanuensis Veia Lund delvis vil falle innenfor dette området. Mer forskning er likevel fortsatt ønskelig, herunder for å markere tydeligere internasjonalt at det ikke bare er i Oslo det forskes på disse områder i Norge.
- 2) Familierett i sin alminnelighet: Større og mindre prosjekter i nordiske og europeiske kontekster forsker bl.a. på (manglende) adekvate rettslige instrumenter i møte med de familiemessige konsekvenser av samfunnsutviklingen, herunder et mangfold i aksepterte familieformer/relasjoner, og ulike verdier og ideologier knyttet til utviklingen. Innenfor forskergruppen forskes det i liten grad på dette, med et visst forbehold for et lite felt innen barneretten, se neste punkt.
- 3) Barneretten. Som sådan har fagområdet nærmest vært neglisjert ved vårt fakultet. På grunn av manglende kompetente fagpersoner med tilstrekkelig kapasitet har barneretten etter forrige studiereform (2003-04) verken vært en del av forventet læringsutbytte i familierett, eller et eget spesialelemne. Dette til tross for den sentrale betydning barnerett har for enkeltmenneskets skjebne i det praktiske liv, f.eks. ved megling og konfliktløsning om bosted, omsorg og samvær etter foreldres samlivsbrudd, og til tross for den rivende rettslige utviklingen området har gjennomgått i de senere år. Manglende kompetanse/kapasitet blant fagpersoner til å arbeide med faget i en studiesammenheng gjenspeiler seg også i manglende forskning på området. En viss bedring har det likevel blitt i så måte i de aller siste år, men da dels i form av pågående Ph.D-prosjekt, dels av fagpersoner med sin forskningsmessige hovedinteresse innenfor andre områder (prosess/mekling, forvaltningsrett, strafferett). Det er ved Gudruns avgang nettopp vår fremste kapasitet på barnerett som forsvinner.
- 4) Personretten. Den har vel i studiesammenheng aldri vært et obligatorisk fag eller spesialelemne ved vårt fakultet. Det har – kanskje derfor – heller ikke, eller bare knapt, vært forsket på. Også her tilsier samfunnsutviklingen at det trengs juridisk forskningsinnsats. Flere sider av utviklingen i samfunnsynet på menneskeverd o.l. knytter personretten, bl.a. deler av vergemålsretten, tettere opp til grunnleggende menneskerettigheter, og til bl.a. helse- og sosialretten. Et annet eksempel er at utviklingen innenfor den medisinske vitenskap/genteknologi osv. skaper nye personrettslige problemstillinger som det hittil så vidt vites ikke er forsket mye på i Norge.

Også demografiske endringer er av betydning for personretten, f.eks. den økende absolutte og relative andel av befolkningen som lever stadig lengre. Det fører bl.a. med seg at alderdomsbetinget hjernesvikt (demens) for mange skaper utfordringer med hensyn til retten til å råde over seg og sitt. Vi fikk for flere år siden ny vergemålslov, som bl.a. har henvist umyndiggjørelsesinstituttet til rettshistorien og innført nye institutter som fremtidsfullmakt, og lovfestet og regulert nærmere pårørendes rett til å handle på vedkommendes vegne. Internasjonalt synes også trenden å være å la vedkommende i størst mulig grad beholde sin selvråderett, og Norge har bl.a. ratifisert en konvensjon om rettigheter for personer med funksjonsnedsettelse. Disse utfordringer har det så vidt vites hittil i liten grad vært forsket på hos oss, og i Norge generelt, når vi ser bort fra prosjektet til Maria Veia Lund (under ferdigstilling) om «Overføring av formue, alderdom og rettsleg handleevne». Behovet for slik forskning antas å være økende så lenge befolkningen blir eldre og velferden øker/velferdsstaten utbygges, samtidig som familieband svekkes.

Det er grunn til å påpeke at jo lengre fakultetets forskning forsømmes på de nevnte områder, desto mer domineres de av forskning annetsteds, på nasjonalt plan f.o.f. ved universitetet i Oslo. Forskere ved andre institusjoner vil derved også fortsette å stå bedre rustet enn oss til å delta i internasjonalt forskningssamarbeid. Dette er ikke minst uheldig i lys av at forskningsfeltene personrett – barnerett – familierett – arverett ivaretar hele livsaspektet fra fødsel til død - faktisk fra før fødselen, jf. bl.a. avtaler/vedtak om assistert befruktning/surrogati, og til etter døden, jf. skifteoppgjør etter avdøde. Dette er felt som det er særdeles viktig å ha mest mulig innsiktsfull forskning om, ikke bare for betydningen for enkeltmenneskets liv, men for samfunnet som sådan. Det kan her være betimelig å minne om Universitetet i Bergens visjoner og strategier, oppsummert i stikkordene hav – liv – samfunn. Våre fagområder scorer kanskje ikke så høyt på «hav», men desto høyere på liv og samfunn.

Thomas Eeg

Forskergruppeleder familie-, arve-, barne- og personrett.

4) Fra Jørgen Aall

Mottatt 20.2.2019

Øremerking av stillinger – Rettsstat, menneskerettigheter

Førstestillingen

For rundt fem år siden ble Jon P Rui ansatt som professor ved fakultetet for styrke menneskerettslig forskning og undervisning ved Fakultet. Som kjent har Rui returnert til Tromsø. Dette bortfallet bør kompenseres ved en ny ansettelse innen fagområdet Rettsstat, Menneskerettigheter (eller hva det nå vil bli hetende i fremtiden).

Selv om Fakultetet allerede har flere rettsstat- og menneskerettskompetente på førstestillings- og professornivå, er det behov for å gjenvinne og helst styrke *forskningsskapiteten* på dette feltet. Jeg nøyer meg her med å peke på utfordringer knyttet til den rettslige utviklingen i Norge (grunnlovsreformen i 2014) og forholdet mellom denne og det europeiske beskyttelsessystemet (særlig EMK, men også EU/EØS). Blant stikkordene her er de internasjonale kontrollorganers prøvingsintensitet, subsidiaritetsprinsipp og nasjonal skjønnsmargin.

Disse (spennende!) forskningsutfordringene gå hånd i hånd med (tilsvarende!) *undervisningsoppgaver*. Vi har jevnlig problemer med å få undervisningskabalene til å gå opp innenfor disse fagområdene. Det gjelder i dag særlig storgruppeundervisning, men i noen grad også forelesninger. Den sannsynlige omstrukturering (og slik jeg oppfatter det: prinsipielle styrking) av de fag som særlig omhandler forholdet mellom norsk og internasjonal rett aksentuerer både forsknings- og undervisningsbehovet.

Når det gjelder *muligheten* til å rekruttere kvalifiserte nevner jeg at jeg nylig har avsluttet et bedømmelsesarbeid for UiO som gjald en førstestilling i EMK-rett ved Norsk senter for menneskerettigheter. Det meldte seg tolv søkere, flere av dem særdeles vel kvalifiserte, både vitenskapelig og med hensyn til å kunne undervise i fag på jusstudiet. Bare én av dem vil bli tilsatt. Uten å vite det vil jeg tro at flere av de øvrige eventuelt vil kunne være aktuell for oss (og at disse i så fall bør oppfordres til å søke). Dette er selvsagt bare ett rekruteringsreservoar, det finnes saktens flere og nærmere.

Stipendiatstillingene

Jeg viser til redegjørelsen ovenfor og gjør den gjeldene også i denne sammenheng (med de nødvendige tilpasninger). Med de nevnte forsknings- og undervisningsutfordringer bør fakultetet satse langsiktig. Det vil blant annet si ved å utdanne egne doktorander, det vil igjen si ved å ansette stipendiater. Jeg tillater meg å foreslå øremerking av to stipendiatstillinger innen fagområdet Rettsstat, Menneskerettigheter.

Bergen, den 20. februar 2019

Jørgen Aall

5) Fra Knut Einar Skodvin

Mottatt 20.2.2019

Innspill vedrørende utlysning av fast stilling som førsteamanuensis og stipendiatstilling fra forskergruppen for folkerett.

Førsteamanuensis

Folkeretten representerer et eget rettssystem med en distinkt rettsteoretisk bakgrunn, egen metodelære og et mangfold av disipliner. Flere av disse disiplinene har etter hvert utviklet egne rettsteoretiske trekk og metodelærer som avviker fra det alminnelige. Fakultetet har mange fast tilsatte med dype og inngående kunnskaper og forskningskompetanse i ulike folkerettslige spesialdisipliner. Fakultetet har derimot lav dekning av fast tilsatte med mer alminnelige folkerettslige disipliner som arbeidsfelt.

Til de alminnelige disiplinene der fakultetet i dag har lav, eller ingen, persondekning, hører disiplinene som er sentrale sett opp mot UiB og fakultetets egen strategiplan. Innenfor klima og energiomstilling på folkerettens område har vi ingen i fast stilling. Miljøretten er også sentral mot de globale samfunnsutfordringene, et område som også omfatter flyktningretten. Det rettsområde har en medarbeider i fast stilling som kjerneområde. Innenfor det marine er havretten den sentrale folkerettslige disiplin. Fakultetet har en fast tilsatt med dette innenfor sitt kjerneområde, men grunnet frikjøp har en p.t. ingen.

Fagmiljøet i folkerett preges derfor av at det er svært tynt og sårbart. Det er betegnende at forskergruppen i stor grad falt sammen da Maja Janmyr valgte stilling i Oslo. Samtidig vil vekst innenfor den alminnelige delen av folkeretten i stor grad være i samsvar med de sentrale områdene i strategiplanen.

Også på undervisningssiden har den lave bemanningen innen den alminnelige folkeretten betydning. Undervisning på den obligatoriske delen av studiet ivaretas i liten grad av personer med førstekompetanse i alminnelig folkerett. Det har heller så langt ikke vært utviklet valgemenner innen f.eks. det marine. Strategiplanen for forskning har slik ikke på dette område gitt opphav i et samspill der hva vi anser som sentrale områder for forskning smitter over på hva vi tilbyr utdanning innen. Heller ikke på miljøretten har vi slikt overlapp på folkerettssiden.

Sett isolert fra forskergruppen for folkerett gjør dette at vekst innenfor de alminnelige folkerettslige disipliner fremstår som ønskelig. Samtidig må dette holdes opp mot at det for tiden ikke er kjente aktuelle eksterne søkere og leveringstidspunkt for interne søkere under kvalifisering. Dersom fakultetet ikke ser for seg en vesentlig utvidelse av valgemenneprotefoljen innen folkerettslige emner vil det også være sentralt at den som eventuelt tilsettes har undervisningskompetanse på innen andre emner på det obligatoriske studiet for å kunne fylle stillingens undervisningsdel. For søkere innen folkerett vil også mulighetene for deltakelse i BOA-aktivitet være et sentralt punkt.

Stipendiatstilling

Av over nevnte grunner er det sterkt ønskelig om det innenfor utlyste stipendiatstillinger gis rom for at eventuelle søkere med folkerettslige temaer som faller innenfor strategiplanen kan prioriteres ved rangering av tilnærmet like kvalifiserte søkere.

For forskergruppen for folkerett,

Knut Einar Skodvin

INNSPILL TIL ØREMERKING AV STIPENDIATSTILLINGER

1) Fra Synne Sæther Mæhle og Jørn Jacobsen

Mottatt 18.2.2019

Innsnel frå leiarar i forskargruppa i rettsteori om utlysing av nye stipendiatstillingar

Vi viser til e-post frå Anita Hadziavdic Garden den 13. februar 2019, om utlysing av nye stillingar, og vil kome med følgande innsnel:

Fakultetet har tidlegare hatt eit rikt og framgangsrikt rettsteorimiljø. Arbeida til Jan Frithjof Bernt og David Doublet, til dømes, bidrog til å løfte erkjenningsnivået blant fakultetet sine forskarar og gjorde fakultetet til ein viktig bidragsytar til rettsvitskaplege diskusjonar i norsk og nordisk teori.

Rettsteorigruppa vidareførte denne arva i ein lengre periode. Gruppa har likevel vore sårbar, då dei fleste som har vore verksame i den, i nokre år har hatt sitt sentrale tyngdepunkt i forskingsprosjekt og andre fagfelt. Det gjorde mellom anna at gruppa har vore inaktiv dei siste åra.

Det å ha eit aktivt rettsteorimiljø er likevel viktig av fleire grunnar. Det vil bidra til å løfte den fagspesifikke forskinga ved fakultetet og til godt samverke mellom ulike faggrupper, i tillegg til å bidra til at fakultetet òg i framtida kan vere ein premissleverandør for norske, nordiske og internasjonale diskusjonar mellom anna om rettsvitskapen sin karakter og metode. Auka og samlande diskusjon om overordna, rettsteoretiske sider av ulike syn på juridisk metode, er òg viktig – ikkje minst i lys av den pågåande studiereforma. Av desse grunnane er gruppa no reaktivert.

I lys av erfaringane med at mange av deltakarane i gruppa har andre fagfelt som sitt primære fag, ser vi det som viktig at fakultetet får noko fleire forskarar som har rettsteori som sitt primære fagfelt. Eit viktig verkemiddel til ei slik utvikling, vil vere å få inn ein stipendiat i rettsteori. Eit ph.d.-prosjekt på dette området, vil i seg sjølv vere eit viktig bidrag til rettsteorimiljøet ved fakultetet, og vil kunne legge til rette for rekruttering av slik kompetanse til ei fast stilling ved fakultetet.

Leiarane i rettsteorigruppa

Synne Sæther Mæhle og Jørn Jacobsen

2) Fra Ingrid Margrethe Halvorsen Barlund og Malgorzata Cydecka

Mottatt 20.2.2019

Utllysning av stipendiatstillinga - Innspel frå Forskargruppa for konkurranse- og marknadsrett

Det visast til mail av 13. februar 2019 der Fakultetet etterspør blant anna øyremerking av stipendiatstillingar.

Vi i forskargruppa for konkurranse – og marknadsrett ønskjer med dette å oppmode om at to stipendiatstillingar øyremerkast henholdsvis:

- 1. Konkurranserett, statsstøtterett eller offentleg anskaffingsrett.**
- 2. EU/EØS-rett; både institusjonelt og dei fire fridommene innanfor den indre marknadsretten.**

Behovet grunnjevast i at det er eit **sterkt behov for nye stipendiatar i fagmiljøet**. I 2018 sa to av våre stipendiatar opp stillingane sine ved Fakultetet, medan ein annan stipendiat ferdigstilte avhandlinga og skal vidare i postdoktorstilling. Forskargruppa har per i dag såleis berre to stipendiatar på huset, men begge desse ferdigstiller avhandlingane sine i løpet av 2019.

Vidare grunnjevast behovet i **manglande undervisningskrefter**, særleg på NIRI, men òg på valemna som forskargruppa tilbyr. Per i dag består forskargruppa av fire faste tilsette, to postdoktorar og ein universitetslektor, i tillegg til to stipendiatar. Samstundes dekkjer forskargruppa eit vidt fagfelt, som inkluderer alt frå generell EU/EØS-rett til konkurranse- og marknadsrett til energirett. For å kunne **oppretthalde gruppa si høge faglege aktivitet** og samstundes **byggje opp under eit fagmiljø** som er unikt i norsk og nordisk academia, er vi avhengige av å rekruttere nye stipendiatar.

Ettersom både **Konkurransetilsynet og KOFA** ligg i Bergen, er det naturleg at Fakultetet ønskjer å ivareta og styrke konkurranse- og marknadsrettsmiljøet som har vakse fram ved Fakultetet dei seinare åra. Ei slik ivaretaking og styrking går òg fram av **strategiplanen til Fakultetet for 2016-2022** der det står at «Fakultetet skal drive nyskapande grunnforskning i dei obligatoriske faga og i sentrale valemne. Satsinga innan strafferett, konkurranserett og formuerett frå føregåande strategiperiode skal også ha naudsynte rammevilkår for vidare utvikling.»

På vegne av Forskargruppa for konkurranse- og marknadsrett

Ingrid Margrethe Halvorsen Barlund

Malgorzata Cydecka

3) Fra Torger Kielland og Knut Martin Tande

Mottatt 20.2.2019

Øymerking av stipendiatstilling i immaterialrett

Immaterielle verdier blir stadig viktigere i kunnskapsøkonomien, og rettsreglene om økonomiske rettigheter knyttet til slike verdier har blitt en sentral del av samfunnslivet og rettssystemet. Også UiB sentralt fokuserer stadig sterkere på viktigheten av innovasjon i universitetssektoren, og i den forbindelse står rettighetene til immaterielle verdier sentralt. Dette innebærer at kunnskap om reglene om beskyttelse og avklaring av immaterielle rettigheter, blir stadig viktigere.

På bakgrunn av dette er det viktig å bygge og vedlikeholde et forskningsmiljø innen immaterialrett på fakultetet, ved å rekruttere nye stipendiater. Vi er per i dag tre faste ansatte med immaterialrettskompetanse (Tore Lunde, Knut Martin Tande og Torger Kielland). Vi har de siste årene hatt en stipendiat (Merete Endestad) på et doktorgradsprosjekt med betydelige innslag av immaterialrett, og en stipendiat (Jonas Jensen) på et rent immaterialrettslig prosjekt. Disse prosjektene er nå henholdsvis ferdig, og i ferd med å avsluttes.

I forslaget til ny studieordning foreligger er det i tillegg et forslag om å ta immaterialretten inn som en del av et utvidet tingsrettsfag (tings- og immaterialrett), samtidig som det er aktuelt med et semiobligatorisk valgemne i IT-rett, med innslag av immaterialrett. Også dette gjør det ønskelig å øke antallet ansatte med immaterialrettslig kompetanse.

Det er også et stort behov for immaterialrettslig kompetanse institusjonelt på fakultetet og ved UiB sentralt, blant annet i forbindelse med forskningsprosjekter.

Samlet er det derfor gode grunner til at fakultetet øremerker en stipendiatstilling i immaterialrett i forbindelse med vårens/sommerens utlysning av stipendiatstillinger, og vi ber om at fakultetet gjør dette.

Beste hilsen,
Torger Kielland og Knut Martin Tande

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: xx/19
Møtedato: 2019
Journalnummer:

UTTALELSE FRA STUDIEUTVALGET TIL SAK OM RETTING AV VITENSKAPELIGE STILLINGER

Viser til henvendelse med invitasjon til alle vitenskapelig ansatte til å inngi uttalelse til sak om tilsetning av vitenskapelig ansatte – en førsteamanuensisstilling og et antall stipendiatstillinger.

Stabsseksjonen sendte ut invitasjonen med høringsfrist onsdag 20. februar kl. 12:00 – Studieutvalgets møte begynte kl. 13:15 samme dag, og det ble ikke tid til en forsvarlig gjennomgang av høringssvarene før møtet. Svarene ble derfor behandlet på sirkulasjon, og vil finnes i SU sin innkalling og protokoll for neste møte, den 20. mars.

Uttalelsen som ble vedtatt på sirkulasjon:

SU uttaler:

Med utgangspunkt i de mottatte tilbakemeldingene fra flere emneansvarlige og forskergrupeledere vil SU gi uttrykk for at behovet for flere undervisere er bekymringsfullt stort på en rekke sentrale emner. Behovet er så stort at SU ikke finner det riktig å peke på ett konkret rettsområde som bør prioriteres ved denne korsvei. Den faste stillingen som nå lyses ut, må dessuten sees i sammenheng med de neste utlysningene som er bebudet i 2020. SU vil i stedet slutte seg til uttalelse fra de emneansvarlige på JUS242 Rettergang, professorene Magne Strandberg og Ørnulf Øyen, om viktigheten av at fakultetet i sin rekruttering til faste stillinger har fokus på å rekruttere personer med bred undervisningskompetanse i norsk rett. Uavhengig av faglig retting av utlysningene bør det etter SUs syn stilles krav til bred undervisningskompetanse i norsk rett, og søkeres kvalifikasjoner på dette punkt må veie tungt i ansettelsesprosessen.

Dekan og fakultetsdirektørs merknader

På denne bakgrunn framsettes følgende

forslag til vedtak:

Karl Harald Søvig
dekan

Øystein L. Iversen
fakultetsdirektør

25.02.2019
JOSP

Øremerking av førsteamanuensisstilling: «FU noterer at det for tiden er uvanlig mange forventede avganger i faste stillinger. Det er på tidspunktet uvanlig stor sårbarhet innenfor flere basisfag, som vil kunne påvirke kvaliteten både innenfor forskningen og undervisningen. Det er forventet at en avgang og enkelte permisjoner innenfor fagene formuerett/obligasjonsrett i vid forstand. I nær fremtid vil også en av fakultetets professorer innenfor forvaltningsrett gå av med pensjon. Fakultetets kompetanse innenfor grunnleggende forvaltningsrett vil i noen år fremover også være bundet opp i andre oppgaver enn forskning. Det er grunn til å tro at fakultetet således vil måtte styrke kapasiteten innenfor alminnelige basisfag for å understøtte strategiplanens grunnleggende målsetting: «Fakultetet skal drive nyskapande grunnforskning i dei obligatoriske faga og i sentrale valemne.» FU mener det på denne bakgrunn er behov for en fast stilling der søkeren kan dokumentere høy kompetanse både innenfor privatrett og offentlig rett, og særlig i tilknytning til formuerett/obligasjonsrett og forvaltningsrett.

På lenger sikt finner FU det mest naturlig å øremerke en fast stilling relatert til enkelte forskergruppernes foreslåtte felt, blant annet menneskerettigheter, når en slik retting i tillegg kan knyttes til et større basalfag slik som strafferett el. En mulig kombinasjon kan også være rettstat/strafferett og menneskerettigheter. Behovet for faste tilsatte synes likevel på nåværende tidspunkt å være mer prekært innenfor de tidligere nevnte rettsområdene.»

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 18/19
Møtedato: 12.03.2019
Journalnummer: 2019/1541

REVISJON AV INSTRUKS OM OPPGÅVEGJEVING OG SENSUR

I sitt møte den 20. februar 2019 behandlet Studieutvalget en sak om revisjon av fakultetets regler om oppgaver og sensur. Saksnotatet hitsettes i sin helhet og anses å gi uttømmende orientering om bakgrunnen for og innholdet i forslaget.

SU fattet slikt vedtak i sak 7/19:

1. SU innstiller overfor fakultetsstyret:
 - Instruks om oppgavegjeving og sensur vedtas som foreslått.
 - Med virkning fra samme tidspunkt oppheves
 - o Retningslinjer for utforming av prøvar i jusstudiet
 - o Retningslinjer for karakterfastsettning
 - o Instruks om oppgavegjeving og sensur
 - o Retningslinjer for godkjenning og valg av sensorer og undervisere
 2. Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet § 3-9 Alminnelige regler om sensur skal lyde:
 1. Sensurfristen reguleres av [universitets- og høyskoleloven](#) § 3-9 nr. 4, [Forskrift om frister for sensur ved Det juridiske fakultet](#) og [Forskrift om sensurfrist for mastergradsoppgaver](#). Sensurdato opplyses i tilknytning til eksamen. Der sensuren faller senere enn det som er opplyst, skal ny dato publiseres i Mitt UiB.
 2. Sensur av arbeider som inngår i karaktergrunnlaget foretas av én sensor. Unntak:
 - a. Besvarelser som først vurderes til F eller Ikke bestått skal vurderes av ytterligere en sensor før endelig sensurvedtak fattes.
 - b. Masteroppgaver vurderes av to sensorer, jf. universitets- og høyskoleloven § 3-9 nr. 2 andre punktum.
 - c. Ved ny sensurering etter klage over sensurvedtak, benyttes to sensorer, jf. universitets- og høyskoleloven § 3-9 nr. 5 første punktum.
 3. Krav om begrunnelse for sensurvedtak rettes primært til sensor på det tidspunkt («trefftiden») og på den måten fakultetet angir for den enkelte eksamen. Det er likevel adgang til å kreve begrunnelse inntil en uke etter kunngjøring av sensuren, jf. universitets- og høyskolelovens § 5-3 (1), tredje setning.
 4. Hvis studenten har henvendt seg til sensor i trefftiden skal begrunnelsen gis senest dagen etter at kravet ble satt fram. Overholder ikke sensor denne fristen, skal studenten underrette administrativt ansvarlig for studieåret/emnet samme dag eller senest neste morgen. Hvis studenten har framsatt krav om begrunnelse etter trefftiden, men innenfor lovens ytre frist, gis begrunnelse senest to uker etter at kravet er satt fram. Overholder ikke sensor denne fristen, skal studenten underrette administrativt ansvarlig for studieåret/emnet senest neste dag.
 5. Det gis ikke hovedkarakter for graden master i rettsvitenskap.
- Ikrafttredelse samtidig med pkt. 1.

Vedtaket punkt 2 omfattes av Studieutvalgets kompetanse; det gjelder endringer som følger direkte av endringene som foreslås i punkt 1. Saken her gjelder vedtakets punkt 1.

Endring av fakultetets regler om sensorer og sensur

Forslaget her er primært en redaksjonell endring og «opprydding» i et regelsett som kan framstå som uoversiktlig slik det er nå. Forhistorien for någjeldende utforming, kan spores tilbake til 2003 (og dels før det), med tilføyelser og større og mindre endringer for enkeltbestemmelser underveis.

Et slikt fragmentert regelsett er uheldig av flere grunner: Det reduserer tilgjengelighet og lesbarhet, det legger til rette for innbyrdes motstridende bestemmelser og det stiller unødige krav til oppdatering og redaksjon.

Saken her tar sikte på å samle og samordne disse reglene.

Saken har også virkning for § 3-9 Almennelige regler om sensur, i [Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet](#). Denne bestemmelsen beholdes i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, men foreslås endret.

Det någjeldende regelsettet foreslås samlet i en *ny Instruks om oppgavegjeving og sensur ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen*. Det er i all hovedsak tale om redaksjonelle endringer. I noen tilfeller er det likevel nødvendig med mindre materielle endringer i noen av bestemmelsene, primært der det har vært svakere sammenheng mellom de ulike regelsettene. De kompliserte sammenhengene, flyttinger, nyskrivninger og slettinger gjør det vanskelig å lage en god oversikt over de *endringene* som foreslås; en slik oversikt anses dessuten lite formålstjenlig, ettersom det er ønskelig at SU og senere fakultetsstyret tar stilling til det faktiske forslaget som foreligger, ikke primært til endringene. Av den grunn må forslaget til instruks i sin helhet sees som forslag om ny regulering.

Forslaget til ny instruks omfatter någjeldende

- [Retningslinjer for utforming av prøvar i jusstudiet](#)
- [Retningslinjer for karakterfastsetjing](#)
- [Instruks om oppgavegjeving og sensur](#)
- [Retningslinjer for godkjenning og valg av sensorer og undervisere](#)

Alle disse i någjeldende versjon er satt inn i saken her i fulltekst, dels av arkivhensyn, dels av hensyn til opplysning av saken.

Dekan og fakultetsdirektørs merknader

Dekan og fakultetsdirektør slutter seg til SUs forslag til vedtak. Det er påkrevd med en opprydding her, og et nytt helhetlig reglement.

På denne bakgrunn framsettes følgende

forslag til vedtak:

1. Instruks om oppgavegjeving og sensur vedtas som foreslått og trer i kraft fra 1. august 2019.
2. Med virkning fra samme tidspunkt oppheves
 - Retningslinjer for utforming av prøvar i jusstudiet
 - Retningslinjer for karakterfastsetjing

- Instruks om oppgavegjeving og sensur
- Retningslinjer for godkjenning og valg av sensorer og undervisere

Karl Harald Søvig
dekan

Øystein L. Iversen
fakultetsdirektør

25.02.2019
JOSP

Instuks om oppgavegjeving og sensur

Vedtatt av fakultetsstyret 12. mars 2019.

Innhold

<u>1. Fastsetjing av oppgaver</u>	5
<u>1.1. Oppgaveutval</u>	5
<u>1.1.1. Utvalet</u>	5
<u>1.1.2. Arbeidet i utvalet</u>	5
<u>1.2. Nivå på eksamensoppgaver</u>	5
<u>1.3. Krav til utforming av oppgaver</u>	5
<u>1.3.1. Samanhengen mellom læring og prøving</u>	5
<u>1.3.2. Praktiske oppgaver («praktikum»)</u>	6
<u>1.3.3. Andre typer oppgaver («teorioppgaver»)</u>	6
<u>1.3.4. Fleire oppgaver ved same prøve</u>	6
<u>1.4. Arbeidsgruppeoppgaver og storgruppeoppgaver</u>	6
<u>2. Moment til vurderinga – sensorrettleiing</u>	6
<u>3. Sensorutval</u>	7
<u>4. Sensur for karakterteljande prøver</u>	7
<u>4.1. Tilhøvet til emneskildringane</u>	7
<u>4.2. Faglege kriterier for sensuren</u>	7
<u>4.3. Anonymitet</u>	8
<u>4.4. Gjennomføring av sensuren</u>	8
<u>4.5. Nivåkontroll</u>	8
<u>5. Grunngeving for sensurvedtak</u>	9
<u>6. Kontrollkommisjon</u>	9
<u>7. Endringar i instruksen her</u>	9
<u>8. Ikraftsetjing</u>	9

1. Fastsetjing av oppgåver

1.1. Oppgåveutval

1.1.1. Utvalet

- a) Oppgåver til prøver som er karakterteljande skal fastsettast av den emneansvarlege etter samråding med oppgåveutvalet.
- b) Oppgåveutval for kvart av dei fire første studieåra er emneansvarleg for det aktuelle emnet, to studentrepresentantar oppnemnde av fakultetet og minst ein seminar- eller storgruppeleiar.
- c) For spesialemne skal det ikkje vera oppgåveutval. Den emneansvarlege fastset oppgåver for spesialemne.
- d) Det kan gjerast heilt eller delvis unntak frå krav om studentdeltaking i utvalet dersom eigna studentrepresentantar ikkje kan skaffast.
- e) I særlege høve kan studiedekanen godkjenne unntak frå kravet om oppgåveutval.
- f) Administrativt ansvarleg kallar inn til møta og møter sjølv etter behov.
- g) Medlemmene av oppgåveutval har teieplikt om drøftingane i oppgåveutvalet, og om oppgåveframlegg og fastsette oppgåver.
- h) Om teieplikta og avgrensinga av plikta gjeld elles forvaltningslova §§ 13-13c.

1.1.2. Arbeidet i utvalet

- a) Eit utkast til oppgåve skal leggjast fram for oppgåveutvalet seinast to veker før prøven skal haldast, og oppgåva skal vera endeleg fastsett seinast ei veke før oppgåva skal gjerast kjend. Større endringar i høve til utkastet skal leggjast fram for oppgåveutvalet før oppgåva blir endeleg fastsett.
- b) Oppgåveutvalet skal spesielt kontrollere at oppgåvene er formulerte klårt og eintydig med tanke på fagleg innhald og form for oppgåvesvar, jf. pkt. 1.3.
- c) Der oppgåveutvalet ikkje vert samde, vert avgjerda teken med alminneleg fleirtal. Emneansvarleg har dobbeltstemme.
- d) Sensorretteiinga skal ikkje utarbeidast endeleg før etter at oppgåveutvalet har godkjend oppgåva. Ei momentliste til vurderinga skal vere tilgjengeleg for studentrepresentantane etter at dei har vurdert oppgåva, før dei gjer greie for erfaringane sine for utvalet.

1.2. Nivå på eksamensoppgåver

- a) Eksamensoppgåver skal utformast under omsyn til emnet si læringsutbyteskildring.
- b) Oppgåve og sensorretteiing skal utformast med sikte på at studentane sin samla relevante kompetanse, jf. læringutbyteskildringa, kjem til uttrykk og vert løna.
- c) Det skal takast omsyn til
 - a. den tida studentane har til rådvelde for å svare på oppgåva og eventuell ordgrense for oppgåvesvaret
 - b. kva kjelder/hjelpemiddel som er lovlege på den aktuelle eksamen
 - c. kva nivå i studiet oppgåva gjeld for. Faglege og metodiske forventningar skal byggje på studentane sine samla kunnskapar og ferdigheiter.
 - d. om oppgåva skal svarast på i gruppe eller individuelt.
 - e. at vurderinga (sensuren) skal skje i samsvar med dei kvalitative karakterskildringane og "Utfyllende retningslinjer for karakterfastsettelse i juridiske fag", jf. pkt. 4.2.b).

1.3. Krav til utforming av oppgåver

1.3.1. Samanhengen mellom læring og prøving

Oppgåver som er karakterteljande eller obligatoriske i emnet («obligatorisk kursoppgåve»), skal i form og innhald byggje på emneinnhaldet.

Det tyder at det kan inngå spørsmål som ikkje har vore handsama i undervisninga. Dette kan vere spørsmål som er dekte av hovudlitteraturen, spørsmål som studentane kan svare på ut

frå lovlege hjelpemiddel under prøven, eller spørsmål som stiller krav til sjølvstendig resonnement ut frå læringsmåla til emnet og tidlegare emne.

1.3.2. Praktiske oppgåver («praktikum»)

- a) Oppgåver som tek utgangspunkt i eitt eller fleire praktiske tilfelle kan gå ut på å skrive ei nøytral utgreiing, men oppgåva kan også gå ut på å skrive tekstar av andre slag, som skriftleg rådgeving til ein part, prosesskriv, avtaleklausul, dom, forvaltningsklage, innstilling til forvaltningsorgan, utkast til lovtekst eller forskrift, osb.
- b) Det skal gå klårt fram av oppgåva kva type tekst det er tale om.
- c) Studentane skal tidlegare i studiet ha fått høve til å skrive minst ein tekst av det slaget det vert bede om på skuleeksamen.

1.3.3. Andre typar oppgåver («teorioppgåver»)

- a) Oppgåver som ikkje, eller berre i liten grad, tek utgangspunkt i praktiske tilfelle ("teorioppgåver") kan mellom anna gå ut på å prøve kunnskapar og oversikt, forståing og evne til å sjå og drøfte rettspolitiske spørsmål eller samanhengar og perspektiv i lærestoffet, analyse av ein dom, ei lovføresegn, merknader til eit prosesskriv eller anna.
- b) Oppgåveteksten bør gje klare haldepunkt for den nærare avgrensinga av oppgåvesvaret.
- c) Ein bør unngå oppgåver som berre gjev korte og stikkordprega overskrifter ("avtalelova § 36", "rettsleg interesse") eller som svarar til bestemte overskrifter i læremiddel.

1.3.4. Fleire oppgåver ved same prøve

Blir det gjeve fleire oppgåver ved same prøve, skal det gå fram om lag kor stor vekt som skal leggjast på kvart av oppgåvesvara, til dømes ved prosentvis fordeling.

1.4. Arbeidsgruppeoppgåver og storgruppeoppgåver

- a) I alle emna i dei tre første studieåra skal den emneansvarlege seinast to veker før undervisninga startar gjere kjend dei arbeidsgruppeoppgåvene og storgruppeoppgåvene studentane skal svare skriftleg på, saman med ein timeplan som viser tidspunkt for levering av oppgåvesvar og kommentering og eventuelt fordelinga på individuelle svar og fellessvar. Dette gjeld ikkje oppgåver som er nemnde i punkt 1.3.
- b) Den emneansvarlege kan endre oppgåvene seinare, og både den emneansvarlege og storgruppeleiaren kan lage tilleggsoppgåver til bruk i storgruppemøte o.l.

2. Moment til vurderinga – sensorrettleiing

- a) Det skal skrivast sensorrettleiing til alle oppgåver i alle eksamenar. For masteroppgåva vert det vist til [Instruks for veiledning og sensur på JUS399 masteroppgave](#) og [Utfyllande reglar om rettleiing og vurdering - masteroppgåver](#). Det er ikkje krav om sensorrettleiing utover dette for masteroppgåver.
- b) Sensorrettleiinga skal kort gjere greie for kva slags problemstillingar det er rimeleg å vente at studentane tek opp. Der det finst fleire innfallsvinklar skal minst to av dei nemnast. Vidare skal det gjerast greie for kva grunnlag læringsaktivitetane, hovudlitteraturen og andre læremiddel har gjeve for å svare på oppgåva. Så langt det er råd, bør det òg gjevast retningsliner for karakterfastsetjinga.
- c) Ein bør unngå at sensorrettleiinga inneheld ei utførleg framstilling av dei rettsspørsmåla oppgåva reiser eller kan reise, slik at det ikkje vert skapt eit urealistisk inntrykk av kva som kan krevjast av studentane.
- d) For spesialeemne og andre eksamenar med berre ein kommisjon, er det utarbeidd mal for forenkla sensorrettleiing.
- e) Sensorrettleiinga skal gjerast tilgjengeleg for studentane etter at karakterane er fastsette, jf. universitets- og høyskoleloven § 5-3 nr. 3. Av den grunn skal ho vere utstyrt med opplysning om at ho er innretta mot sensorane og ikkje kan lesast som ein mal for eit godt oppgåvesvar.

3. Sensorutval

- a) Det juridiske fakultet oppnemner eit fast sensorutval for eksamenar i masterstudiet, jf. universitets- og høyskoleloven § 3-9 nr. 2, delegert etter fullmakt frå Universitetsstyret. Tilleggsoppnemningar kan gjerast av dekanen eller studiedekanan om det trengst.
- b) For å verte godkjend vert det som utgangspunkt kravd eit vekta karaktersnitt på B (ev. 2,65) eller betre. I tillegg vil det samla karakterbildet bli vurdert, særleg med tanke på fordelinga av karakterar over tid og på aktuelle emne.
- c) For å bli godkjend som sensor vert det som hovudregel kravd minimum to års yrkes- og/eller undervisingserfaring.
Sporadiske undervisingsoppdrag som rettleiar og/eller oppgåverettar ved lærestader som tilbyr bachelor- og mastergrad i rettsvitenskap er ikkje tilstrekkeleg til å oppfylle kravet om undervisingserfaring. Eitt års engasjement som arbeidsgruppeleiar ved Det juridiske fakultet vil likevel reknast som eitt år med undervisingserfaring.
- d) Spesialisering og korvidt ein er personleg eigna vert òg teke med i vurderinga.
- e) Tilsette i vitenskaplege stillingar kan nyttast som sensorar utan vidare godkjenning av fakultetet.
- f) Den emneansvarlege avgjer kva sensorar i utvalet som skal nyttast ved den einskilde eksamen.
- g) Tilsvarande prosedyre gjeld for oppnemning av oppgåverettarar og rettleiarar og undervisarar. Godkjenning vert gjort separat for kvar kategori.

4. Sensur for karakterteljande prøver

4.1. Tilhøvet til emneskildringane

Føresegnene her om sensur for karakterteljande prøver, skal leggjast til grunn der ikkje anna er fastsett i ei emneskildring.

4.2. Faglege kriterier for sensuren

- a) Vurderinga av prestasjonane skal ta omsyn til progresjonen i studiet, og skal skje ut frå innhaldet i emnet, læringsutbyteskildringa, prøvingsforma og det studietrinnet emnet er plassert på.
- b) Vurderinga skal gjerast på grunnlag av følgjande formulering i *Utfyllende retningslinjer for karakterfastsettelse i juridiske fag*, fastsett av Det nasjonale fakultetsmøtet 24. april 2003: *Måling av juridiske egenskaper og ferdigheter skjer etter en sammensatt vurdering av ulike kvaliteter. Det avgjørende for karakterfastsettelsen skal være totalinntrykket av kandidatens prestasjoner, sett i forhold til oppgaven som er gitt. Ulike besvarelser av samme oppgave kan således ha hver sine sterke og svake sider, og likevel bli ansett som likeverdige ved totalvurderingen. På bakgrunn av dette, angis det ikke fagspesifikke beskrivelser i form av faste regler om hva som kjennetegner det enkelte karaktertrinn eller hvilke egenskaper som teller mest.*

Ved vurderingen av hvilke karaktertrinn som skal gis, ut fra de ovennevnte generelle beskrivelsene, vil det legges vekt på følgende ferdigheter i den totalvurderingen som skal foretas:

Kunnskaper om og oversikt over oppgavens tema og relevant bakgrunnsstoff;

Evne til å finne frem til og formulere rettslige problemstillinger, herunder skille mellom ulike problemer, prinsipale og subsidiære spørsmål, samt evne til å sette spørsmålene inn i sin rette sammenheng;

Evne til å drøfte spørsmål på en faglig forsvarlig og skjønnsom måte, og utnytte det foreliggende rettsstoff og faktum i samsvar med fagets metodiske prinsipper. Til dette hører

også blikk for hva som er vesentlig i forhold til det som er uvesentlig eller irrelevant, til å skille mellom det sikre og det tvilsomme, samt til å dimensjonere stoffvalg og proporsjoner i besvarelsen fornuftig;

Blikk for rettspolitiske dimensjoner innenfor oppgavens tema, dog uten å tape av syne grensen mellom vurderingers betydning de lege lata og de lege ferenda;

Selvstendighet ved evne til å resonnerer kritisk og uavhengig i forhold til foreliggende læremidler og undervisning;

Språkbeherskelse, fremstillingsevne, presisjonsnivå og systematisk ryddighet ved skriftlig og muntlig redegjørelse for fagjuridiske emner.

Ferdighetene vil i varierende grad inngå ved den faglige totalvurderingen, og er ikke uttømmende angitt eller prioritert.

4.3. Anonymitet

- a) Oppgavesvara til karakterteljande prøver, skal vere påførte kandidatnummeret til vedkomande student, men ikkje namnet.
- b) Sensuren skal elles òg - så langt det er fagleg eller praktisk mogleg - gjennomførast slik at studenten sin identitet ikkje er kjend for sensorane, jf. Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen § 7.7 og Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet § 3-9 nr. 3.

4.4. Gjennomføring av sensuren

- a) Det vert vist til Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet § 3-9 Alminnelige regler om sensur for formelle rammer for sensuren.
- b) Om det ikkje følgjer av emneskildringa at vurderinga skal vera Greidd/Ikkje greidd, skal det setjast ein karakter frå A til E for greidd og F for ikkje greidd, jf. universitets- og høyskoleloven § 3-9 nr. 6.
- c) For kursoppgåver o.l. som blir vurderte saman med ein avsluttande prøve (mappevurdering), skal sensorane ta omsyn til kva stadium i kurset dei er skrivne på, og andre omstende rundt skivinga (tid til skiving, merknader frå medstudentar og undervisar osv.). At ein eller fleire prestasjonar isolert ikkje kunne ha fått greidd karakter, hindrar ikkje i seg sjølv at det kan setjast ein samla greidd karakter.
- d) Der kursoppgåver og liknande blir vurderte saman med avsluttande prøve, skal desse vere med i vurderinga også i tilfelle av ny avsluttande prøve (kontinuasjoneksamen).
- e) Der eksamen er sett saman av fleire delar som vert sensurerte kvar for seg (eksamensdelar) må alle delane vere bestått før emnet er bestått, jf. § 6.3 i Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen.
- f) Dersom fleire sensorar deltek i den ordinære sensuren i eit emne, bør kvar sensor ha sensur for minst tjue studentar.
- g) Der fleire sensorar sensurerer saman, skal dei setje ein felles karakter. Blir dei ikkje samde, skal den emneansvarlige peike ut ein oppmann. For masteroppgåva peikar leiaren for Studieutvalet ut ein oppmann. Oppmannen får all tilgjengeleg informasjon frå sensorane, og fastset ein karakter innanfor dei rammene dei to har sett.

4.5. Nivåkontroll

- a) I sensuren av karakterteljande prøver i alle obligatoriske emne skal det gjennomførast nivåkontroll. Dette gjeld ikkje der det berre er ein kommisjon og emneansvarleg sjølv sensurerer.

- b) Nivåkontroll skal òg gjennomførast for klagesensur og sensur av kontinuasjonseksamen i alle obligatoriske emne. Dette gjeld ikkje der det berre er ein kommisjon og emneansvarleg sjølv sensurerer.
- c) Nivåkontrollen skal gjennomførast av emneansvarleg sjølv eller annan lærar som emneansvarleg utpeikar. Berre lærarar som deltok ved undervisning og/eller sensur ved same emne kan utføre nivåkontroll.
- d) Nivåkontrollen ved ordinær sensur skjer ved at kvar sensor sender inn eit oppgåvesvar som ligg heilt i den nedre grensa for kvart karakterintervall, det vil seie ein svak A, ein svak B, ein svak C, ein svak D og ein svak E.
Til nivåkontroll av klagesensur sender sensor inn eit oppgåvesvar som er sett til ein svak C, eit som er sett til ein sterk C og eit som er sett til ein sterk D.
- e) Etter at nivåkontrollen er gjennomført skal kvar enkelt sensor gjere dei endringar i karaktersetjinga som er naudsynte i lys av tilbakemeldingar frå nivåkontrolløren.

5. Grunngeving for sensurvedtak

- a) Studenten har krav på grunngeving der han eller ho har bede om det innan ei veke etter at sensuren fell.
- b) Ordinær sensur med ein sensor
Sensor grunnjev sensurvedtaket etter førespurnad frå studenten det gjeld. Sensor avgjer sjølv om grunngevinga skal vera skriftleg eller munnleg.
Sensoren set opp ringetid eller annan kontaktinformasjon som høver med studentane sine rettar og med storleiken på kommisjonen.
- c) Sensur med to sensorar
Ved klagesensur eller annan sensur med to sensorar, avtaler dei to sensorane kven som gjev grunngevinga.
- d) Sensur med kontrollkommisjon
Der sensurvedtaket er fastsett etter handsaming i klagekommisjon, gjev kommisjonsleiaren grunngevinga.

6. Kontrollkommisjon

- a) Der klagesensuren har gjeve resultat som avvik med meir enn ein karakter frå det opphavlege sensurvedtaket, skal saka handsamast av ein kontrollkommisjon før sensurvedtaket vert gjort kjend, ref. Universitets- og høyskoleloven § 5-3 nr. 6. Se og SU 65/18.
- b) Kommisjonen vert sett saman av opphavleg sensor, ein av klagesensorane og emneansvarleg. Emneansvarleg er leiar for kommisjonen.
- c) Der emneansvarleg har vore sensor for eitt eller fleire av oppgåvesvara, oppnemner studiedekanen ein annan leiar. Det same gjeld der emneansvarleg har vore ein av klagesensorane, og dei bestemmer at vedkommande skal møte i kommisjonen som klagesensor.
- d) Sensurfristen for klagesensorane må setjast så kort at det er tid til å halde klagekommisjonar før publisering.

7. Endringar i instruksen her

Fakultetsstyret vedtek endringar i instruksen her.

Studieutvalet kan vedta mindre endringar.

8. Ikraftsetjing

Instruksen trer i kraft frå 1. august 2019. Samstundes vert desse oppheva:

- *Retningsliner for utforming av prøvar i jusstudiet*
- *Retningsliner for karakterfastsetjing*

- *Instruks om oppgåvegjeving og sensur*
- *Retningslinjer for godkjenning og valg av sensorer og undervisere*

Endringen som foreslås i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet § 3-9 er hovedsakelig begrunnet med at en del av reguleringen der er ivarettatt i den foreslåtte instruks, en del er unødvendig og uheldig gjengivelse fra Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen og en del er vurdert å ha mindre heldig språklig utforming. Forslaget går fram av vedtaksforslaget.

Forslag til vedtak:

1. SU innstiller overfor fakultetsstyret:
 - Instruks om oppgavegjeving og sensur vedtas som foreslått.
 - Med virkning fra samme tidspunkt oppheves
 - o Retningslier for utforming av prøvar i jusstudiet
 - o Retningslinjer for karakterfastsettning
 - o Instruks om oppgavegjeing og sensur
 - o Retningslinjer for godkjenning og valg av sensorer og undervisere
 2. Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet § 3-9 Alminnelige regler om sensur skal lyde:
 1. Sensurfristen reguleres av [universitets- og høyskoleloven](#) § 3-9 nr. 4, [Forskrift om frister for sensur ved Det juridiske fakultet](#) og [Forskrift om sensurfrist for mastergradsoppgaver](#). Sensurdato opplyses i tilknytning til eksamen. Der sensuren faller senere enn det som er opplyst, skal ny dato publiseres i Mitt UiB.
 2. Sensur av arbeider som inngår i karaktergrunnlaget foretas av én sensor. Unntak:
 - a. Besvarelser som først vurderes til F eller Ikke bestått skal vurderes av ytterligere en sensor før endelig sensurvedtak fattes.
 - b. Masteroppgaver vurderes av to sensorer, jf. universitets- og høyskoleloven § 3-9 nr. 2 andre punktum.
 - c. Ved ny sensurering etter klage over sensurvedtak, benyttes to sensorer, jf. universitets- og høyskoleloven § 3-9 nr. 5 første punktum.
 3. Krav om begrunnelse for sensurvedtak rettes primært til sensor på det tidspunkt («trefftiden») og på den måten fakultetet angir for den enkelte eksamen. Det er likevel adgang til å kreve begrunnelse inntil en uke etter kunngjøring av sensuren, jf. universitets- og høyskolelovens § 5-3 (1), tredje setning.
 4. Hvis studenten har henvendt seg til sensor i trefftiden skal begrunnelsen gis senest dagen etter at kravet ble satt fram. Overholder ikke sensor denne fristen, skal studenten underrette administrativt ansvarlig for studieåret/emnet samme dag eller senest neste morgen. Hvis studenten har framsatt krav om begrunnelse etter trefftiden, men innenfor lovens ytre frist, gis begrunnelse senest to uker etter at kravet er satt fram. Overholder ikke sensor denne fristen, skal studenten underrette administrativt ansvarlig for studieåret/emnet senest neste dag.
 5. Det gis ikke hovedkarakter for graden master i rettsvitenskap.
- Ikrafttredelse samtidig med pkt. 1.

Retningslinjer for utforming av prøvar i jusstudiet

Om utforming av oppgåver og eksamenar som er med i grunnlaget for karaktersetjinga.

Fastsette av fakultetsstyret 17.06.2003 med heimel i "Reglement for det Juridiske fakultet" § 1. Sist endra 14.12.2004.

1. Samanhengen mellom læring og prøving

Oppgåver som er med i grunnlaget for karaktersetjinga, skal i form og innhald byggje på kursinnhaldet. I oppgåvene kan det likevel inngå spørsmål som ikkje har vore oppe i kurset. Dette kan vera spørsmål som er dekte av kjernelitteraturen, spørsmål som studentane kan svara på ut frå lovlege hjelpemiddel ved prøven, eller spørsmål som stiller krav til sjølvstendig resonnement ut frå læringsmåla til det aktuelle kurset og tidlegare kurs. Oppgåver som blir gjevne til skuleeksamen bør i hovudsak gjelde tema som har vore oppe i kurset.

2. Praktiske oppgåver

Oppgåver som tek utgangspunkt i eitt eller fleire praktiske tilfelle kan gå ut på å skrive ei nøytral utgreiing, men oppgåva kan også gå ut på å skrive tekstar av andre slag, som skriftleg rådgjeving til ein part, prosesskrift, avtaleklausul, dom, forvaltningsklage, innstilling til forvaltningsorgan, utkast til lovtekst eller forskrift, osv. Det skal gå klårt fram av oppgåva kva tekst det er tale om. Studentane skal tidlegare på kurset ha fått høve til å skrive minst ein tekst av det slaget det vert bede om på skuleeksamen.

3. Andre oppgåver

Oppgåver som ikkje eller berre i liten grad tek utgangspunkt i praktiske tilfelle ("teorioppgåver") kan mellom anna gå ut på å prøve kunnskapar og oversikt, forståing og evne til å sjå og drøfte rettspolitiske spørsmål eller samanhengar og perspektiv i lærestoffet.

Oppgåveteksten bør gje klare haldepunkt for den nærare avgrensinga av oppgåvesvaret. Ein bør unngå oppgåver som berre gjev korte og stikkordprega overskrifter ("avtalelova § 36", "rettsleg interesse") eller som svarar til bestemte overskrifter i læremiddel. Vidare bør ein unngå oppgåver som innbyr til uautoriserte standardoppsett e.l. ("analyser avgjerda i Rt. 2004.345").

4. Fleire oppgaver ved same prøve

Blir det gjeve fleire oppgaver ved same prøve, bør det gå fram omtrent kor mykje vekt som skal leggjast på kvart av oppgavesvara, til dømes ved prosentvis fordeling.

Retningsliner for karakterfastsetjing

Retningsliner for karakterfastsetjing i integrert masterprogram i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet.

*Vedteke av Styret for Det juridiske fakultet 5. desember 2003.
Sist endra av Fakultetsstyret 11. juni 2013.*

Karakterfastsetjing i mastergradsstudiet og cand.jur.-studiet skal skje etter fylgjande retningsliner:

1. Vurderinga av prestasjonane skal ta omsyn til progresjonen i studiet, og skal skje ut frå innhaldet i kurset, læringmåla, prøvingsforma og det studietrinnet kurset er plassert på.

Vurderinga skal også skje på grunnlag av fylgjande formulering i "Utfyllende retningslinjer for karakterfastsettelse i juridiske fag", fastsett av Det nasjonale fakultetsmøtet:

"Måling av juridiske egenskaper og ferdigheter skjer etter en sammensatt vurdering av ulike kvaliteter. Det avgjørende for karakterfastsettelsen skal være totalinntrykket av kandidatens prestasjoner, sett i forhold til oppgaven som er gitt. Ulike besvarelser av samme oppgave kan således ha hver sine sterke og svake sider, og likevel bli ansett som likeverdige ved totalvurderingen. På bakgrunn av dette, angis det ikke fagspesifikke beskrivelser i form av faste regler om hva som kjennetegner det enkelte karaktertrinn eller hvilke egenskaper som teller mest.

Ved vurderingen av hvilke karaktertrinn som skal gis, ut fra de ovennevnte generelle beskrivelsene, vil det legges vekt på følgende ferdigheter i den totalvurderingen som skal foretas :

- Kunnskaper om og oversikt over oppgavens tema og relevant bakgrunnsstoff;
- Evne til å finne frem til og formulere rettslige problemstillinger, herunder skille mellom ulike problemer, prinsipale og subsidiære

spørsmål, samt evne til å sette spørsmålene inn i sin rette sammenheng;

- Evne til å drøfte spørsmål på en faglig forsvarlig og skjønnsom måte, og utnytte det foreliggende rettsstoff og faktum i samsvar med fagets metodiske prinsipper. Til dette hører også blikk for hva som er vesentlig i forhold til det som er uvesentlig eller irrelevant, til å skille mellom det sikre og det tvilsomme, samt til å dimensjonere stoffvalg og proporsjoner i besvarelsen fornuftig;
- Blikk for rettspolitiske dimensjoner innenfor oppgavens tema, dog uten å tape av syne grensen mellom vurderingers betydning de lege lata og de lege ferenda;
- Selvstendighet ved evne til å resonnere kritisk og uavhengig i forhold til foreliggende læremidler og undervisning;
- Språkbeherskelse, fremstillingsevne, presisjonsnivå og systematisk ryddighet ved skriftlig og muntlig redegjørelse for fagjuridiske emner.

Ferdighetene vil i varierende grad inngå ved den faglige totalvurderingen, og er ikke uttømmende angitt eller prioritert."

2. Fakultetsstyret sjølv kan vedta endring av retningslinene her.

NB! Omtale av karakterskalen ligg i [Forskrift om opptak, studier, eksamen og grader ved Universitetet i Bergen](#), sjå § 7.1.

Instruks om oppgåvegjeving og sensur

Instruks om oppgåvegjeving og sensur for integrert masterprogram i rettsvitenskap ved Universitetet i Bergen.

Vedteke av styret 9.09.2003. Teksten er ajourført etter fakultetsstyrevedtak 16.06.2011 om ny studieplan og nye utfyllande reglar for masterstudiet. Sist endra av Fakultetsstyret 2. mai 2017.

1. Fastsetjing av oppgåver

1.1 Oppgåveutval

Oppgåveutval for kvart av dei fire første studieåra er kursansvarleg for det aktuelle kurset og to studentrepresentantar oppnemnd av fakultetet. Det kan gjerast heilt eller delvis unntak frå krav om studentdeltaking i utvalet dersom eigna studentrepresentantar ikkje let seg framskaffe.

Kursansvarleg skal trekkje inn ein eller fleire seminar- eller storgruppeleiarar i oppgåveutvalet.

Studieårsansvarleg kallar inn til møta og møter sjølv etter behov.

For valemne og masteroppgåve skal det ikkje vera oppgåveutval. Den kursansvarlege fastset oppgaver for valemne.

1.2 Nivå på eksamensoppgåver

Eksamensoppgåver skal utformast under omsyn til emnet sine læringsmål og den undervisninga som har vore gjeven. Det skal takast omsyn til at vurderinga (sensuren) skal skje i samsvar med dei kvalitative karakterskildringane, både dei generelle og dei fagspesifikke.

Oppgåve og sensorretteiinga skal utformast med sikte på at studentane sine samla relevante ferdigheiter kjem til uttrykk og vert løna. Over tid (ein periode på 5 - 8 år) er det grunn til å venta at dette vert spegla i karakterstatistikken:

A: 8 - 12 % - B: 20 - 30 % - C: 24 - 36 % - D: 20 - 30 % - E: 8 - 12 %

1.3 Skuleeksamen, heimeeksamen o.l.

Oppgaver til skuleeksamen (individuell skriftleg prøve avvikla under kontroll) skal fastsettast av den kursansvarlege etter samråding med oppgåveutvalet. Det same gjeld oppgaver til heimeeksamen eller liknande prøver som skal telje med i karakteren for kurset, og som ikkje skal vera kjende for studentane før ein bestemt dag.

Eit utkast til oppgåve skal leggjast fram for oppgåveutvalet seinast to veker før prøven skal haldast, og oppgåva skal vera endeleg fastsett seinast ei veke før oppgåva skal gjerast kjend, eller prøva skal haldast. Eventuelle endringar i høve til utkastet skal leggjast fram for oppgåveutvalet før oppgåva blir endeleg fastsett.

Sensorretteiinga skal ikkje utarbeidas før studentane har løyst oppgåva på tilnærma eksamensvilkår. Ei momentliste til vurderinga skal vera tilgjengeleg for studentane etter at dei har løyst oppgåva, før dei gjer greie for erfaringane sine for utvalet.

Oppgåveutvalet skal spesielt kontrollere at oppgåvene er formulerte klårt og eintydig med tanke på fagleg innhald og form for oppgavesvar, jf. retningsliner for utforming av prøvar i jusstudiet.

1.4 Andre kursoppgåver

For kurs i det tre første studieåra skal den kursansvarlege seinast to veker

før kursstart leggje fram dei oppgåvene studentane skal svara skriftleg på i kurset, saman med ein timeplan som viser tidspunkt for levering av utkast og kommentering og fordelinga på individuelle svar og fellessvar. Dette gjeld ikkje oppgåver som er nemnde i punkt 1.2.

Den kursansvarlege kan endre oppgåvene seinare, og både den kursansvarlege og storgruppeleiaren kan laga tilleggsoppgåver til bruk i storgruppemøte o.l.

1.5 Moment til vurderinga (sensorretteiing)

Den kursansvarlege skal laga moment til vurderinga (sensorretteiing) for alle oppgåver. For oppgåver som ikkje inngår som grunnlag for karakteren for kurset, kan sensorretteiinga sløyfast dersom den kursansvarlege finn grunn til det. Kravet om sensorretteiing gjeld ikkje for den mindre avsluttande prøva i [EXFAC](#) Juridisk forprøve eller emne der det berre er ein kommisjon. Same krav gjeld for kontinuasjonseksamen. Retningslina i pkt. 1.3 tredje ledd gjeld ikkje for eksamenar som ikkje har oppgåveutval.

Sensorretteiinga skal kort gjera greie for kva problemstillingar som det er rimeleg å vente at studentane tek opp. Vidare skal det gjerast greie for kva grunnlag kurset har gjeve for å svara på oppgåva. Så langt det er råd, bør det òg gjevast retningsliner for vurderinga.

Ein bør unngå at sensorretteiinga inneheld ei utførleg framstilling av dei rettsspørsmåla som oppgåva reiser eller kan reise, og på det viset skapar eit urealistisk inntrykk av kva som kan krevjast av studentane.

Sensorretteiinga skal gjerast tilgjengeleg for studentane etter at karakterane er fastsette, jf. universitets- og høyskoleloven § 5-3 nr. 3. Av den grunn skal ho vere utstyrt med opplysning om at ho er innretta mot sensorane og ikkje kan lesast som ein mal for eit godt oppgåvesvar.

1.6 Teieplikt

Medlemmene av oppgåveutval har teieplikt om drøftingane i oppgåveutvalet og om oppgåveframlegg og fastsette oppgåver til oppgåvene er gjorde kjende for studentane.

Sensorane har teieplikt om karakterar og grunnlaget for karaktersetjinga. Om teieplikta og avgrensinga av plikta gjeld elles forvaltningslova §§ 13-13c.

2. Sensorutval

Det juridiske fakultet nemner opp eit fast sensorutval for eksamenar i masterstudiet, jf. universitets- og høyskoleloven § 3-9 nr. 2 og delegert etter fullmakt frå Universitetsstyret. Tilleggsoppnemningar kan gjerast av dekanus eller prodekanus om det trengst. Ny oppnemning av sensorutval

skal gjerast kvart tredje år, men tidlegare oppnemning gjeld i alle tilfelle til nytt vedtak er gjort.

Den kursansvarlege avgjer kva sensorar i utvalet som skal nyttast ved den einskilde eksamen.

Sensorar skal som hovudregel ha karakteren 2.65, eventuelt eit karakternivå på B eller betre, jf. retningsliner vedtekne 17. juni 2003 av styret ved Det juridiske fakultet.

3. Sensur for avsluttande prøve og andre teljande oppgåver

3.1 Tilhøvet til kursplanane

Føresegnene her om sensur for avsluttande prøve og prestasjonar som skal vurderast saman med avsluttande prøve, skal leggjast til grunn der ikkje anna er fastsett i ein kursplan.

3.2 Avsluttande prøve

Er ikkje anna fastsett i kursplanen, skal kurset avsluttast med ein individuell skriftleg prøve under kontroll, jf. det som er sagt i studieplanen under "Vurderingsformer". Om tillatne hjelpemiddel gjeld Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, §§ 3-5 til 3-7.

Til prøven får studentane fire timar om ikkje anna er fastsett i kursplanen.

3.3 Anonymitet

Oppgåvesvara til avsluttande prøve og oppgåvesvar som skal vurderast saman med avsluttande prøve, skal vera påførte eksamensnummeret til vedkomande student, men ikkje namnet, jf. Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, § 3-8 (3). Sensuren skal elles òg - så langt det er praktisk mogleg - gjennomførast slik at namnet på studenten ikkje er kjend for sensorane før karakterane er leverte til fakultetet.

3.4 Kommisjonssensur

Om det ikkje følgjer av kursplanen at vurderinga skal vera stått/ikkje stått, skal det setjast ein karakter frå A til E for stått og F for ikkje stått, jf. universitets- og høyskoleloven § 3-9 nr. 6.

For dei tre første studieåra bør ein sensor ikkje få oppgåvesvar frå studentar som han har vore storgruppeleiar for.

Karakteren for kurset skal fastsetjast etter ei samla vurdering av dei dokumenterte prestasjonane, jf. det som er sagt i studieplanen om "Karakterskala", særskilt underpunkt b). Karakteren treng ikkje svara til eit "gjennomsnitt" av eventuelle hjelpekaraktarar for kvar av

prestasjonane. For kursoppgåver o.l. som blir vurderte saman med avsluttande prøve, skal sensorane ta omsyn til kva stadium i kurset dei er skrivne på, og andre omstende rundt skrivinga (tid til skriving, merknader frå medstudentar og lærar osb.). At ein eller fleire prestasjonar isolert ikkje kunne ha fått ståkarakter, hindrar ikkje i seg sjølv at det kan setjast ein samla ståkarakter.

Der kursoppgåver og liknande blir vurderte saman med avsluttande prøve, skal desse vera med i vurderinga også i tilfeller av ny avsluttande prøve (kontinuasjon).

Dersom det deltek fleire sensorar, bør kvar sensor ha sensur for minst tjue studentar. Sensorane skal setje ein felles karakter for kurset. Blir dei ikkje samde, skal den kursansvarlige peike ut en oppmann. For masteroppgåva peiker leiaren for Studieutvalget ut ein oppmann. Den av karakterane frå dei to sensorane som ligg nærast karakteren som oppmannen set, skal vera karakteren for kurset.

4. Nivåkontroll

For obligatoriske fag skal det gjennomførast nivåkontroll ved vurderinga av avsluttande prøve og prestasjonar som skal vurderast saman med avsluttande prøve.

Nivåkontrollen skal gjennomførast av kursansvarleg sjølv eller annen lærar som kursansvarlege utpeikar. Berre lærar som deltok ved undervisning og sensur ved same kurs kan utføra nivåkontroll. Nivåkontrollen skjer ved at kvar sensor sender inn eit oppgåvesvar som ligg heilt i den nedre grensa for kvart karakterintervall, det vil seia ein svak A, ein svak B, ein svak C, ein svak D og ein svak E.

Etter at nivåkontrollen er gjennomført skal kvar enkelt sensor gjera dei endringar i karaktersetjinga som er naudsynte i lys av eventuelle endringar som er fastsett av nivåkontrolløren.

Ved sensur der det er få kandidater som tek eksamen, og kursansvarleg ikkje tek sensuren sjølv, gjeld reglane over så langt dei høver

5. Kommentering av kursoppgåver m.m.

Den kursansvarlege peiker ut personar som skal kommentere og eventuelt vurdere svar på kursoppgåver m.m., når det ikkje er tale om vurdering som inngår i fastsetjinga av karakteren for kurset. Desse personane treng ikkje stå i sensorutvalet eller fylle vilkåra for å vera sensor. Det gjeld sjølv om oppgåvesvaret seinare, i same eller ny versjon, blir levert til vurdering saman med avsluttande prøve, og det gjeld òg for oppgåver som må vera greidde før studenten kan gå opp til avsluttande prøve.

6. Innlevering av oppgavesvar

Opgåvesvar skal leverast elektronisk i den form og til dei fristar som vert gjort kjent for den einkilde levering. Studenten sitt namn skal ikkje gå fram av oppgåvesvaret. For obligatoriske skriftlege arbeid kan unntak frå desse fråsegnene gjerast i kursbeskrivinga. For friviljuge skriftlege arbeid kan unntak gjerast av den einkilde lærar/retteiar.

7. Endringar i instruksen her

Fakultetsstyret sjølv kan vedta endringar i instruksen her.

Retningslinjer for godkjenning og valg av sensorer og undervisere

Retningslinjer for godkjenning og valg av sensorer og undervisere ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen

Vedtatt av styret for Det juridiske fakultet 17.06.2003. Sist endret i SU 3.3.2016

1. Godkjenning av sensorer og undervisere

- a. Sensorer og undervisere godkjennes av pro-/visedekan for undervisning.
- b. For å bli godkjent kreves som utgangspunkt et vektet karaktersnitt på minst karakteren B, eventuelt karakteren 2.65. I tillegg vil det samlede karakterbildet vurderes, særlig med henblikk på fordelingen av karakterer over tid og på aktuelle emner.
- c. For å bli godkjent som sensor på spesialemner og eksamener på 1. – 4. studieår kreves det normalt minimum to års yrkes- og/eller undervisningserfaring.
- d. Spesialisering og personlig egnethet vektlegges også i vurderingen.
- e. Ansatte med førstestillingskompetanse i rettsvitenskap kan brukes som sensorer og undervisere uten godkjenning av pro-/visedekan for undervisning.

2. Valg av sensorer

Den emneansvarlige velger ut sensorer blant de som er godkjent av fakultetet. Den administrativt ansvarlige kan bistå den emneansvarlige i dette arbeidet. Er det ikke mulig å få et tilstrekkelig antall sensorer, skal den emneansvarlige i samråd med pro-/visedekan for utdanning rekruttere nye sensorer.

3. Valg av undervisere

Den emneansvarlige velger ut undervisere blant de som er godkjent, ref. pkt. 1. Den administrativt ansvarlige kan bistå den emneansvarlige i dette arbeidet. Er det ikke mulig å få et tilstrekkelig antall undervisere, skal den emneansvarlige i samråd med pro-/visedekan for undervisning rekruttere nye undervisere.

§ 3-9 Alminnelige regler om sensur [Fra Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet]

1. Sensurfristen reguleres av [Forskrift om frister for sensur ved Det juridiske fakultet](#) og [Forskrift om sensurfrist for mastergradsoppgaver](#).
2. Sensur av arbeider som inngår i karaktergrunnlaget foretas av én sensor, likevel slik at besvarelser som samlet vurderes til F eller Ikke bestått skal vurderes av to sensorer. Sensuren skal utføres i samsvar med "Retningslinjer for karaktersettning i mastergradsstudiet."
3. Skriftlige besvarelser skal så vidt mulig anonymiseres.
4. Sensurdato opplyses i tilknytning til eksamen.
5. Der sensuren faller senere enn det som er opplyst, skal ny dato publiseres i Mitt UiB.
6. Der sensuren faller tidligere enn det som er opplyst, regnes frist for begrunnelse og for klage fra den datoen som er opplyst i forbindelse med eksamen.
7. Krav om begrunnelse for sensurvedtak rettes primært til sensor på det tidspunkt og på den måten fakultetet angir for den enkelte eksamen (trefftiden). Det er likevel adgang til å kreve begrunnelse inntil en uke etter kunngjøring av sensuren, jf. universitets- og høyskolelovens § 5-3(1), tredje setning.
8. I tilfeller der studenten har henvendt seg til sensor i trefftiden, jf. punkt 7, første setning ovenfor, skal begrunnelsen gis senest dagen etter at kravet ble satt fram. Overholder ikke sensor denne fristen, skal studenten underrette administrasjonen ved den studieårsansvarlige samme dag eller senest neste morgen. Dersom studenten har framsatt krav om begrunnelse etter trefftiden, men innenfor lovens ytre frist, gis begrunnelse senest to uker etter at kravet er satt fram.
9. Der klagesensur av JUS399 Masteroppgaver 30 studiepoeng, JUS397 Masteroppgave forskerlinje (70 studiepoeng) og JUS396 Masteroppgave (60 studiepoeng) fører til at opprinnelig karakter endres med mer enn to karaktertrinn og konkluderer med karakteren F, skal oppgaven sendes til ny sensur med to nye sensorer.
10. Der studieadministrasjonen ser at klagesensuren har endret karakteren to trinn eller mer til ugunst, skal klagesensorene orienteres om dette og det henstilles til dem å gi skriftlig begrunnelse for vedtaket. Det skal likevel gjøres klart for sensorene at valget mellom skriftlig og muntlig begrunnelse fortsatt er deres.
11. Det gis ikke hovedkarakter for graden master i rettsvitenskap.

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 19/19
Møtedato: 12.03.2019
Journalnummer: 2019/1541

HONORERING FOR OPPGAVESKRIVING OG SENSOR-/RETTEVEILEDNING, OBLIGATORISK KURSOPPGAVE OG HJEMMEKSAMEN.

I sitt møte den 20. februar behandlet Studieutvalget en sak om honorering for oppgaveskriving og sensor-/retteveiledning for obligatorisk kursoppgave og hjemmeeksamen.

SU fattet slikt vedtak i sak 11/19:

Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret:

1. Å skrive praktikumsoppgave til obligatorisk kursoppgave normeres til åtte timer.
2. Å skrive retteveiledning til obligatorisk kursoppgave normeres på samme måte som sensorveiledning til eksamensoppgave.
3. Å skrive eksamensoppgave – praktikum eller teori – til (tellende) hjemmeeksamen, normeres på samme måte som tilsvarende oppgaver for skoleeksamen.

Saksframstillingen for SU hitsettes i sin helhet som bakgrunn for forslaget:

Saken gjelder en oppklaring av hvordan skriving av praktikumsoppgaver for hhv obligatorisk kursoppgave og hjemmeeksamen skal honoreres.

Slik det er nå, er det ingen egen normering for skriving av obligatorisk kursoppgave. Vi har en normering for å skrive praktikum til hjemmeeksamen, den tilsier 8 timer, og har ventelig i praksis vært lagt til grunn også for skriving av obligatoriske kursoppgaver.

Videre er her en forskjell mellom normeringen av å lage praktikum til skoleeksamen og å lage praktikum til hjemmeeksamen, som kan være vanskelig å forklare: For skoleeksamen godskrives man med 16 timer, for hjemmeeksamen med åtte.

Disse to forholdene trenger en avklaring.

Historisk:

I desember 2007 vedtok fakultetsstyret Holgersenutvalgets innstilling, sak 71/07. Styret overlot samtidig til SU «å fastsette arbeidsbeskrivelse for kursansvarlig, storgruppeleder, arbeidsgruppeleder og masteroppgavekoordinator (rollebeskrivelse) i samsvar med forslag i vedlegg til saksforelegget og styrets kommentarer til dette».

Rollebeskrivelsene ble senest revidert av fakultetsstyret i mars 2013 (sak 23/13). Der heter det om kursansvarliges rolle (i obligatoriske kurs):

Dette peker klart nok i retning av at obligatorisk oppgave og hjemmeeksamen har vært ansett som samme sak på dette tidspunktet og i denne sammenhengen. Nå skal det bemerkes at på det tidspunktet dette ble behandlet i styret, hadde vi ingen emner med (faktisk) hjemmeeksamen, sånn at det man sikter til i andre strekpunkt utvilsomt er obligatorisk kursoppgave. Vi kan også si med stor grad av sikkerhet at faktisk hjemmeeksamen (slik vi nå har i JUS121 Norske og internasjonale rettslige institusjoner og JUS134 Rettshistorie og komparativ rett), med prøving av hele emnets læringsmål ikke er ment å være omfattet av denne normeringen. Det forklarer langt på vei at det nå er en stor forskjell på honoreringen av praktikum til skoleeksamen og praktikum til hjemmeeksamen. Denne forskjellen framstår nå som mindre godt begrunnet.

Basert på en vurdering av hva som har vært tilsiktet av fakultetsstyret og øvrige aktører som har vært involvert i å fastsette rammene for timeregnskapet, og hva som framstår som rimelig. Framsettes følgende

forslag til vedtak:

Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret:

- 1. Å skrive praktikumsoppgave med retteveiledning til obligatorisk kursoppgave normeres til åtte timer.*
- 2. Å skrive eksamensoppgave – praktikum eller teori – til (tellende) hjemmeeksamen, normeres på samme måte som tilsvarende oppgaver for skoleeksamen.*

Dekan og fakultetsdirektørs merknader

Dekan og fakultetsdirektør kan slutte seg til forslaget fra SU slik det er vedtatt (det er verdt å merke seg at det endelige vedtaket i SU avviker fra forslaget). Arbeidet med å lage oppgaver er krevende, og særlig gjelder dette for praktikumsoppgaver. Det er viktig både for studiekvaliteten og for selve prøvingen at oppgavene er gode, og skal en få dette til må lærerne legge ned mye arbeid i å finne frem til egnete problemstillinger med tilhørende rettskildemateriale.

Arbeidet med eksamensoppgaver har også en kostnadmessig side, særlig siden obligatoriske emner normalt både har obligatorisk kursoppgave, ordinær eksamen og kontinuasjonseksamen. Enkelte valgemner har også hjemmeeksamen. For hvert av de obligatoriske emnene vil det kunne medgå i alt 64 timer til oppgavegiving og -veiledning gitt følgende forutsetninger: 8 timer for obligatorisk kursoppgave, 16 timer for praktikum skoleeksamen, 16 timer for praktikum kontinuasjonseksamen, og i alt 24 timer for tre veiledninger). På en del kurs brukes også teorioppgaver, og styret har nå vedtatt at utformingen av teorioppgaver skal godskrives med én halv time (sak 7/19).

Dekan og fakultetsdirektør mener at det er ulik arbeidsbelastning mellom obligatorisk kursoppgave og (tellende) hjemmeeksamen, som også bør reflekteres i forskjellig godskrivingsfaktor. Dermed bør (tellende) hjemmeeksamen ha samme godskrivingsfaktor som skoleeksamen. Denne er for tiden på 16 timer. For å ta høyde for mulige fremtidige endringer i denne faktoren, er oppgaveskriving for (tellende) hjemmeksamen koblet til dagens normering i forslagets punkt 3, fremfor å bruke et gitt timeantall.

På denne bakgrunn framsettes følgende

forslag til vedtak:

1. Å skrive praktikumsoppgave til obligatorisk kursoppgave normeres til åtte timer.
2. Å skrive retteveiledning til obligatorisk kursoppgave normeres på samme måte som sensorveiledning til eksamensoppgave.
3. Å skrive eksamensoppgave – praktikum eller teori – til (tellende) hjemmeeksamen, normeres på samme måte som tilsvarende oppgaver for skoleeksamen.

Karl Harald Søvig
dekan

Øystein L. Iversen
fakultetsdirektør

DD.MM.ÅÅÅÅ
SAKSBEHANDLER

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 20/19
Møtedato: 12. mars 2019
Journalnummer: 2019/1541

FORSLAG OM TERMINERING AV INAKTIVE PH.D.-EMNER

Det er en generell målsetning ved universitetet om at emneregistrene skal gjenspeile den virkeligheten som faktisk er gjeldende, og at fakultetene derfor skal legge ned emner som ikke er i bruk. Et annet moment som taler for nedleggelse av inaktive emner, er at studiepoengproduksjonen i noen sammenhenger blir målt etter/fordelt på antall aktive emner.

Ved en gjennomgang av emnene tilknyttet ph.d.-programmet ved fakultetet, har man funnet noen emner tilhørende gammel ordning av doktorgradsutdanningen («Forskerskolen»), som følgelig ikke er i bruk.

Saken var til behandling i Forskningsutvalgets møte 22. februar 2019 (sak 13/19). FU fattet slikt vedtak:

«FU anmoder om at fakultetsstyret legger ned følgende emner med umiddelbar virkning:

PHDJUR-MOD1-0 Modul 1. Rettsteori og metodelære

PHDJUR-MOD2-0 Modul 2. Forskningsetikk

PHDJUR-MOD3-0 Modul 3. Opplegg av avhandlingen og praktiske metodeproblemer

PHDJUR-MOD4-0 Modul 4. Utvalgte rettsvitenskapelige emner og problemstillinger

PHDJUR-MOD5-0 Modul 5. Fremleggelser av eget prosjekt

PHDJUR-Z-0 Spesialpensum»

På denne bakgrunn framsettes følgende

forslag til vedtak:

«Følgende emner opphører med umiddelbar virkning

PHDJUR-MOD1-0 Modul 1. Rettsteori og metodelære

PHDJUR-MOD2-0 Modul 2. Forskningsetikk

PHDJUR-MOD3-0 Modul 3. Opplegg av avhandlingen og praktiske metodeproblemer

PHDJUR-MOD4-0 Modul 4. Utvalgte rettsvitenskapelige emner og problemstillinger

PHDJUR-MOD5-0 Modul 5. Fremleggelser av eget prosjekt

PHDJUR-Z-0 Spesialpensum»

Karl Harald Søvig
dekan

Øystein L. Iversen
fakultetsdirektør

26.02.2019
ANIGA